

Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg

Nota ontvangen zienswijzen en reacties van Gedeputeerde Staten

Inhoudsopgave

Inleiding	pag. 2
Overzicht van indieners zienswijzen	pag. 3
Ontvangen zienswijzen en reacties van Gedeputeerde Staten	pag. 4
1. Zienswijzen op het onderwerp omgevingswaarden voor regionale wateroverlast	pag. 4
2. Zienswijzen op het onderwerp grote bedrijfskavels	pag. 47
3. Zienswijzen op het onderwerp zonneparken	pag. 49
4. Zienswijzen op overige onderwerpen	pag. 132
Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg	pag. 135

Inleiding

Het ontwerp van de wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg heeft van 29 mei tot en met 9 juli 2024 voor een ieder ter inzage gelegen. Inzage in het ontwerp van de wijzigingsverordening en de bijbehorende kaarten was mogelijk via verschillende digitale toepassingen: het landelijke Omgevingsloket (<https://omgevingswet.overheid.nl/>) en de provinciale website. Desgewenst konden de stukken op afspraak ook fysiek worden ingezien in het Gouvernement, maar van die mogelijkheid is geen gebruik gemaakt. In deze periode zijn in totaal 36 zienswijzen ontvangen, waarvan twee “pro forma”. Laatstgenoemde indieners hebben een nadere termijn van twee weken gekregen om hun zienswijze alsnog inhoudelijk te onderbouwen. Twee gemeenten hebben een zienswijze ingediend (ruim) buiten de termijn, maar deze zijn desondanks beoordeeld en van een reactie voorzien.

De zienswijzen zijn min of meer gelijkelijk verdeeld tussen gemeenten, bedrijven/instellingen en particulieren. De zienswijzen van gemeenten en bedrijven/instellingen hebben voornamelijk betrekking op de regeling voor zonneparken, de zienswijzen van de particulieren betreffen voornamelijk de omgevingswaarden voor regionale wateroverlast, waarbij opvalt dat het hierbij voornamelijk gaat om eigenaren van monumentale, c.q. historische gebouwen, zoals watermolens.

Daarnaast diende een aantal gemeenten, bedrijven en particulieren een zienswijze in tegen onderwerpen waarop de ter inzage gelegde wijzigingsverordening geen betrekking heeft. De indieners van dergelijke zienswijzen worden gewezen op de aanstaande wijziging van de provinciale omgevingsvisie en de daarop volgende wijziging van de omgevingsverordening. In die processen kunnen zij, mits zij zich tijdig melden, hun gedachten over bestaand beleid en bestaande regels inbrengen.

Overzicht van indieners zienswijzen

nr.	naam indiener
1	Gemeente Voerendaal
2	██████████
3	Projectbureau REScoop Limburg B.V.
4	Stadsregio Parkstad Limburg
5	██████████
6	Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.
7	Cumela Nederland
8	Gemeente Venray
9	██████████
10	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
11	██████████
12	Coöperatie Erfgoed Limburg
13	Gemeente Roerdalen
14	Gemeente Valkenburg a/d Geul
15	██████████
16	Gemeente Weert
17	Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg
18	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
19	██████████ mede namens Algemene Waterschapspartij
20	██████████
21	mr. F.R. Hage (Hundscheid Griffioen Advocaten) namens 17 partijen
22	GreenIPP B.V.
23	mr. A.A.M. van Hoorn (Boskamp & Willems Advocaten) namens ██████████
24	Kronos Solar Nederland
25	Gemeente Sittard-Geleen
26	TPSolar Nederland B.V.
27	Regioteam Energietransitie
28	Gemeente Horst a/d Maas
29	Gemeente Mook en Middelaar
30	Ampyr Solar Europe
31	Gemeente Eijsden-Margraten
32	Roma Investments B.V.
33	Gemeente Echt-Susteren
34	Gemeente Maasgouw
35	Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.
36	Gemeente Peel en Maas

Ontvangen zienswijzen en reacties van Gedeputeerde Staten

1. Zienswijzen op het onderwerp omgevingswaarden voor regionale wateroverlast

2.

Naam van de indiener:

Kern van de zienswijze:

Indiener maakt bezwaar tegen aanwijzing van zijn perceel met monumentaal pand als overstromingskansgebied A. Indiener verzoekt de Provincie om het perceel aan te wijzen als overstromingskansgebied C, zoals gebruikelijk in de woongebieden in de omgeving.

Het perceel met bebouwing ligt pal achter de dijk van een regenwaterbuffer. Indiener is van mening dat bescherming conform overstromingskansgebied C op het perceel goed mogelijk is als de bufferdijken daarop worden toegerust door het Waterschap.

De status van het perceel als overstromingskansgebied A betekent dat het Waterschap daar geen inspanningsverplichting heeft om bescherming tegen wateroverlast te realiseren. Een aanwijzing van het perceel als overstromingskansgebied C zou betekenen dat het Waterschap een inspanningsverplichting heeft om voor het perceel een zodanige bescherming of andere oplossing te realiseren dat de kans op overstroming maximaal 1:25 per jaar is.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen voor wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Het perceel van indiener ligt in een gebied dat de Provincie heeft aangemerkt als "Natuurnetwerk Limburg". Gebieden die zijn aangemerkt als Natuurnetwerk Limburg hebben op basis van het provinciale beleid geen norm voor de bescherming tegen wateroverlast gekregen (dit is overstromingskansgebied A). Daarbij is geen rekening gehouden met individuele gebouwen of monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de ruimtelijke ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten.

Overigens zorgt de door indiener genoemde regenwaterbuffer ervoor dat wateroverlast op het perceel in de meeste gevallen voorkomen wordt. Bescherming conform overstromingskansgebied C door deze buffer is op het perceel van indiener echter niet aan de orde vanwege de ligging in Natuurnetwerk Limburg, zoals hierboven aangegeven.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

(Bestuurscommissie Ruimte en Mobiliteit van Stadsregio Parkstad Limburg, en mede namens de bestuurlijke vertegenwoordiging van de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal)

Kern van de zienswijze:

Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; Toelichting bij de normeringstabel.

Indiener geeft aan graag in overleg te willen over meerdere formuleringen in de toelichting bij de normeringstabel, om gezamenlijk met Waterschap en Provincie tot een juiste formulering te komen waarin alle partijen zich kunnen vinden. Indiener richt zich met name op de volgende aangepaste formuleringen:

- ".....de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd";
- "we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn";
- "we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap

gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).”.

Normering bebouwd gebied Zuid-Limburg

Voorts heeft indiener moeite met het beleid voor de normering in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg: *“voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen aan lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten.”*

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; Toelichting bij de normeringstabel.

Wij hebben samen met het Waterschap met de Stadsregio Parkstad Limburg (en inliggende gemeenten) overlegd over de bedoelde aangepaste formuleringen in de toelichting bij de normeringstabel. Sommige toelichtingen vragen inderdaad om verheldering. Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: *“.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”*. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de Stadsregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Normering bebouwd gebied Zuid-Limburg

Het beleid voor de normering in Zuid-Limburg is in deze ontwerp-Wijzigingsverordening niet aangepast. In de toelichting bij de Omgevingsverordening staat: *“voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen aan lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten.”*. Wij zijn van mening dat de noodzaak om deze uitzondering toe te passen goed is onderbouwd. Wij hebben dit onder meer toegelicht in de Mededeling Portefeuillehouder d.d. 7 februari 2023 (kenmerk DOC-00414950) in antwoord op Motie 2813 “Waterveiligheidsnorm bebouwd gebied Heuvelland”, als volgt:

“Als nu gekozen zou worden om overal in bebouwd gebied in het Heuvelland in Zuid-Limburg een 1:100 beschermingsnorm door te voeren zou dit kunnen leiden tot vele grootschalige maatregelen met zeer groot ruimtebeslag, een enorme landschappelijke opgave en ongetwijfeld grote maatschappelijke impact en hoge kosten. Het doorvoeren van een 1 :100 beschermingsnorm voor alle bebouwde gebieden van Zuid-Limburg is volgens ons daarom onverstandig. Bovendien kan het

te geforceerd willen halen van dit beschermingsniveau leiden tot suboptimale oplossingen binnen de beoogde aanpak van meerlaagse veiligheid.”

Niettemin zijn wij in het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg gebiedsgericht op zoek naar een gewenste combinatie van maatregelen om de kans op overstroming te reduceren. De ambitie hierbij is om waar maatregelen haalbaar, betaalbaar en inpasbaar zijn, ook in het Heuvelland een beter beschermingsniveau (indien mogelijk tot maximaal 1:100) te bereiken. Daarbij worden aspecten zoals haalbaarheid, wenselijkheid in relatie tot andere beleidswensen (denk aan het versterken van de kernwaarden van ons landschap), win-win door de combinatie met andere ontwikkelingen, duurzaamheid, draagvlak, effectiviteit en kosten versus baten met elkaar gewogen.

Omdat de wijzigingsverordening geen betrekking heeft op de lagere norm (1:25) voor een aantal bebouwde gebieden in Zuid-Limburg zullen wij op dit punt geen aanpassingen doorvoeren in de procedure voor het vaststellen van de wijzigingsverordening. Dit onderwerp kan door de Stadsregio en inliggende gemeenten wel geagendeerd en besproken worden in de aanloop naar de herziening van de Provinciale Omgevingsvisie (vaststelling voorzien eind 2025).

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op*

straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.

5.

Naam van de indiener:

Kern van de zienswijze:

Omgevingswaarde Punt F

Artikel 3.1 lid 6 van de vigerende Omgevingsverordening Limburg luidt: “Met het oog op de bergings- en afvoercapaciteit waarop regionale wateren moeten zijn ingericht geldt voor de [woonkernen gemarkeerd met punt F](#) een gemiddelde overstromingskans van 1:25 per jaar als omgevingswaarde.”

Op de digitale kaart 03 omgevingswaarden wateroverlast bij de vigerende Omgevingsverordening Limburg die kan worden geraadpleegd via Atlas Limburg <https://portal.prvlimburg.nl/viewer/app/default> ontbreken deze markeringen “punt F” echter. Bij de terinzagelegging in 2021 waren op de ontwerp-kaarten wel markeringen (stippen) “punt F” opgenomen. Deze vigerende digitale kaart is dus niet in overeenstemming met de ontwerp-kaart.

In een separate kaartlaag in Atlas Limburg genaamd “regionale wateroverlast” zijn deze stippen wel opgenomen, maar in de legenda bij deze kaartlaag is bij deze stippen alleen “regionale wateroverlast” vermeld en ontbreken de vermelding “punt F” en de omgevingswaarde 1:25.

In de vigerende Omgevingsverordening Limburg ontbreekt “punt F” in de toelichting, terwijl deze wel in de toelichting bij de ontwerp-Omgevingsverordening (gepubliceerd in 2021) was opgenomen.

Bovendien is in artikel 3.1 lid 7 in de definitieve Omgevingsverordening Limburg de inspanningsverplichting voor het Waterschap niet van toepassing verklaard op “punt F”, terwijl dit in de ontwerp-Omgevingsverordening wel het geval was.

Naar de mening van indiener is door de gewijzigde en/of ontbrekende weergave van punt F in de Omgevingsverordening ten opzichte van de ontwerp-Omgevingsverordening, sprake van een onrechtmatige en onacceptabele situatie, die leidt tot onduidelijkheid en rechtsonzekerheid.

Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; normeringstabel.

Indiener is het niet eens met de zin in de toelichting bij de normeringstabel waarin wordt gesteld dat “we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming”. Het argument dat de drempelhoogte van 20 cm zou zijn vastgelegd in het Bouwbesluit dat door gemeenten wordt gehanteerd, en dat het water daarom nog niet over de begane grond bebouwing in zou kunnen stromen als er 15 cm water op straat staat, is volgens indiener onjuist. Als tot 15 cm water op straat

toelaatbaar is dan betekent dit volgens indiener een aanmerkelijke verlaging van het beschermingsniveau in de Provincie Limburg.

De in het Nationaal Bestuursakkoord Water vastgestelde werknormen zijn uitgedrukt in de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt. Uit de tabel in het Nationaal Bestuursakkoord blijkt dat voor bebouwd gebied een maaiveldcriterium van 0 procent wordt aangehouden. Ook in voorlichting van overheidswege door het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) wordt ervan uitgegaan dat “de omgevingswaarden zijn uitgedrukt in de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt.”. De Provincie Limburg beschouwt daarom ten onrechte tot 15 cm water op straat niet als overstroming.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Omgevingswaarde Punt F

Met betrekking tot “punt F” heeft indiener terecht geconstateerd dat de weergave van deze punten is gewijzigd in de vigerende Omgevingsverordening Limburg ten opzichte van de ontwerp-Omgevingsverordening die in 2021 ter inzage heeft gelegen.

Wij erkennen dat dit een onbedoelde en ongewenste wijziging is die kan leiden tot onduidelijkheid.

Dat deze wijziging onbedoeld is, moge blijken uit de ontwerp-Wijzigingsverordening 2024 (ter inzage gelegd in juni-juli 2024). Hierin is namelijk een kaartlaag opgenomen waarin de stippen “punt F” met daarbij de uitleg in de legenda “woonkernen gemarkeerd met punt F” naar onze mening correct zijn weergegeven. Weliswaar ontbreekt hier de toevoeging “1:25 per jaar” maar deze omgevingswaarde blijkt al uit de tekst van de Omgevingsverordening zelf en hoeft daarom in de legenda niet nog eens te worden vermeld.

Wij zullen deze onbedoelde wijziging herstellen door punt F op de kaart “03 omgevingswaarden wateroverlast” op te nemen zoals in de ontwerp-Omgevingsverordening (gepubliceerd in 2021) het geval was. In de legenda van de digitale kaart zal voor de duidelijkheid worden vermeld: “woonkernen gemarkeerd met punt F”. Wij zullen punt F ook toevoegen aan de tabel in de toelichting van de Omgevingsverordening.

Voorts onderkennen wij dat de inspanningsverplichting van het waterschap ook betrekking moet blijven hebben op de woonkernen aangeduid met “punt F”.

Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; normeringstabel.

Evenals indiener kunnen meerdere gemeenten zich niet vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”. Wij hebben samen met het Waterschap met een aantal gemeenten overlegd over de bedoelde aangepaste formulering in de toelichting bij de normeringstabel. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke

maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met deze gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Overigens hebben wij in de aangepaste toelichting in de ontwerp-Wijzigingsverordening niet gesteld dat de drempelhoogte van 20 cm zou zijn vastgelegd in het Bouwbesluit maar dat gemeenten als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau hanteren.

De door indiener aangehaalde tabel uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bevat werknormen en geen definitieve normen. Dit is in het NBW als volgt verwoord: "*Partijen komen overeen de voorstellen voor landelijke uniforme normen, die zijn opgesteld voor wateroverlast als gevolg van buiten de oevers tredend regionaal oppervlaktewater, als werknormen te gebruiken (zie bijlage 4)*" (NBW art. 13, onder 21).

De definitieve normen moeten door Provinciale Staten worden vastgesteld in de Omgevingsverordening. Deze kunnen afwijken van de werknormen.

Het door indiener genoemde Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) vermeldt dat de tabel in bijlage 4 in het NBW slechts een idee geeft van de normen/omgevingswaarden voor wateroverlast zoals die sindsdien over het algemeen in de provinciale omgevingsverordeningen voorkomen.

Het maaiveldcriterium is vermeld in dezelfde bijlage 4 "werknormen". Ook voor dit maaiveldcriterium geldt dat de hier vermelde getallen als vertrekpunt gezien moeten worden. Provincies kunnen daarvan afwijken.

De Provincie Limburg heeft in de vigerende Omgevingsverordening Limburg aangegeven dat de norm voor bebouwing alleen geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen, en niet voor overige terreinen in stedelijk gebied. Daarbij is toegelicht dat de norm voor bebouwing alleen geldt voor water dat over de drempel van bebouwing naar binnen stroomt. Het maaiveldcriterium werd door de Provincie Limburg dus ook in de vigerende Omgevingsverordening Limburg reeds anders ingevuld.

Deze invulling wordt middels de voorliggende Wijzigingsverordening niet gewijzigd maar alleen verder uitgewerkt. Als verheldering was in de ontwerp-Wijzigingsverordening toegevoegd dat de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd. Daarbij was toegelicht dat "we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn".

In overleg met een aantal gemeenten bleek deze uitwerking en toelichting overigens nog onduidelijkheden te bevatten. Wij hebben deze tekst daarom in overleg met de gemeenten aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Omgevingswaarde Punt F

Punt F zal weer worden vermeld op de digitale kaart "03 omgevingswaarden wateroverlast", en tevens in de legenda van deze digitale kaart met daarbij de aanduiding "woonkernen gemarkeerd met punt F".

Punt F zal worden toegevoegd aan de tabel in de toelichting bij de Omgevingsverordening, als volgt:

Punten F	Lokale bescherming woonkernen	1:25
----------	-------------------------------	------

Artikel 3.1 lid 7 zal worden gewijzigd in;

“De omgevingswaarden als bedoeld in het eerste, tweede, derde, vierde, vijfde en zesde lid zijn inspanningsverplichtingen voor het waterschap.”

Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; normeringstabel.

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.*

9.

Naam van de indiener:

Kern van de zienswijze:

Begrenzing Beekdal en Overstromingskansgebied A

Indiener vindt de begrenzing van de legenda-eenheid "Beekdal" zoals op de kaart in Bijlage II van de Omgevingsverordening is opgenomen, niet logisch. Deze begrenzing is volgens indiener niet gebaseerd op hoogtelijnen, afstand tot de beek, grondwaterspiegel of historische gegevens van daadwerkelijk invloedssfeer van het beekwater (overstromingsvlakte o.i.d.). Indiener vraagt hooguit de molen nog tot het beekdal te bestempelen, en schuur en woonhuis niet. Deze liggen namelijk enkele meters hoger dan het hoogste beekpeil. In het verleden (het huis dateert uit 1822) zijn deze dan ook nog nooit overstroomd geweest.

Ook de begrenzing van het beekdal waarin het Bevelands beekje te Roggel ligt lijkt erg willekeurig getrokken. Indiener stelt voor om deze begrenzing op een specifieke plek aan te passen.

Indiener heeft geconstateerd dat de begrenzing van Beekdal voor een groot deel correspondeert met de begrenzing van overstromingskansgebied A (geen norm aangegeven). Opstallen en perceel van de indiener vallen binnen dit overstromingskansgebied. Evenals de legenda-eenheid Beekdal verzoekt indiener om de hiermee samenhangende legenda-eenheid Overstromingskansgebied aan te passen, zodat ten minste schuur en woonhuis daar buiten komt te vallen.

Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; normeringstabel.

Indiener leest uit de normeringstabel dat Overstromingskansgebieden A geen overstromingskans hebben. Indiener interpreteert dat dit gebied niet kan overstromen, maar heeft het sterke vermoeden dat hiermee het tegenovergestelde bedoeld wordt. Deze formulering is voor indiener dus onduidelijk.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Begrenzing Beekdal en Overstromingskansgebied A

De legenda-eenheid Beekdal is in de ontwerp-Wijzigingsverordening ter plaatse van de Schouwsmlen bij Ittervoort niet gewijzigd ten opzichte van de vigerende Omgevingsverordening Limburg. Wij erkennen dat dit in de ontwerp-Wijzigingsverordening niet optimaal zichtbaar is, want daarin is wel aangegeven dat het informatieobject Beekdal is verwijderd en vervolgens toegevoegd. Dit wekt de suggestie dat deze legenda-eenheid is gewijzigd terwijl dit niet het geval is. Hetzelfde geldt voor het overstromingskansgebied A ter plekke van de Schouwsmlen.

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen voor wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking

op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Niettemin zullen wij in het kader van de herziening van de Omgevingsvisie Limburg dan wel het Provinciaal Waterprogramma nog eens naar de zoneringen gaan kijken waarop de overstromingskansgebieden zijn gebaseerd. Wij zullen deze zienswijze daarbij ook betrekken. Als wij aanleiding zien om de begrenzing van de legenda-eenheid Beekdal en het daarmee samenhangende overstromingskansgebied A aan te passen dan zullen wij dat in dat kader gaan doen. Uiteindelijk zal de dan eventueel aangepaste begrenzing in de Omgevingsverordening Limburg gaan landen. Dit geldt niet alleen voor perceel en opstallen van indiener maar ook voor de begrenzing van het beekdal bij het Bevelands beekje te Roggel. Overigens willen we hierbij opmerken dat de begrenzing van de legenda-eenheid Beekdal niet alleen op hoogteligging maar ook op andere geografische kenmerken is gebaseerd.

Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast; normeringstabel

In de Normeringstabel is voor Overstromingskansgebieden A “Geen” weergegeven in de kolom “Gemiddelde overstromingskans per jaar”. Zoals indiener al vermoedt, betekent dit niet dat er in dit gebied geen overstromingskans is en dus ook niet dat er geen overstroming kan optreden, maar dat geen norm (omgevingswaarde) voor een overstromingskans wordt vastgesteld. Deze betekenis blijkt uit de boven de tabel staande toelichting: Deze omgevingswaarden geven de *maximaal toelaatbare* kans op overstroming per jaar van aangewezen gebieden aan. In overstromingskansgebieden A is “Geen” maximaal toelaatbare kans, dus elke overstromingskans is daar toegestaan. De overstromingskans zal dus worden bepaald door de aanwezige karakteristieken van het watersysteem ter plekke en hoeft op grond van de Omgevingsverordening niet te worden beperkt (verkleind) door het Waterschap.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast dan ook vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de ruimtelijke ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten.

Wij leiden overigens uit de beschrijving in de zienswijze van indiener af dat de overstromingskans bij de opstallen van indiener (woonhuis, schuur en watermolen) niet zeer groot is en dat de overstromingsproblematiek hier dus beperkt lijkt.

Wij erkennen dat het woord “Geen” in de kolom “Gemiddelde overstromingskans per jaar” de genoemde onduidelijkheid veroorzaakt. Wij zullen deze kolom daarom hernoemen “Norm gemiddelde overstromingskans per jaar”.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de Normeringstabel in de toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast wordt de titel van de derde kolom gewijzigd van "Gemiddelde Overstromingskans per jaar" in "Norm gemiddelde overstromingskans per jaar".

11.**Naam van de indiener:****Kern van de zienswijze:**

De Oliemolen is in juli 2021 zwaar getroffen door overstromingen. Indiener vindt het verschrikkelijk dat de Oliemolen nu volgens de verordening in een Overstromingsgebied is komen te liggen. Daardoor kunnen de plannen om in het gebouw bij de Oliemolen twee woningen te realiseren niet doorgaan. Indiener vindt de aanwijzing als Overstromingsgebied onterecht, aangezien de overstromingen in 2021 waren veroorzaakt door menselijk falen. Als de waterhuishouding wordt verbeterd zijn dergelijke overstromingen niet nodig en is de aanwijzing als Overstromingsgebied dus overbodig.

De begrenzing van Overstromingskansgebied A en Overstromingskansgebied B rond de Oliemolen is volgens indiener incorrect. Zo hebben gebieden die niet kunnen overstromen als omgevingswaarde een overstromingskans van 1:10 per jaar gekregen en gebieden die in 2021 zijn overstromd hebben als omgevingswaarde geen overstromingskans gekregen.

De Oliemolen valt nu in overstromingskansgebied A en B maar zou in overstromingskansgebieden met kleinere overstromingskans kunnen komen te liggen als de waterhuishoudkundige situatie wordt verbeterd.

Graag wil indiener met de verantwoordelijken om tafel om de status van overstromingsgebied zo snel mogelijk te herzien zodat de juiste vergunningen kunnen worden verstrekt, zodat hij door kan gaan met de doorontwikkeling van De Oliemolen. Het lijkt indiener het beste om daarover met de Provincie in gesprek te gaan op zijn locatie.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de Provinciale Omgevingsverordening zijn overstromingskansgebieden opgenomen. Deze gebieden bepalen de inspanning die het waterschap moet leveren om wateroverlast te voorkomen. Met andere woorden: de overstromingskansgebieden geven een norm voor het Waterschap aan, en niet de daadwerkelijke kans op overstroming. Wij erkennen dat dit in de normeringstabel (in de toelichting bij de Omgevingsverordening) niet duidelijk is weergegeven en zullen hiervoor een tekstuele aanpassing doorvoeren.

De overstromingskansgebieden A en B zijn in de Wijzigingsverordening rond de Oliemolen niet gewijzigd ten opzichte van de vigerende Omgevingsverordening Limburg. De begrenzing van de overstromingskansgebieden is gebaseerd op zoneringen (gebiedsbegrenzings) zoals opgenomen in de Provinciale Omgevingsvisie en de Provinciale Omgevingsverordening. Het overstromingskansgebied B is bij de Oliemolen van toepassing vanwege de ligging in de

Groenblauwe mantel. Daarbinnen is het overstromingskansgebied A langs de Caumerbeek van toepassing omdat deze een zgn. "Natuurbeek" is.

De zienswijze van indiener heeft dus niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de Normeringstabel in de Toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast wordt de titel van de derde kolom gewijzigd van "Gemiddelde Overstromingskans per jaar" in "Norm gemiddelde overstromingskans per jaar".

12.

Naam van de indiener:

Coöperatie Erfgoed Limburg

Kern van de zienswijze:

Indiener vraagt:

a.

erfgoedbelangen integraal te betrekken bij de ruimtelijke beleidsvorming, inclusief de provinciale normering van de beschermingsgraad bij wateroverlast.

b.

als uitgangspunt van beleid te nemen dat het behoud van een rijksmonument een nationaal belang is. Onderscheid tussen monumenten in beschermingsgraad bij wateroverlast is daarmee in strijd.

c.

erfgoederen in uw provinciale beleid een zodanige beschermingsgraad bij wateroverlast toe te kennen, dat hun instandhouding niet in gevaar komt; zodat eigenaren en beheerders daadwerkelijk in de gelegenheid zijn hun bezit zodanig te onderhouden en beschermen conform hun wettelijke instandhoudingsplicht.

d.

erfgoederen een zodanige beschermingsgraad bij wateroverlast toe te kennen, dat deze monumentale gebouwen(complexen) tegen waterschade verzekeraar zijn.

e.

de provinciale normering inzake de beschermingsgraad bij wateroverlast te herijken op een zodanige manier dat deze beter aansluit bij de huidige ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en ruimtelijke adaptatie. Het nu geldende systeem is enkel gebaseerd op algemene vormen van grondgebruik.

f.

belanghebbenden goed inzicht te geven in de wijze waarop de normering wateroverlast tot stand komt.

g.

gevolgbeperkende maatregelen bij wateroverlast in samenspraak met gemeenten en veiligheidsregio's vast te leggen voor erfgoed en calamiteitszorg voor erfgoed een vast onderdeel van de aanpak van wateroverlast te maken.

h.

erfgoed te benutten als een belangrijke kennisbron om te komen tot nieuwe oplossingsrichtingen voor klimaatadaptatie en-mitigatie.

i.

het door u ondertekende cultuurconvenant 2017-2020 invulling te geven ten aanzien van het voornemen de aandacht voor het cultureel erfgoed bij rampen en calamiteiten verder te vergroten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Hierbij merken wij op dat het Provinciale Beleid voor bescherming van cultureel erfgoed tegen wateroverlast is verwoord in de beantwoording van schriftelijke vragen van Lokaal-Limburg (lid Franssen) inzake Hoogwaterbescherming van landbouwbedrijven en van overheidswege beschermd cultureel erfgoed, brief GS van 11 december 2023 (GS DOC-00575797). Deze beantwoording geeft onder meer aan dat de normering gebaseerd is op gebiedsbegrenzingsen en dat geen rekening is gehouden met individuele monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief. In het genoemde document is tevens inzicht gegeven in de wijze waarop de normering voor wateroverlast tot stand is gekomen.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering voor wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de Ruimtelijke Ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten. Ook zijn er nauwe contacten met diverse belangenorganisaties om te bezien welke mogelijkheden er zijn om ook deze objecten zo goed als mogelijk te beschermen en voor te bereiden op extreme wateroverlast. In oktober 2023 zijn in samenwerking met deze belangenorganisaties draaiboeken ontwikkeld en verspreid, zodat aan de voorkant beter nagedacht en ingezet kan worden op het treffen van gevolgbeperkende maatregelen.

In het kader van de herziening van de provinciale Omgevingsvisie Limburg in 2025 zullen we bezien of het beleid voor het behoud van cultureel erfgoed in relatie tot hoogwater aanvulling behoeft.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

In de toelichting bij de ontwerp-Wijzigingsverordening is onder punt 5 gesteld dat aan waterlopen binnen beekdalen en natte laagten gelegen in de groenblauwe mantel geen norm wordt toegekend omdat we in deze gebieden de ruimte voor waterberging willen behouden. Er blijken echter ook kleine stukjes van beekdalen buiten de groenblauwe mantel te liggen, waar ten onrechte geen norm is toegekend. De ontwerp-Wijzigingsverordening beoogt om aan deze gebiedjes waar ten onrechte geen norm is toegekend alsnog een passende norm toe te kennen. Indiener heeft geconstateerd dat enkele gebiedjes bij Vlodrop en Posterholt weliswaar in beekdalen buiten de groenblauwe mantel liggen, maar in de ontwerp-Wijzigingsverordening toch geen norm hebben gekregen. Indiener verzoekt om voor deze gebiedjes alsnog een passende norm op te nemen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het door indiener aangegeven gebied in "Tussen de Bruggen" bij Vlodrop ligt inderdaad niet in groenblauwe mantel. Om deze reden is aan een deel van dit gebied in de ontwerp-Wijzigingsverordening een 1:25 norm toegekend zoals in de afbeelding in de toelichting onder punt 5 is weergegeven. Indiener heeft terecht geconstateerd dat slechts aan een deel van dit gebied een norm is toegekend. Een ander deel van dit gebied heeft geen norm behouden.

In de toelichting bij de ontwerp-Wijzigingsverordening is onder punt 5 aangegeven dat gebiedjes in beekdalen buiten de groenblauwe mantel weer de norm moeten krijgen die ze hadden op de vorige normeringskaart (bij de Omgevingsverordening Limburg 2014).

Reeds in de Omgevingsverordening Limburg 2014 was om deze reden aan dit deel van het gebied geen norm toegekend, op basis van de begrenzing van het "inundatiegebied" zoals dat door het Waterschap is vastgelegd. Dit is gedaan omdat deze inundatiegebieden het natuurlijke overstromingsgebied in het Roerdal aangeven. Periodieke overstroming en waterberging horen hier bij het natuurlijke proces. Het betreft hier dus een bewuste toekenning van geen norm en geen foutieve toekenning van geen norm. Daarom handhaven we in dit deel van het gebied geen norm.

In de door de gemeente aangegeven twee westelijke gebiedjes bij Posterholt was eveneens reeds in de Omgevingsverordening Limburg 2014 geen norm toegekend. De reden hiervan is vergelijkbaar met die bij Vlodrop. Deze gebiedjes bij Posterholt maken namelijk deel uit van het natuurlijke overstromingsgebied van de Vlootbeek. Om deze reden was aan het buitengebied ten

zuiden van Posterholt reeds geen norm toegekend. Ook hier horen periodieke overstroming en waterberging bij het natuurlijke proces. Het betreft ook hier dus een bewuste toekenning van geen norm en geen foutieve toekenning van geen norm. Daarom handhaven we ook in deze gebiedjes bij Posterholt geen norm.

Zowel in de aangegeven gebiedjes bij Vlodrop als bij Posterholt lijkt het niet doelmatig om daar bescherming te bieden en zouden beschermingsmaatregelen ten koste kunnen gaan van een natuurlijk functionerend watersysteem. In het programma WRL zal in de komende jaren niettemin bekeken worden op welke locaties, eerst in het Roerdal en later ook daarbuiten, betere bescherming kan worden geboden zonder deze nadelen.

Het is mogelijk dat in het kader van dit proces de norm voor sommige locaties kan worden aangepast.

In het door de gemeente aangegeven oostelijke gebiedje bij Posterholt is volgens ons, ten dele reeds in de Omgevingsverordening Limburg 2021 en ten dele na correctie van een “snippertje” conform punt 7 in de toelichting van de ontwerp-Wijzigingsverordening, een norm van 1:100 toegekend.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

14.

Naam van de indiener:

Gemeente Valkenburg a/d Geul

(als vicevoorzitter van de stuurgroep Maas en Mergelland, mede namens de andere gemeenten van de waterwerkregio Maas en Mergelland, zijnde Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen en Vaals)

Kern van de zienswijze:

De waterwerkregio Maas en Mergelland is van mening dat zij aan de voorkant (voorafgaand aan de zienswijze procedure) betrokken had moeten worden bij de totstandkoming van de Wijzigingsverordening. Zij doet een dringende oproep om de gemeenten in het vervolg al aan de voorkant te betrekken bij voorgenomen wijzigingen.

Indiener wenst een overleg tussen Provincie Limburg, Waterschap Limburg en waterwerkregio Maas en Mergelland om gezamenlijk tot een juiste formulering van de maatstaven voor regionale wateroverlast te komen zoals deze zijn opgenomen in de ontwerp-Wijzigingsverordening. Indiener verzoekt een bestuurlijk dan wel ambtelijk overleg in te plannen over deze zienswijze.

Toelichting bij normeringstabel

Tijdens dit overleg wil indiener graag de Toelichting bij de normeringstabel (punt 1 t/m 3) aan de orde laten komen. Over punt 1 “*de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd*” geeft indiener aan dat met deze tekst de

indruk wordt gewekt dat de normering alleen van toepassing is als water vanaf de straatzijde het gebouw in loopt.

Normering bebouwd gebied Zuid-Limburg

Ook wil indiener graag overleggen over de het onderdeel in de Toelichting: “voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen een lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten” Indiener geeft hierbij aan de het beschermingsniveau tegen wateroverlast in Zuid-Limburg op meerdere plaatsen al lager is dan in de rest van Nederland en bij incidentele bebouwing (zoals Terblijt) zelfs nog later (1 op 10). Indiener wil in dit overleg de relatie leggen met de in ontwikkeling zijnde risicogerichte normering.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Toelichting bij normeringstabel

Wij hebben samen met het Waterschap met de waterwerkregio Maas en Mergelland overlegd om tot een verduidelijking van de formulering in de toelichting bij de normeringstabel te komen. Bij punt 1 (de eerste “bullet”) hebben wij niet bedoeld dat de normering alleen van toepassing is als water vanaf de straatzijde het gebouw in loopt. Omdat deze suggestie blijkbaar wel wordt gewekt is wellicht meer uitleg van dit punt gewenst. Ook over andere punten in de toelichting hebben wij met de waterwerkregio overlegd. Sommige toelichtingen vragen inderdaad om verheldering.

Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de waterwerkregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Normering bebouwd gebied Zuid-Limburg

De normering in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg: “voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen aan lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten.” is in deze ontwerp-Wijzigingsverordening niet aangepast.

Wij zijn van mening dat de noodzaak om deze uitzondering toe te passen goed is onderbouwd. Wij hebben dit onder meer toegelicht in de Mededeling Portefeuillehouder d.d. 7 februari 2023 (kenmerk DOC-00414950) in antwoord op Motie 2813 “Waterveiligheidsnorm bebouwd gebied Heuvelland”, als volgt:

“Als nu gekozen zou worden om overal in bebouwd gebied in het Heuvelland in Zuid-Limburg een 1:100 beschermingsnorm door te voeren zou dit kunnen leiden tot vele grootschalige maatregelen met zeer groot ruimtebeslag, een enorme landschappelijke opgave en ongetwijfeld grote maatschappelijke impact en hoge kosten. Het doorvoeren van een 1 :100 beschermingsnorm voor alle bebouwde gebieden van Zuid-Limburg is volgens ons daarom onverstandig. Bovendien kan het te geforceerd willen halen van dit beschermingsniveau leiden tot suboptimale oplossingen binnen de beoogde aanpak van meerlaagse veiligheid.”

Niettemin zijn wij in het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg gebiedsgericht op zoek naar een gewenste combinatie van maatregelen om de kans op overstroming te reduceren. De ambitie hierbij is om waar maatregelen haalbaar, betaalbaar en inpasbaar zijn, ook in het Heuvelland een beter beschermingsniveau (indien mogelijk tot maximaal 1:100) te bereiken. Daarbij worden aspecten zoals haalbaarheid, wenselijkheid in relatie tot andere beleidswensen (denk aan het versterken van de kernwaarden van ons landschap), win-win door de combinatie met andere ontwikkelingen, duurzaamheid, draagvlak, effectiviteit en kosten versus baten met elkaar gewogen.

Omdat de wijzigingsverordening geen betrekking heeft op de lagere norm (1:25) voor een aantal bebouwde gebieden in Zuid-Limburg dan voor bebouwde gebieden elders in Limburg (1:100) zullen wij op dit punt geen aanpassingen doorvoeren in de procedure voor het vaststellen van de wijzigingsverordening. Dit onderwerp kan door de waterwerkregio wel geagendeerd en besproken worden in de aanloop naar het opstellen van een nieuwe Provinciale Omgevingsvisie (voorzien eind 2025). Daarbij kunnen wij dan ook de relatie leggen tot de in ontwikkeling zijnde risicogerichte benadering, waarvan het nog onzeker is of deze daadwerkelijk als een nieuwe “normering” zal worden ingevoerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na *“De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.*

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen*

bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;

- we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.*

15.

Naam van de indiener:

■■■■■■■■■■

Kern van de zienswijze:

In de ontwerp-Wijzigingsverordening is bij het Steenen Huys te Vlodrop het overstromingskansgebied E (maximaal toelaatbare overstromingskans 1:100 per jaar) uitgebreid ten opzichte van de vigerende Omgevingsverordening Limburg.

Daardoor komt het kasteel en het koetshuis binnen dit Overstromingskansgebied E te vallen, terwijl kasteel en koetshuis in de vigerende Omgevingsverordening nog in overstromingskansgebied A (geen norm voor overstromingskans van toepassing) liggen. Een ander deel van het perceel, waarop een waardevol kasteelpark ligt blijft echter in Overstromingskansgebied A liggen. Het gehele perceel met kasteel, koetshuis en kasteelpark (erfgoed ensemble Het Steenen Huys) is aangeduid als perceel F1525.

Indiener vindt het onterecht dat een groot deel van het erfgoed ensemble Het Steenen Huys (een Rijksmonument) in overstromingskansgebied A blijft liggen. Indiener heeft gezien de monumentale status immers een taak om dit erfgoed ensemble in goede staat te onderhouden. Indiener heeft zelf reeds een waterkering in de vorm van een aarden wal rondom het erfgoed ensemble aangelegd en is voornemens die verder te versterken om aan het erfgoed ensemble bescherming te kunnen bieden tegen waterstanden bij een Roer afvoer van 300 m³/s, zoals opgetreden in juli 2021, met een beduidend kleinere kans dan 1:100 per jaar.

Indiener begrijpt niet waarom het overstromingskansgebied E niet kan worden uitgebreid tot het gehele perceel F1525, aangezien dit perceel door het Waterschap niet is aangewezen als Inundatiegebied. Verder zijn er ook geen technische moeilijkheden om de benodigde bescherming te bieden en is de hoge cultureel historische en commerciële waarde aanleiding om hier een goede bescherming te bieden. Indiener vermoedt daarom dat de beperkte uitbreiding van overstromingskansgebied E, tot slechts een deel van het perceel, op een vergissing berust.

Indiener verzoekt om de begrenzing van overstromingskansgebieden A en E bij het Steenen Huys aan te passen, en wel dusdanig dat het perceel F1525 helemaal wordt aangeduid als overstromingskansgebied E, met een gemiddelde overstromingskans van 1:100 per jaar als omgevingswaarde

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De nieuwe begrenzing van overstromingskansgebied E ter plekke van het Steenen Huys, zoals opgenomen in de ontwerp-Wijzigingsverordening is gebaseerd op de begrenzing van het bebouwde gebied van de dorpskern Vlodrop, zoals opgenomen in de vigerende Omgevingsverordening Limburg. Wij vinden dit een logische begrenzing omdat volgens het geldende Provinciale beleid (Omgevingsvisie, Waterprogramma) een omgevingswaarde van 1:100 (maximaal toelaatbare kans op wateroverlast) alleen wordt toegekend aan bebouwd gebied. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen in het buitengebied vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem.

De rest van het perceel is in de Omgevingsverordening Limburg aangeduid als "buitengebied". Bij het buitengebied hoort volgens het genoemde provinciale beleid een beschermingsnorm van 1:25 (overstromingskansgebied C). Bij wijze van uitzondering is aan dit gebied nu echter geen beschermingsnorm (overstromingskansgebied A) toegekend omdat het gebied waarin het erfgoedensemble Steenen Huys ligt, feitelijk onderdeel uitmaakt van het overstromingsgebied in het Roerdal. Periodieke overstroming en waterberging horen hier bij het natuurlijke proces.

Wij zijn ervan op de hoogte dat de eigenaar van het perceel F1525 met het Waterschap is overeengekomen dat hij een waterkering (aarden wal en aanvullende waterkerende voorzieningen) rondom het perceel gaat aanleggen en deels al heeft aangelegd. Na het volledig gereedkomen van deze waterkering zal het erfgoedensemble geen onderdeel meer uitmaken van het overstromingsgebied. De reden om hier geen norm toe te kennen zal dan dus vervallen. Vooruitlopend op het geheel gereedkomen van deze waterkering zullen wij aan het gebied dat hierdoor beschermd zal worden een beschermingsnorm van 1:25 toekennen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Overstromingskansgebied C (omgevingswaarde 1:25 per jaar) wordt uitgebreid met het gebied dat wordt beschermd door de waterkering die zal worden aangelegd, en deels al is aangelegd, rond het perceel F1525, bij Vlodrop.

18.**Naam van de indiener:**

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Kern van de zienswijze:

Indiener constateert dat de normering voor wateroverlast, zoals vastgesteld bij de provincie Limburg, geen rekening houdt met het cultureel erfgoed c.q. monumenten in het buitengebied. Zo is cultureel erfgoed niet genoemd in de zgn. normeringstabel in de toelichting bij de Omgevingsverordening. Dit terwijl cultureel erfgoed een kwetsbare en onvervangbare waarde vertegenwoordigt. Indiener vraagt om cultureel erfgoed integraal te betrekken bij het opstellen van nieuwe normeringen voor wateroverlast en maatwerk voor te schrijven aan uitvoerende organisaties zoals het waterschap. Indiener verzoekt om cultureel erfgoed in de waterveiligheidsnormering cultureel erfgoed mee te wegen en ook te beschrijven als economische waarde met te verwachte schade.

Eigenaren van monumenten hebben de verplichting om voor hiervoor zorg te dragen. Dit kan alleen als er basisveiligheid door de overheden wordt geboden. Eigenaren kunnen zich bovendien niet of moeilijk verzekeren tegen waterschade als een hoogwaternormering ontbreekt. Indien er wordt gevraagd om basisvoorwaarden te treffen, dan wel te organiseren, waarmee een eigenaar/bewoner en zijn monument voldoende veilig is, zodat hij aan de zorgplicht voor het onderhoud en behoud kan voldoen en een verzekering kan afsluiten.

Indiener is van mening dat er door het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg en door de Veiligheidsregio's meer rekening gehouden moet worden met cultureel erfgoed. In het rapport "Erfgoed in Zwaar Weer" van Bart Zwegers (2024) wordt als oorzaak van het gebrek aan aandacht voor cultureel erfgoed onder andere genoemd dat er geen goed beeld is waar zich waardevol erfgoed bevindt. Inmiddels is er een GIS-kaart voor het cultureel erfgoed gemaakt ten behoeve van de Klimaatstresstest (zie: Klimaatrisico's voor het Nederlandse erfgoed | Bronnen en kaarten | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). Indiener vraagt om deze GIS kaart te implementeren in de veiligheidsregio's.

Indiener vraagt ook om het verleden als kennisbron te benutten om klimaat adaptatieve maatregelen vorm te geven op de daarvoor meest geschikte locatie, zoals de aanleg van waterbuffers, waterberging, vispassages bij watermolens, waterveilig maken van kasteelterreinen, etc., en daarmee ook de waterhuishouding op monumentale complexen te herstellen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Hierbij merken wij op dat het provinciale beleid voor bescherming van cultureel erfgoed tegen wateroverlast is verwoord in de beantwoording van schriftelijke vragen van Lokaal-Limburg (lid Franssen) inzake Hoogwaterbescherming van landbouwbedrijven en van overheidswege beschermd cultureel erfgoed, brief GS van 11 december 2023 (GS DOC-00575797). Deze beantwoording geeft onder meer aan dat de normering gebaseerd is op gebiedsbegrenzingsen en dat geen rekening is gehouden met individuele monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan

bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de Ruimtelijke Ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten. Ook zijn er nauwe contacten met diverse belangenorganisaties om te bezien welke mogelijkheden er zijn om ook deze objecten zo goed als mogelijk te beschermen en voor te bereiden op extreme wateroverlast. In oktober 2023 zijn in samenwerking met deze belangenorganisaties draaiboeken ontwikkeld en verspreid, zodat aan de voorkant beter nagedacht en ingezet kan worden op het treffen van gevolgbeperkende maatregelen.

Wij hebben bij het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg het belang van de bescherming (indien mogelijk) van cultureel erfgoed reeds onder de aandacht gebracht en zullen erop letten dat dit blijvende aandacht krijgt.

In het kader van de herziening van de provinciale Omgevingsvisie Limburg in 2025 zullen we bezien of het beleid voor het behoud van cultureel erfgoed in relatie tot hoogwater aanvulling behoeft.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

19.

Naam van de indiener:

■■■■■■■■■■, mede namens Algemene Waterschapspartij

Kern van de zienswijze:

Normering voor bebouwd gebied in Zuid-Limburg

Indiener stelt vast dat de Provincie Limburg voor Zuid-Limburg niet voldoet aan de normering van 1:100 voor bebouwd gebied die in de rest van Nederland (in alle andere provincies) gehanteerd wordt en is van mening dat hier ongemotiveerd wordt afgeweken van de afspraken in het Nationaal Bestuursakkoord Water. Indiener constateert dat de lagere gehanteerde norm van 1:25 voor bebouwd gebied in Zuid-Limburg in juli 2021 daar tot veel schade heeft geleid. Indiener stelt voor om ook voor Zuid-Limburg de landelijk gebruikelijke normering voor regionale wateroverlast (1:100 voor bebouwd gebied) op te nemen in de provinciale verordening.

Cultureel Erfgoed

Bij het vaststellen van de normering wateroverlast wordt volgens indiener onvoldoende rekening gehouden met aanwezige erfgoedwaarden, met name voor monumenten in buitengebieden, waaronder watermolens. Indiener stelt voor om voor monumenten, waaronder watermolens een

integrale afweging te waarborgen.

Extra normering voor nieuwbouwprojecten

Zeker nu er in Limburg een grote woningbouwopgave is, acht indiener het van groot belang om de landelijke normen te hanteren en rekening te houden met de klimaatscenario's. Indiener noemt als voorbeeld dat bij Hoogheemraadschap Rijnland de regel inmiddels is dat nieuwbouwprojecten van bebouwing groter dan een halve hectare, in 24 uur 90 mm regen moeten kunnen bergen. Indiener verzoekt PS om net als Rijnland een extra normering voor nieuwbouwprojecten te onderzoeken en/of op te nemen in de provinciale verordening.

Wateradviezen

Indiener stelt voor om in de provinciale verordening te bepalen dat wateradviezen van het Waterschap schriftelijk dienen te worden vastgelegd en dat het Waterschap de follow-up dient te monitoren. Ook dienen wateradviezen gepubliceerd te worden door ofwel de gemeente of op de website van het Waterschap Limburg, zodat bijvoorbeeld kopers van een huis zelf kunnen afwegen welke risico's ze lopen op een bepaalde locatie. In het wateradvies moet geanticipeerd worden op nieuwe ontwikkelingen.

Toelichting bij normeringstabel – 15 cm water op straat

Indiener is het niet eens met de zin in de toelichting bij de normeringstabel waarin wordt gesteld dat "we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming". Het argument het water nog niet over de begane grond bebouwing in zou kunnen stromen als er 15 cm water op straat staat, is volgens indiener onjuist. Indiener verzoekt deze passage uit de toelichting te schrappen.

Kaarten

Indiener heeft kennis van meerdere ervaringen met kaarten die niet blijken te kloppen, en van wijzigingen die zonder ter inzagelegging zijn doorgevoerd.

Zienswijze 5

Indiener ondersteunt zienswijze no. 5.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Normering voor bebouwd gebied Zuid-Limburg

Allereerst merken wij op dat het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) werknormen bevat en geen definitieve normen. Dit is in het NBW als volgt verwoord: *Partijen komen overeen de voorstellen voor landelijke uniforme normen, die zijn opgesteld voor wateroverlast als gevolg van buiten de oevers tredend regionaal oppervlaktewater, als werknormen te gebruiken.* (NBW art. 13, onder 21). De definitieve normen moeten door Provinciale Staten worden vastgesteld in de Omgevingsverordening. Deze kunnen afwijken van de werknormen.

Het beleid voor de normering in bebouwd gebied in Zuid-Limburg is in deze ontwerp-Wijzigingsverordening niet aangepast. Wij zijn van mening dat de noodzaak om hier een afwijking

van de werknormen toe te passen al eerder goed is onderbouwd. Wij hebben dit onder meer toegelicht in de Mededeling Portefeuillehouder d.d. 7 februari 2023 (kenmerk DOC-00414950) in antwoord op Motie 2813 “Waterveiligheidsnorm bebouwd gebied Heuvelland”, als volgt:

“Als nu gekozen zou worden om overal in bebouwd gebied in het Heuvelland in Zuid-Limburg een 1:100 beschermingsnorm door te voeren zou dit kunnen leiden tot vele grootschalige maatregelen met zeer groot ruimtebeslag, een enorme landschappelijke opgave en ongetwijfeld grote maatschappelijke impact en hoge kosten. Het doorvoeren van een 1 :100 beschermingsnorm voor alle bebouwde gebieden van Zuid-Limburg is volgens ons daarom onverstandig. Bovendien kan het te geforceerd willen halen van dit beschermingsniveau leiden tot suboptimale oplossingen binnen de beoogde aanpak van meerlaagse veiligheid.”

Niettemin zijn wij in het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg gebiedsgericht op zoek naar een gewenste combinatie van maatregelen om de kans op overstroming te reduceren. De ambitie hierbij is om waar maatregelen haalbaar, betaalbaar en inpasbaar zijn, ook in het Heuvelland een beter beschermingsniveau (indien mogelijk tot maximaal 1:100) te bereiken. Daarbij worden aspecten zoals haalbaarheid, wenselijkheid in relatie tot andere beleidswensen (denk aan het versterken van de kernwaarden van ons landschap), win-win door de combinatie met andere ontwikkelingen, duurzaamheid, draagvlak, effectiviteit en kosten versus baten met elkaar gewogen.

Omdat de wijzigingsverordening geen betrekking heeft op de lagere norm (1:25) voor een aantal bebouwde gebieden in Zuid-Limburg dan voor bebouwde gebieden elders in Limburg (1:100) zullen wij op dit punt geen aanpassingen doorvoeren in de procedure voor het vaststellen van de wijzigingsverordening.

Overigens kunnen wij de stelling dat de toepassing van de 1:25 norm in plaats van de 1:100 norm bij de overstromingen in juli 2021 tot veel schade heeft geleid niet onderschrijven, want deze gebeurtenis had in het Geulstroomgebied over het algemeen een kleinere herhalingskans dan 1:100.

Cultureel Erfgoed

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen voor wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Hierbij merken wij op dat het Provinciale Beleid voor bescherming van cultureel erfgoed tegen wateroverlast is verwoord in de beantwoording van schriftelijke vragen van Lokaal-Limburg (lid Franssen) inzake Hoogwaterbescherming van landbouwbedrijven en van overheidswege beschermd cultureel erfgoed, brief GS van 11 december 2023 (GS DOC-00575797). Deze beantwoording geeft onder meer aan dat de normering gebaseerd is op gebiedsbegrenzingsen en dat geen rekening is gehouden met individuele monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende

maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de Ruimtelijke Ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten. Ook zijn er nauwe contacten met diverse belangenorganisaties om te bezien welke mogelijkheden er zijn om ook deze objecten zo goed als mogelijk te beschermen en voor te bereiden op extreme wateroverlast. In oktober 2023 zijn in samenwerking met deze belangenorganisaties draaiboeken ontwikkeld en verspreid, zodat aan de voorkant beter nagedacht en ingezet kan worden op het treffen van gevolgbeperkende maatregelen.

In het kader van de herziening van de provinciale Omgevingsvisie Limburg in 2025 zullen we bezien of het beleid voor het behoud van cultureel erfgoed in relatie tot hoogwater aanvulling behoeft.

Extra normering voor nieuwbouwprojecten

Er zijn al diverse richtlijnen voor nieuwbouwprojecten:

Het Rijk heeft een "Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving" uitgebracht. Dit is een eerste landelijke uitwerking van het principe dat water en bodem sturend moeten zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Hoewel dit kader nog geen status heeft, geeft het al meer duidelijkheid over waar er gebouwd kan worden door per locatie de risico's te tonen op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast, bodemdaling en drinkwater. Zo kan het ruimtelijk afwegingskader gemeenten, waterschappen en provincies helpen bij locatiekeuzes voor nieuwe ontwikkelingen.

Ook in Limburg stelt het waterschap eisen aan nieuwbouw als regenwater daarvan rechtstreeks loost op het oppervlaktewater. Voor Noord- en Midden-Limburg hanteert het waterschap daarbij een eis dat een bui van 100mm in 24 uur moeten worden opgevangen en geborgen. Voor Zuid-Limburg wordt een eis van 80mm in 2 uur gesteld. Dit is vooral bedoeld om afwenteling en daarmee nieuwe knelpunten te voorkomen.

Wij zien voor dit moment geen aanleiding om hier nog een extra normering aan toe te voegen. Bovendien heeft dit onderdeel van deze zienswijze niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen

vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Wateradviezen

Ook dit onderdeel van deze zienswijze heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Toelichting bij normeringstabel – 15 cm water op straat

Wij hebben samen met een aantal gemeenten overlegd over de bedoelde aangepaste formulering in de toelichting bij de normeringstabel. Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de Stadsregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Ook zagen wij in overleg met de gemeenten aanleiding om de toelichtingen bij de eerste en tweede bullet te verhelderen.

Kaarten

In de ontwerp-Wijzigingsverordening hebben wij melding gemaakt van diverse onvolkomenheden in de normeringskaart voor wateroverlast. Middels de Wijzigingsverordening beogen wij onder meer om deze onvolkomenheden te corrigeren.

Zienswijze 5

Voor onze reactie op zienswijze 5 verwijzen wij naar de behandeling van deze zienswijze in deze Nota van Zienswijzen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “*De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.*”

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.*

20.

Naam van de indiener:

Kern van de zienswijze:

Bescherming cultureel erfgoed

Indiener is eigenaar van Rijksmonument

In de voorliggende ontwerp-Wijzigingsverordening wordt het Kasteelke volgens indiener niet of onvoldoende beschermd (1:10; beschermingsniveau B, voor zover het de bebouwde delen betreft; de overige delen van het terrein niveau A / donkergroen).

De ontwerp-Wijzigingsverordening is volgens indiener in tegenspraak met toezeggingen die zijn gedaan en onderzoeksgegevens die zijn verstrekt van overheidswege in de ontwikkelingsfase van de PIP gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.

Ook het landgoed met woonhuis wordt niet of onvoldoende beschermd (1:10; beschermingsniveau B, voor zover het de bebouwde delen betreft; een beperkt deel van de gebouwen krijgt zelfs niveau A, geen maximaal toelaatbare kans aangegeven, hetgeen ook geldt voor de onbebouwde delen van het terrein).

Voor beide objecten geldt, dat er als gevolg van deze normering niet alleen aanzienlijke schade aan de gebouwen dreigt, maar ook aan de houtopstanden (bos, lanen, hagen, boomgaard, singels ed).

Indiener vindt dat voor de toekenning van genoemde beschermingsniveaus geen goede belangenafweging is gemaakt en ook geen kosten-baten analyse. De Provincie heeft in de ontwerp-Wijzigingsverordening geen rekening gehouden met Rijksmonumentale status en natuurhistorische waarden van de eigendommen van indiener.

Ten onrechte geeft het ontwerp niet aan hoe met de bescherming en versterking van de natuur- en cultuurhistorie als kernkwaliteit in het betreffende gebied wordt omgegaan.

Indiener verwijst naar het rapport "Erfgoed in zwaar weer" van Dr. B. Zwegers en naar de zienswijze no. 12 waarin is gesteld dat overheidsinstanties de belangen van cultureel erfgoed niet goed meewegen.

De ontwerp-Wijzigingsverordening is in strijd met het Provinciaal Beleidskader 2024-2027 'Cultuur en erfgoed voor iedereen' en het Provinciaal Beleidsprogramma Monumenten 2020-2023 'Monumenten behouden, benutten én beleven'. In deze stukken wordt onder meer bescherming van monumenten beloofd maar deze bescherming wordt middels de ontwerp-Wijzigingsverordening niet geboden.

In het Provinciaal Waterprogramma staat onder meer dat de Provincie samen met partners zal kijken waar de kansen benut kunnen worden die de cultuurhistorie, het landschap en het historisch erfgoed ons bieden. Indiener concludeert dat de belangen van het cultureel erfgoed moeten worden afgewogen en geborgd. In de thans voorliggende ontwerp-Wijzigingsverordening worden de belangen van het erfgoed echter volledig genegeerd.

De Provincie heeft zich aangesloten bij de Erfgoed Deal. In de Erfgoed Deal staat de ambitie centraal om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. Eén van de hoofdthema's van de Erfgoed Deal is klimaatadaptatie: er zijn maatregelen nodig om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Het gaat bijvoorbeeld om waterveiligheid en het tegengaan van wateroverlast. Juist in de ontwerp-Wijzigingsverordening had de Provincie haar ambitie moeten en kunnen waarmaken om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. Dit is niet gebeurd. Daarom moet de Provincie alsnog de belangen van cultuur- en natuurhistorisch erfgoed in de omgevingsverordening integreren.

Ook het "Cultuurconvenant "(2017) waaraan Gedeputeerde Staten zich committeerden eist aandacht voor het cultureel erfgoed bij rampen en calamiteiten. In deze ontwerp-Wijzigingsverordening doet de Provincie echter het tegendeel.

Ook op grond van de Omgevingswet (Ow) moet de Provincie rekening houden met de belangen van cultureel erfgoed.

Op grond van Rijksregels zijn de Provincie en het Waterschap verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hen kunnen worden gevraagd om beschadiging of vernieling van Rijksmonumenten te voorkomen. Ook hiervan is in de ontwerp-Wijzigingsverordening geen sprake.

De Nota van Toelichting (blz. 383) bij het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl; Stb. 2018, 292) vermeldt dat de provincies en de waterschappen gehouden zijn uitvoering te geven aan de relevante internationale verdragen voor de bescherming van monumenten. De ontwerp-Wijzigingsverordening biedt het Kasteelke in feite echter slechts een uitermate beperkte bescherming. Zodoende schendt het ontwerp de verdragsverplichtingen.

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor onder meer het culturele erfgoed te beperken. In de ontwerp-Wijzigingsverordening blijkt daar echter niets van.

Bestemmings- en omgevingsplannen eisen behoud en versterking van monumenten en aandacht voor cultuurhistorische waarden. Wanneer men bedenkt dat het Kasteelke tot een van de belangrijkste monumenten in Noord Limburg behoort is het voor indiener onbegrijpelijk dat het ontwerp zich niet inspant voor de instandhouding en versterking van dit cultureel erfgoed.

Indiener stelt dat er ter plaatse van Rijksmonumenten geen plaats is voor waterberging en dat het heel goed mogelijk is om op de normeringskaart een norm met meer bescherming toe te kennen. Indiener vraagt waarom dit (gezien bovenstaande) niet is gedaan.

Toelichting bij de normeringstabel – 15 cm water op straat

De ontwerp-Wijzigingsverordening (toelichting bij normeringstabel) legt als maatstaf aan dat tot 15 cm water op straat niet wordt beschouwd als overstroming. Water dat over de drempel van de bebouwing naar binnen stroomt, moet volgens indiener echter altijd – in elk geval bij monumentale gebouwen – als overstroming worden beschouwd.

Klimaatscenario's

Volgens de ontwerp-Wijzigingsverordening dient bij aanvang van het ontwerpproces van maatregelen te worden uitgegaan van “de op dat moment geldende klimaatscenario's voor 2050”. Dit is volgens indiener niet afdoende. Immers, wanneer men uitgaat van een gemiddelde levensduur van waterstaatswerken van ten minste 40 jaren, zal bij aanvang van het ontwerpproces van maatregelen ten minste moeten worden uitgegaan van de op dat moment geldende klimaatscenario's voor 2065 en later.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Bescherming cultureel erfgoed

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking

op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Hierbij merken wij op dat het provinciale beleid voor bescherming van cultureel erfgoed tegen wateroverlast is verwoord in de beantwoording van schriftelijke vragen van Lokaal-Limburg (lid Franssen) inzake Hoogwaterbescherming van landbouwbedrijven en van overheidswege beschermd cultureel erfgoed, brief GS van 11 december 2023 (GS DOC-00575797). Deze beantwoording geeft onder meer aan dat de normering gebaseerd is op gebiedsbegrenzingsen en dat geen rekening is gehouden met individuele monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de Ruimtelijke Ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten. Ook zijn er nauwe contacten met diverse belangenorganisaties om te bezien welke mogelijkheden er zijn om ook deze objecten zo goed als mogelijk te beschermen en voor te bereiden op extreme wateroverlast. In oktober 2023 zijn in samenwerking met deze belangenorganisaties draaiboeken ontwikkeld en verspreid, zodat aan de voorkant beter nagedacht en ingezet kan worden op het treffen van gevolgbeperkende maatregelen.

Hierbij merken we op dat inundatie bij het Kasteelke volgens onze gegevens in de meeste gevallen rechtstreeks wordt veroorzaakt door hoge waterstanden in de Maas. De in de Provinciale Omgevingsverordening opgenomen omgevingswaarden hebben betrekking op wateroverlast vanuit regionale wateren. Deze omgevingswaarden gelden niet voor inundaties vanuit de Maas. Om deze reden kunnen deze dan ook niet in tegenspraak zijn met toezeggingen die zijn gedaan en onderzoeksgegevens die van overheidswege zijn verstrekt in de ontwikkelingsfase van de PIP gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, die logischerwijs betrekking hebben gehad op inundatie vanuit de Maas.

In het kader van de herziening van de provinciale Omgevingsvisie Limburg in 2025 zullen we bezien of het beleid voor het behoud van cultureel erfgoed in relatie tot hoogwater aanvulling behoeft.

Toelichting bij normeringstabel – 15 cm water op straat

Wij hebben samen met een aantal gemeenten overlegd over de bedoelde aangepaste formulering in de toelichting bij de normeringstabel. Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de Stadsregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Ook zagen wij in overleg met de gemeenten aanleiding om de toelichtingen bij de eerste en tweede bullet te verhelderen.

Klimaatscenario's

Er zijn twee redenen om bij het ontwerp van maatregelen uit te gaan van klimaatverwachtingen voor 2050 en niet later/verder in de toekomst:

- De toepassing van gegevens voor 2050 betekent al een flinke verzwaring van de opgave door de verwachte neerslagtoename door klimaatverandering. De toepassing van gegevens verder in de toekomst zou nog een verdere verzwaring van de opgave betekenen zonder dat nu al zeker is of deze neerslagtoename daadwerkelijk zal optreden. Het risico daarvan is dat maatregelen nu groter en zwaarder zullen worden ontworpen dan in de toekomst nodig zal blijken.
- Daarnaast is de zichtlijn van 2050 in overeenstemming met het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie waarin ook 2050 als zichtjaar wordt gehanteerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “*De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.*”

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*

- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.*

21.

Naam van de indiener:

mr. F.R. Hage (Hundscheid Griffioen Advocaten) namens 17 partijen

Kern van de zienswijze:

Bescherming watermolens

Indiener dient de zienswijze in namens 17 partijen die belang hebben bij de bescherming van één of meer Limburgse watermolens.

Indiener stelt dat alle Limburgse watermolens Rijksmonumenten zijn en dus beschermwaardig. In de ontwerp-Wijzigingsverordening worden deze waardevolle watermolens echter op geen enkele wijze beschermd. Dit komt omdat zij vaak in overstromingskansgebied A zijn gelegen.

De normeringstabel vermeldt dat de gemiddelde overstromingskans per jaar in deze overstromingskansgebieden A "Geen" is. Dat is volgens indiener een misleidende aanduiding want hiermee word bedoeld dat de overstromingskans zeer groot en permanent aanwezig is.

In deze overstromingskansgebieden heeft het Waterschap geen inspanningsverplichting, terwijl indiener is van mening dat het treffen van maatregelen tegen overstroming bij watermolens kosten-effectief is en deze maatregelen over het algemeen goed inpasbaar zijn.

Indiener is van mening dat Rijksmonumenten moeten worden beschermd tegen overstromingen en vindt dat er in de Omgevingsverordening een beschermingsnorm van 1:100 van toepassing zou moeten zijn op Rijksmonumenten.

De Rijksmonumentale watermolens en hun molenbiotoop zijn vaak gelegen in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en het Natuurnetwerk Limburg of de Groenblauwe mantel. Eén van de landschappelijke kernkwaliteiten is de cultuurhistorie, die moet worden behouden of versterkt. Volgens indiener is het daarom onterecht dat er in de ontwerp-Wijzigingsverordening geen enkele bescherming wordt geboden aan cultuurhistorische waarden. De watermolens bevinden zich in een normloos gebied en kunnen op geen enkele bescherming van de Provincie rekenen.

De Rijksmonumentale watermolens en hun molenbiotoop zijn ook vaak gelegen in een Natura 2000 gebied. In dat geval moet volgens provinciale regelgeving rekening worden gehouden met specifieke cultuurhistorische belangen, mate name rond watermolenlandschappen langs beken. Ook hier is volgens indiener de ontwerp-Wijzigingsverordening in gebreke.

In de Omgevingsvisie Limburg is het behoud en (her)gebruik van cultureel erfgoed en monumenten in hun omgeving (erfgoed-ensembles) opgenomen als een provinciaal belang. Dit belang wordt door de ontwerp-Wijzigingsverordening volledig genegeerd.

De ontwerp-Wijzigingsverordening is in strijd met het Provinciaal Beleidskader 2024-2027 'Cultuur en erfgoed voor iedereen' en het Provinciaal Beleidsprogramma Monumenten 2020-2023 'Monumenten behouden, benutten én beleven'. In deze stukken wordt onder meer bescherming van monumenten beloofd maar deze bescherming wordt middels de ontwerp-Wijzigingsverordening niet geboden.

In het Provinciaal Waterprogramma staat onder meer dat de Provincie samen met partners zal kijken waar de kansen benut kunnen worden die de cultuurhistorie, het landschap en het historisch erfgoed ons bieden. Indiener concludeert dat de belangen van het cultureel erfgoed moeten worden afgewogen en geborgd. In de thans voorliggende ontwerp-Wijzigingsverordening worden de belangen van het erfgoed echter volledig genegeerd.

De Provincie heeft zich aangesloten bij de Erfgoed Deal. In de Erfgoed Deal staat de ambitie centraal om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. Eén van de hoofdthema's van de Erfgoed Deal is klimaatadaptatie: er zijn maatregelen nodig om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Het gaat bijvoorbeeld om waterveiligheid en het tegengaan van wateroverlast. Juist in de ontwerp-Wijzigingsverordening had de Provincie haar ambitie moeten en kunnen waarmaken om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. Dit is niet gebeurd. Daarom moet de Provincie alsnog de belangen van cultuur- en natuurhistorisch erfgoed in de omgevingsverordening integreren.

Ook het "Cultuurconvenant "(2017) waaraan Gedeputeerde Staten zich committeerden eist aandacht voor het cultureel erfgoed bij rampen en calamiteiten. In deze ontwerp-Wijzigingsverordening doet de Provincie echter het tegendeel.

Het Convenant Limburgs Molenbiotoopbeheer is vastgelegd dat bescherming van molengebouwen en -techniek belangrijk is. In de ontwerp-Wijzigingsverordening is het cultuurhistorische belang van watermolens echter volledig genegeerd.

Ook op grond van de Omgevingswet (Ow) moet de Provincie rekening houden met de belangen van cultureel erfgoed.

Op grond van Rijksregels zijn de Provincie en het Waterschap verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hen kunnen worden gevraagd om beschadiging of vernieling van Rijksmonumenten te voorkomen. Ook hiervan is in de ontwerp-Wijzigingsverordening geen sprake.

De Nota van Toelichting (blz. 383) bij het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl; Stb. 2018, 292) vermeldt dat de provincies en de waterschappen gehouden zijn uitvoering te geven aan de relevante internationale verdragen voor de bescherming van monumenten. De ontwerp-Wijzigingsverordening biedt aan Rijksmonumentale watermolens echter geen enkele bescherming. Zodoende schendt het ontwerp de verdragsverplichtingen.

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor onder meer het culturele erfgoed te beperken. In de ontwerp-Wijzigingsverordening blijkt daar echter niets van.

Bestemmings- en omgevingsplannen eisen behoud en versterking van monumenten en aandacht voor cultuurhistorische waarden. Wanneer men bedenkt dat watermolens tot het belangrijkste cultureel erfgoed in Limburg behoren, dan is het voor indiener onbegrijpelijk dat het ontwerp zich niet inspant voor de instandhouding en versterking van dit cultureel erfgoed.

Indiener stelt dat er ter plaatse van Rijksmonumenten geen plaats is voor waterberging en dat het heel goed mogelijk is om op de normeringskaart een norm met meer bescherming toe te kennen. Indiener vraagt waarom dit (gezien bovenstaande) niet is gedaan.

In het Provinciaal Waterprogramma is aangegeven (blz. 43) dat er aan bepaalde gebieden "*geen norm wordt toegekend omdat we in deze gebieden de ruimte voor waterberging willen behouden*". Indiener stelt dat er ter plaatse van Rijksmonumenten geen plaats is voor waterberging en dat het heel goed mogelijk is om op de normeringskaart een norm met meer bescherming toe te kennen. Indiener dringt daar op aan.

Toelichting bij de normeringstabel – 15 cm water op straat

De ontwerp-Wijzigingsverordening (toelichting bij normeringstabel) legt als maatstaf aan dat tot 15 cm water op straat niet wordt beschouwd als overstroming. Water dat over de drempel van de bebouwing naar binnen stroomt, moet volgens indiener echter altijd – in elk geval bij monumentale gebouwen – als overstroming worden beschouwd.

Klimaatscenario's

In de ontwerp-Wijzigingsverordening (toelichting bij de normeringstabel) is aangegeven dat het Waterschap bij het ontwerp van maatregelen uit moet gaan van klimaatverwachtingen voor 2050. Indiener vindt dat er met klimaatverwachtingen later/verder in de toekomst rekening moet worden gehouden, aangezien waterstaatswerken een levensduur van ten minste 40 jaar hebben.

Peilbesluiten

De Provincie bepaalt in de Omgevingsverordening voor welke regionale wateren een peilbesluit ex artikel 2.41 van de Omgevingswet verplicht is. Indiener vindt dat het met het oog op de bescherming van Rijksmonumentale watermolens noodzakelijk is om in de Omgevingsverordening

op te nemen dat een peilbesluit voor alle beken of beekgedeelten waaraan watermolens liggen verplicht is.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Bescherming watermolens

De zienswijze van indiener heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan normen wateroverlast (omgevingswaarden) zijn toebedeeld aan gebieden met een bepaalde functie. Dat beleid is met deze wijzigingsverordening niet veranderd. De wijzigingen hebben alleen betrekking op aanpassingen vanwege concreet gerealiseerde maatregelen, gewijzigd grondgebruik en onvolkomenheden. Dat geldt niet voor de wijziging die indiener vraagt.

Hierbij merken wij op dat het Provinciale Beleid voor bescherming van cultureel erfgoed tegen wateroverlast is verwoord in de beantwoording van schriftelijke vragen van Lokaal-Limburg (lid Franssen) inzake Hoogwaterbescherming van landbouwbedrijven en van overheidswege beschermd cultureel erfgoed, brief GS van 11 december 2023 (GS DOC-00575797). Deze beantwoording geeft onder meer aan dat de normering gebaseerd is op gebiedsbegrenzingsen en dat geen rekening is gehouden met individuele monumenten. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem. Dit geldt in verhoogde mate voor laag gelegen gebouwen in de beschermingszones voor natuur en landschap en gebouwen die dicht langs natuurbeken staan, zoals bij watermolens vaak het geval is. Het nemen van beschermende maatregelen in of voor grotere bebouwde gebieden conform de daaraan gekoppelde norm is daarentegen vaak wel kosteneffectief.

Waterschap Limburg focust bij de aanpak van wateroverlast vooral op de aanpak van knelpunten waar niet aan de normering wateroverlast wordt voldaan. Hiervoor ligt namelijk een inspanningsverplichting bij het Waterschap om ze op te lossen. Niettemin wordt bij andersoortige knelpunten (zoals bijv. van watermolens waar geen normering is) op verzoek van de eigenaar of belanghebbende door het waterschap meegedacht hoe de situatie verlicht kan worden. Dit kan bijvoorbeeld in de sfeer van crisisbeheersing (het beschikbaar stellen van zandzakken), adviseren welke maatregelen eigenaren zelf kunnen treffen, en soms kan meegekoppeld worden met bijvoorbeeld beekherstelprojecten van het waterschap.

Daarnaast worden in het programma "Waterveiligheid en Ruimte Limburg" door de samenwerkende overheden (Waterschap, gemeenten, Provincie en Rijk) stroomgebiedsbreed maatregelen onderzocht. Naast fysieke maatregelen en maatregelen in de Ruimtelijke Ordening, wordt daarbij ook gekeken naar maatregelen voor verbeterde crisisbeheersing (tijdig waarschuwen, noodmaatregelen) en lokale bescherming met bijvoorbeeld deurschotten. Ook zijn er nauwe contacten met diverse belangenorganisaties om te bezien welke mogelijkheden er zijn om ook deze objecten zo goed als mogelijk te beschermen en voor te bereiden op extreme wateroverlast. In oktober 2023 zijn in samenwerking met deze belangenorganisaties draaiboeken ontwikkeld en verspreid, zodat aan de voorkant beter nagedacht en ingezet kan worden op het treffen van gevolgbeperkende maatregelen.

Ook al is cultuurhistorie een kernkwaliteit in de groenblauwe mantel, wij zien daarin geen aanleiding om in beekdalen en laagten in de groenblauwe mantel een beschermingsnorm tegen wateroverlast op te leggen omdat dit over het algemeen niet kosteneffectief is, tot achteruitgang van andere landschaps- en natuurwaarden kan leiden en ten koste van het watersysteem kan gaan.

In het kader van de herziening van de provinciale Omgevingsvisie Limburg in 2025 zullen we bezien of het beleid voor het behoud van cultureel erfgoed in relatie tot hoogwater aanvulling behoeft.

Toelichting bij normeringstabel – 15 cm water op straat

Wij hebben samen met een aantal gemeenten overlegd over de bedoelde aangepaste formulering in de toelichting bij de normeringstabel. Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming.”. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de Stadsregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Ook zagen wij in overleg met de gemeenten aanleiding om de toelichtingen bij de eerste en tweede bullet te verhelderen.

Klimaatscenario's

Er zijn twee redenen om bij het ontwerp van maatregelen uit te gaan van klimaatverwachtingen voor 2050 en niet later/verder in de toekomst:

- De toepassing van gegevens voor 2050 betekent al een flinke verzwaring van de opgave door de verwachte neerslagtoename door klimaatverandering. De toepassing van gegevens verder in de toekomst zou nog een verdere verzwaring van de opgave betekenen zonder dat nu al zeker is of deze neerslagtoename daadwerkelijk zal optreden. Het risico daarvan is dat maatregelen nu groter en zwaarder zullen worden ontworpen dan in de toekomst nodig zal blijken.
- Daarnaast is de zichtlijn van 2050 in overeenstemming met het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie waarin ook 2050 als zichtjaar wordt gehanteerd.

Peilbesluiten

De ontwerp-Wijzigingsverordening heeft geen betrekking op peilbesluiten. Wij zullen op dit punt dan ook geen aanpassing doorvoeren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “*De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.*”

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.*

23.

Naam van de indiener:

mr. A.A.M. van Hoorn (Boskamp & Willems Advocaten) namens XXXXXXXXXX

Kern van de zienswijze:

Indiener is eigenaar van het perceel kadastraal bekend als Gemeente Vlodrop, sectie F, nummer 1525 (verder te noemen: perceel F1525). Op het perceel staat een kasteel (Rijksmonument uit 1664) en een koetshuis uit 1850. Indiener heeft in de afgelopen jaren diverse keren te kampen gehad met forse wateroverlast en -schade.

Indiener heeft na de overstromingen in 2021 met het Waterschap Limburg een vaststellingsovereenkomst gesloten waarin is opgenomen dat indiener op eigen kosten de door hem aangelegde aarden wal, een oude stenen muur en historische poort zodanig zal renoveren en onderhouden dat zij tezamen het water uit de Roer kunnen keren bij een gebeurtenis met kans van 1:100 per jaar.

In de ontwerp-Wijzigingsverordening is ter plaatse van het kasteel en het koetshuis het overstromingskansgebied E (maximaal toelaatbare overstromingskans 1:100 per jaar) uitgebreid ten opzichte van de vigerende Omgevingsverordening Limburg. Daardoor komt het kasteel en het koetshuis binnen dit overstromingskansgebied E te vallen terwijl deze gebouwen in de vigerende Omgevingsverordening nog in overstromingskansgebied A (geen maximale overstromingskans van toepassing) liggen. De rest van het perceel blijft echter in overstromingskansgebied A liggen.

Indiener verzoekt om het volledige perceel F1525 als overstromingskansgebied E aan te merken.

Indiener licht toe dat de waterkering (bestaande uit aarden wal, muur en poort) rond het gehele perceel is aangelegd. In de overeenkomst is opgenomen dat deze waterkering zodanig wordt onderhouden dat het gehele perceel een beschermingsniveau van (een kans op overstroming van) 1:100 per jaar heeft. Hierbij is van belang dat het gehele perceel door het Waterschap niet is aangemerkt als Inundatiegebied en dat het perceel niet nuttig is voor opvang van water van de Roer.

Volgens indiener is tevens van belang dat het grondgebruik voor de normering als uitgangspunt wordt genomen. Het perceel dient te worden aangemerkt als bebouwd gebied, niet alleen vanwege het grondgebruik maar ook vanwege de cultuurhistorische en economische waarde. Bij dit grondgebruik is een normering van 1:100 noodzakelijk.

Voorts merkt indiener op dat op het perceel een bij het Rijksmonument behorend kasteelpark ligt en dat de Provincie een verplichting heeft om dit erfgoed te beschermen. Volledigheidshalve wijst indiener hierbij op het door de Provincie opgestelde beleidskader 2024-2027 "Cultuur en erfgoed voor iedereen".

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De nieuwe begrenzing van overstromingskansgebied E ter plekke van het Steenen Huys, zoals opgenomen in de ontwerp-Wijzigingsverordening is gebaseerd op de begrenzing van het bebouwde gebied van de dorpskern Vlodrop, zoals opgenomen in de vigerende Omgevingsverordening Limburg. Wij vinden dit een logische begrenzing omdat volgens het geldende Provinciale beleid (Omgevingsvisie, Waterprogramma) een omgevingswaarde van 1:100 (maximaal toelaatbare kans op wateroverlast) alleen wordt toegekend aan bebouwd gebied. De achterliggende reden hiervan is dat beschermingsmaatregelen voor individuele gebouwen in het buitengebied vaak niet kosteneffectief zijn en/of niet inpasbaar zijn in het landschap of het watersysteem.

De rest van het perceel is in de Omgevingsverordening Limburg aangeduid als "buitengebied". Bij het buitengebied hoort volgens het genoemde provinciale beleid een beschermingsnorm van 1:25 (overstromingskansgebied C). Bij wijze van uitzondering is aan dit gebied nu echter geen beschermingsnorm (overstromingskansgebied A) toegekend omdat het gebied waarin het erfgoedensemble Steenen Huys ligt, feitelijk onderdeel uitmaakt van het overstromingsgebied in het Roerdal. Periodieke overstroming en waterberging horen hier bij het natuurlijke proces.

Wij zijn ervan op de hoogte dat indiener met het Waterschap is overeengekomen dat hij een waterkering (aarden wal en aanvullende waterkerende voorzieningen) rondom het perceel F1525 gaat aanleggen en deels al heeft aangelegd. Na het volledig gereedkomen van deze waterkering zal het erfgoedensemble geen onderdeel meer uitmaken van het overstromingsgebied. De reden om hier geen norm toe te kennen zal dan dus vervallen. Vooruitlopend op het geheel gereedkomen van deze waterkering zullen wij aan het gebied dat hierdoor beschermd zal worden een beschermingsnorm van 1:25 toekennen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Overstromingskansgebied C (omgevingswaarde 1:25 per jaar) wordt uitgebreid met het gebied dat wordt beschermd door de waterkering die zal worden aangelegd, en deels al is aangelegd, rond het perceel F1525, bij Vlodrop.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast

Indiener constateert dat de Provincie een tweetal wijzigingen voorstelt in de toelichting bij Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast, bij het onderdeel "toelichting bij de normtabel". Voor beide wijzigingen geldt dat indiener de directe impact hiervan niet kan overzien. Indiener verzoekt de Provincie om hierover met hem in overleg te treden en hierover uitleg te geven.

De wijziging in de toelichting inhoudende dat de norm alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt vindt indiener onwenselijk. De bestaande lager gelegen bebouwing wordt volgens indiener nu immers niet meer beschermd.

De wijziging in de toelichting inhoudende dat de Provincie tot 15 cm water op straat nog niet beschouwt als overstrooming vindt indiener onwenselijk, omdat dan in nieuwe bebouwing weliswaar nog geen wateroverlast optreedt, maar in sommige bestaande panden wel.

Indiener vraagt om de beide wijzigingen te heroverwegen en hem hierover te informeren.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast

Wij hebben samen met het Waterschap met de gemeente Horst aan de Maas en met een aantal andere gemeenten overlegd over de bedoelde aangepaste formuleringen in de toelichting bij de normeringstabel. Sommige toelichtingen vragen inderdaad om verheldering. Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: ".....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstrooming.". Het Waterschap heeft hierbij aangegeven

dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de gemeente Horst aan de Maas en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Ook zagen wij in overleg met de gemeenten aanleiding om de toelichtingen bij de eerste en tweede bullet te verhelderen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Ten aanzien van Afdeling 3.1 Omgevingswaarden wateroverlast:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;*
- *we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).*

Nieuwe tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;*
- *we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;*
- *drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm*

te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.

31.

Naam van de indiener:

Gemeente Eijsden-Margraten

Kern van de zienswijze:

Diverse aanpassingen normeringskaarten wateroverlast

Indiener heeft moeite met de wijzigingen van de toelichting bij de normeringstabel, inhoudende:

- dat de norm alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt en dat lager gelegen bebouwing zoals kelders, souterrains etc. niet zijn beschermd;
- dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempels kan stromen en dat voor de drempel het deurkozijn aangehouden wordt en aangenomen wordt dat deze 15 cm boven straatniveau ligt.

Deze wijzigingen kunnen volgens indiener met name voor Zuid-Limburg grote impact hebben, omdat water niet alleen vanaf straatniveau de woningen instroomt, maar ook afkomstig is van de hoger gelegen heuvels.

Indiener geeft aan dat binnen het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) is afgesproken dat T=25 (d.w.z. een maximaal toelaatbare overstromingskans van 1:25 per jaar) de minimale norm is en dat per locatie wordt bekeken wat de meest gunstige variant is met een zo hoog mogelijk beschermingsniveau.

Indiener adviseert om dit principe over te nemen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij constateren dat zienswijze no. 14 door gemeente Valkenburg a/d Geul mede namens de gemeenten van de waterwerkregio Maas en Mergelland en dus ook namens de gemeente Eijsden-Margraten is ingediend.

In zienswijze no. 14 is evenals in de onderhavige zienswijze van gemeente Eijsden-Margraten aangegeven dat de betreffende gemeenten moeite hebben met de toelichting bij de normeringstabel.

Wij hebben samen met het Waterschap met de waterwerkregio Maas en Mergelland overlegd om tot een verduidelijking van de formulering in de toelichting bij de normeringstabel te komen. Bij punt 1 (de eerste "bullet") hebben wij niet bedoeld dat de normering alleen van toepassing is als water vanaf de straatzijde het gebouw in loopt. Omdat deze suggestie blijkbaar wel wordt gewekt is wellicht meer uitleg van dit punt gewenst. Ook over andere punten in de toelichting hebben wij met de waterwerkregio overlegd. Sommige toelichtingen vragen inderdaad om verheldering.

Wij hebben begrepen dat meerdere gemeenten zich niet kunnen vinden in de zinsnede bij de derde bullet: “.....we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstrooming.”. Het Waterschap heeft hierbij aangegeven dat het meestal niet doelmatig blijkt om panden waar al water binnenstroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat tot op het normniveau te beschermen. Anders gezegd: dat leidt in de meeste gevallen tot disproportionele kosten. Dat betekent niet dat er voor deze panden in het geheel geen bescherming mogelijk is. Per situatie kunnen waterschap en gemeente in onderling overleg bezien welke maatregelen er in deze gevallen mogelijk zijn. Wij hebben de tekst in de Wijzigingsverordening na overleg met de waterwerkregio en enkele andere gemeenten zodanig aangepast dat deze hierover meer duidelijkheid geeft zonder de verwachting te scheppen dat laag liggende bebouwing tot op het niveau van de norm kan worden beschermd.

Over het advies om een minimale norm van T=25 te hanteren en per locatie te bekijken wat het hoogst mogelijke beschermingsniveau is merken wij het volgende op:

Dit principe is in feite al in het vigerende provinciale beleid opgenomen. Zo staat in de toelichting bij de vigerende Omgevingsverordening Limburg:

Voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen een lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten. Zeker gezien de verwachte klimaatverandering met toenemende hevige regenbuien.

De ambitie is om waar dit goed mogelijk is (kosten niet hoger zijn dan de te vermijden schade; maatregelen inpasbaar) een hogere norm, tot maximaal 1:100 te realiseren.

In het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg zijn wij inderdaad gebiedsgericht op zoek naar een gewenste combinatie van maatregelen om de kans op overstrooming te reduceren. De ambitie hierbij is om waar maatregelen haalbaar, betaalbaar en inpasbaar zijn, ook in het Heuvelland een beter beschermingsniveau (indien mogelijk tot maximaal 1:100) te bereiken. Daarbij worden aspecten zoals haalbaarheid, wenselijkheid in relatie tot andere beleidswensen (denk aan het versterken van de kernwaarden van ons landschap), win-win door de combinatie met andere ontwikkelingen, duurzaamheid, draagvlak, effectiviteit en kosten versus baten met elkaar gewogen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De tekst bij de drie bullets in de toelichting bij de normeringstabel na “*De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied.*”

Daarbij is van belang dat: ”

wordt als volgt aangepast:

Huidige tekst:

- *de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat op straatniveau over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. worden dus niet beschermd;*

- we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdwarsstuk van een deurkozijn;
- we tot 15 cm water op straat niet beschouwen als overstroming. Tot dit niveau zal water op straat immers veelal nog niet over de drempel(s) heen stromen (gemeenten hanteren als bouwpeil voor de begane grond veelal 20 cm of meer boven straatniveau. Het waterschap gaat er daarom vanuit dat tot 15 cm water op straat nog niet over de begane grond bebouwing in kan stromen).

Nieuwe tekst:

- de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc.. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;
- we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;
- drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.

32.

Naam van de indiener:

Roma Investments B.V.

Kern van de zienswijze:

Indiener is eigenaar van het bedrijventerrein aan de Borgerweg 8 te Schinnen, gelegen ten noorden van de snelweg A76 bij Hegge, verder te noemen: "bedrijventerrein Hegge".

Indiener heeft bezwaar tegen de voorgenomen wijziging van de norm voor dit bedrijventerrein van 1:100 naar 1:25, zoals opgenomen in de ontwerp-Wijzigingsverordening.

Deze wijziging heeft volgens indiener een onredelijk gevolg voor de kosten van de bebouwing op dit bedrijventerrein, aangezien deze bebouwing een lager beschermingsniveau krijgt.

Indiener verzoekt om de huidige norm van 1:100 te handhaven.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Over de betreffende wijziging van de normering bij het bedrijventerrein Hegge hebben wij in de toelichting bij de ontwerp-Wijzigingsverordening het volgende opgenomen:

Bedrijventerrein Hegge (bij Schinnen) is in de Omgevingsvisie Limburg als een nieuw bebouwd gebied aangegeven. Omdat het vertrekpunt is dat bebouwd gebied in Limburg (met uitzondering van Zuid-Limburg) een 1:100 norm krijgt, heeft dit gebied, enkel door de status bebouwd gebied, op

de nieuwe normeringskaart automatisch een 1:100 nom gekregen. Voor bebouwde gebieden in beekdalen en droogdalen in het Heuvelland is de "basisnorm" echter 1:25 omdat een 1:100 norm daar veelal niet haalbaar is. Gezien de ligging in het dal van de Geleenbeek is ook in dit bedrijventerrein bij Hegge een norm van 1:100 niet haalbaar en daarom moet hier ook een norm van 1:25 worden toegekend. Deze 1:25 norm geldt nu ook al voor het naastgelegen bebouwde gebied Hegge.

Met het toekennen van de 1:100 norm is hier dus een fout gemaakt die middels deze Wijzigingsverordening wordt recht gezet.

Wij begrijpen dat deze wijziging voor indiener een nadelig gevolg heeft. Het handhaven van de 1:100 zou echter niet in lijn zijn met het beleid dat voor de meeste laag gelegen bebouwde gebieden in Zuid-Limburg geldt, namelijk het toepassen van een basisnorm van 1:25 per jaar.

In het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027 is dit beleid als volgt verwoord:

Voor bebouwd gebied in het Heuvelland geldt veelal een lagere norm (1/25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1/100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten. Zeker gezien de verwachte klimaatverandering met toenemende hevige regenbuien.

In de toelichting bij de Omgevingsverordening Limburg is dit als volgt verwoord:

Voor bebouwd gebied in het beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg geldt in meerdere gevallen een lagere norm (1:25) dan voor bebouwd gebied elders in Limburg (1:100) vanwege de grote landschappelijke impact van maatregelen in hellend gebied in combinatie met de hoge kosten. Zeker gezien de verwachte klimaatverandering met toenemende hevige regenbuien.

Met de hierin genoemde "meerdere gevallen" wordt bedoeld op de bebouwde gebieden in beekdalen en droogdalen in het Heuvelland.

Omdat de toekenning van de 1:25 norm voor deze gebieden het uitgangspunt is heeft deze wijziging voor indiener weliswaar een *nadelig* gevolg maar geen *onevenredig* gevolg ten opzichte van andere eigenaren van bebouwde gebieden in Zuid-Limburg met dezelfde norm. Wij vinden deze wijziging dan ook niet onredelijk.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

2. Zienswijzen op het onderwerp grote bedrijfskavels

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Artikel 12.5 Vestigingsmogelijkheden bedrijventerreinen

Indiener verzoekt het gebied Klaver 15, voorheen Spurkt – nu Smakterheide Noord geen onderdeel uit te laten maken van het informatieobject “Bedrijventerreinen in een logistiek knooppunt” (onderdeel bijlage II Ontwerp Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg). Tevens verzoekt indiener de kaarten aan te passen conform hetgeen is opgenomen in www.rebislimburg.nl

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij constateren dat indiener stelt dat Klaver 15 in het informatieobject “Bedrijventerrein in een logistiek knooppunt” (onderdeel bijlage II Ontwerp Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg) is opgenomen. Dit is niet correct. De in dit informatieobject opgenomen contour ligt juist ten zuiden van Klaver 15, op de noordgrens van het aangrenzende terrein Smakterheide en dus maakt Klaver 15 (zie afbeelding) geen onderdeel uit van de aangegeven contour.

Wij constateren dat indiener refereert aan het REBIS monitoringsysteem en de contouren van de daarin opgenomen bedrijventerreinen. Indiener stelt ten onrechte dat de contouren van het informatieobject “Bedrijventerreinen in een logistiek knooppunt” (onderdeel bijlage II Ontwerp Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg) afwijken van de in REBIS opgenomen contouren. De gehanteerde contouren zijn juist de REBIS-contouren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

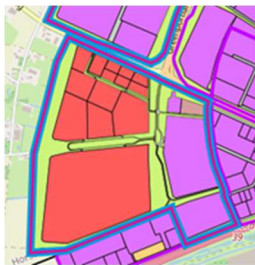
Kern van de zienswijze:

Indiener verzoekt het gebied Klaver 7 geen onderdeel uit te laten maken van het informatieobject “Bedrijventerreinen in een logistiek knooppunt” (onderdeel van bijlage II van de Ontwerp Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg).

Tevens verzoekt indiener de kaarten aan te passen conform hetgeen is opgenomen in www.rebislamburg.nl.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Indiener verzoekt Klaver 7 (zie afbeelding) niet in de contour op te nemen van de “Bedrijventerrein in een logistiek knooppunt” (bijlage II). Aangezien dit klaver integraal onderdeel uitmaakt van de Greenport-ontwikkeling, waarbij bewust is gekozen voor invulling met grootschalige logistiek-industriële terreinen, is het logisch ook dit laatste (deels nog te ontwikkelen) klaver opgenomen te houden in de kaart “Bedrijventerrein in een logistiek knooppunt” (bijlage II).

Wij constateren dat indiener refereert aan het REBIS monitoringsysteem en de contouren van de daarin opgenomen bedrijventerreinen. Indiener stelt ten onrechte dat de contouren van het informatieobject “Bedrijventerreinen in een logistiek knooppunt” (onderdeel bijlage II Ontwerp Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg) afwijken van de in REBIS opgenomen contouren. De gehanteerde contouren zijn juist de REBIS-contouren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3. Zienswijzen op het onderwerp Zonneparken

Algemene inleiding onderdeel instructieregels zonneparken

Over het onderdeel zonneparken van de ontwerp wijzigingsverordening zijn van de zijde van gemeenten, ontwikkelaars en belangenorganisaties zienswijzen ingediend. Wij zullen hieronder reageren op de ingediende zienswijzen. Hieraan voorafgaande lichten we de aanleiding van de aanpassing kort toe en gaan we meer in het algemeen in op ingebrachte zienswijzen.

In de tweede zonnebrief van voormalig Minister Jetten van 6 juli 2023 is door het Kabinet de aanscherping van de voorkeursvolgorde zon aangekondigd. De brief van voormalig Minister de Jonge van 26 oktober 2023 vormt de uitwerking hiervan. In de brief wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van overleg tussen het Rijk, het Interprovinciaal overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW) en Netbeheer Nederland (NBNL). Het overleg heeft geleid tot de landelijke afspraken over de aangescherpte voorkeursvolgorde zon (afgekort als 'landelijke bestuurlijke afspraken'), die als bijlage bij de Kamerbrief zijn gevoegd. In de Kamerbrief is aangegeven wat de aanleiding is voor de aanscherping van de voorkeursvolgorde zon. Dit zijn in de kern de ruimtelijke implicaties van de sterk stijgende vraag naar duurzaam opgewekte elektriciteit en de netcongestie. In het onderstaande kader zijn deze twee redenen nader toegelicht.

Ruimte

Er moet in toenemende mate gekozen worden waar en hoe we ruimte bieden aan ruimte-vragende ontwikkelingen. Dat gebeurt o.a. via de ruimtelijke voorstellen en de op te stellen ruimtelijke arrangementen waaraan Rijk en Provincies uitvoering geven. Er wordt gezamenlijk gewerkt aan de ruimtelijke puzzel over waar nationale en regionale opgaves een plek kunnen krijgen. Een provinciale uitwerking vindt plaats in een herziening van de Omgevingsvisie Limburg (POVI). In de Nationale Omgevingsvisie zijn een aantal principes opgenomen, één daarvan luidt: 'voorrang geven aan meervoudig ruimtegebruik (in plaats van enkelvoudig ruimtegebruik)'. Dat geldt ook voor de plaatsing van zonnepanelen. Daarvoor bestaat de voorkeur de vrije ruimte te benutten op daken, gevels en andere plekken binnen en buiten bebouwd gebied (zoals parkeerplaatsen, langs weg- en spoorinfrastructuur, geluidschermen, stortplaatsen, etc.). Daarmee worden landbouw- en natuurgronden vrij gehouden voor andere ruimtelijke opgaven.

Netcongestie

Het elektriciteitsnetwerk in Nederland en Limburg kan de vraag naar en teruglevering van elektriciteit niet meer aan. De toenemende elektrificatie en lokale productie van hernieuwbare elektriciteit zijn hiervan de oorzaken. Het verzwaren van het netwerk vraagt grote investeringen en jaren werk. De grote maatschappelijke kosten vragen een heroverweging over wat en waar nog kan worden aangesloten. Voor elektriciteit uit zon-pv geldt dat deze bij voorkeur wordt opgewekt in de nabijheid van een elektriciteitsvraag. Het plaatsen van zonnenvelden in het buitengebied is hiermee niet in overeenstemming. Het vraagt forse investeringen bij de aanleg en doet een beroep op transportcapaciteit waaraan een groot gebrek is.

Met de aanpassing van de instructieregels voor zonneparken geven wij uitvoering aan deze breed onderschreven landelijke afspraken. De afspraken sluiten aan bij onze wens om te streven naar meervoudig ruimtegebruik en een terughoudend gebruik van landbouwgrond voor zonnepanelen.

Provinciale Staten hebben middels motie 3012 dit belang onderschreven en Gedeputeerde Staten opgeroepen tot het vertalen van de landelijke bestuurlijke afspraken in de Omgevingsverordening Limburg. De aanpassing van de instructieregels is opgenomen in het beleidskader 'Nieuwe energie en een schoon leefmilieu' dat door Provinciale Staten is vastgesteld. Met de wijziging van de instructieregels hebben we nauw aangesloten bij de tekst van de landelijke bestuurlijke afspraken en kiezen we voor een rechtstreekse technische doorwerking. Een meer ruimtelijk gestuurde aanpak die aansluit bij de ruimtelijke puzzel zal plaatsvinden bij de herziening van de POVI.

Met deze wijzigingen werken we toe naar meer sturing bij de plaatsing van zon-pv en strikte hantering van de voorkeursvolgorde zon. Dat houdt in dat we zon-pv op de juiste plek willen, bezien vanuit een integrale visie op de ruimte en zonne-energie dat inpasbaar is in het overbelaste energiesysteem. Wij vinden het van belang de mogelijkheden op de tredes 1 t/m 3 scherp te hebben en deze te stimuleren. Wij doen onderzoek naar de potenties voor de tredes 1 t/m 3 en zullen de resultaten ook delen met gemeenten. In de landelijke bestuurlijke afspraken zijn ook afspraken gemaakt over het stimuleren van zon-pv op de tredes 1 t/m 3. Daarbij zien we een belangrijke rol voor de rijksoverheid om zorg te dragen voor gunstige (financiële) randvoorwaarden voor de benutting van de tredes 1 t/m 3.

Een groot aantal zienswijzen uit de zorg over de voortgang van de energietransitie. Wij begrijpen deze zorg, zeker bezien vanuit de enorme opgave om onze energievoorziening te verduurzamen en de effecten van klimaatverandering te beperken. De partijen betrokken bij de landelijke bestuurlijke afspraken erkennen dat de nieuwe regels beperkingen meebrengen voor de energietransitie. Er is vanwege de zorg over het doelbereik van de RES'en afgesproken om landelijk de voortgang van het RES-bod nog specifiek te monitoren voor zon-pv-projecten, zodat er kan worden bijgestuurd als daarvoor aanleiding ontstaat.

In de zienswijzen wordt gevraagd naar meer uitzonderingen, o.a. als projecten voorzien in maatwerk en draagvlak. Er is binnen de landelijke bestuurlijke afspraken gekozen voor een beperkt aantal uitzonderingen, omdat de bestaande praktijk teveel verschillende uitzonderingen kende. Hierbij sluiten wij aan. Maatwerk en overeenstemming zien wij overigens niet als een uitzonderingsgrond, het zijn eerder randvoorwaarden voor projecten.

Beantwoording ontvangen zienswijzen

1. Naam van de indiener: Gemeente Voerendaal
Kern van de zienswijze: De gemeente Voerendaal vraagt om in de lijst van zonneparkprojecten de navolgende wijzigingen door te voeren: Project 'Karstaat' heeft een oppervlakte van 17 Ha (bruto oppervlakte), de status van het project op 26 oktober 2023 was 'principe medewerking verleend'; Project 'Heugdenweg' heeft een oppervlakte van 3 Ha (bruto oppervlakte), de status van het project op 26 oktober 2023 was 'principe medewerking verleend'; Project 'Ransdalerweg' heeft een oppervlakte van 10 Ha (bruto oppervlakte), de status van het project op 26 oktober 2023 was 'principe medewerking verleend'.
Reactie van Gedeputeerde Staten:

We hebben de projectenlijst conform deze zienswijze aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Bijlage XIII wordt als volgt gewijzigd:

In de eerste van de drie rijen 'Voerendaal' wordt in de een na laatste kolom '12' vervangen door: 17

In elk van de drie rijen 'Voerendaal' wordt in de laatste kolom 'Principeverzoek ingediend' door: Principemedewerking verleend.

1.

Naam van de indiener:

Gemeente Voerendaal

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3. Instructieregels zonneparken, vijfde lid onder d: "de door de gemeente gepleegde inspanningen om pv-panelen mogelijk te maken op daken en gevels van gebouwen, op onbenutte terreinen in bebouwd gebied en op gronden in het buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur" gemotiveerd c.q. verantwoord moet worden.

Het begrip inspanning leidt tot onzekerheid en onduidelijkheid bij betrokken partijen, met name omdat de criteria voor adequate motivering niet duidelijk zijn omschreven. Daarbij zijn de inspanningsmogelijkheden van een gemeente beperkt.

Motiveringsplicht draagt niet bij aan een betere belangenafweging waarop ruimtelijke besluitvorming zal moeten plaatsvinden. Verzoekt dit onderdeel te laten vervallen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De voorkeursvolgorde zon kent geen volgtijdelijkheid. Er kan dus gelijktijdig ontwikkeld worden op de tredes 1 t/m 4. De voorkeur voor het gebruik van de laagste trede houdt in dat een inspanning wordt gedaan om die lagere tredes maximaal te benutten. Ondanks dat gemeenten inwoners en bedrijven niet kunnen verplichten tot het gebruik van trede 1 (het dak), zijn er beperkte mogelijkheden om het gebruik aantrekkelijk(er) te maken, bv. door voorlichting of een ontzorgingstraject. Dat kan een gemeente in beleid of uitvoeringsprogramma's vastleggen en dat wordt bij voorkeur in RES verband opgepakt. Dit geldt ook voor het benutten van tredes 2 en 3. Voor het gebruik van hogere tredes moet een noodzaak worden aangetoond. Deze noodzaak volgt bijv. uit de gestelde doelen van de RES of gemeenten op het terrein van energietransitie of klimaatbeleid. Zo kan de potentie van trede 1 onvoldoende blijken waardoor inzet nodig is op trede 2 en zo verder. Dit is een onderbouwing die gemeenten kunnen geven (en in een enkele geval al hebben gegeven). Deze potentie zal naar verwachting ook gaan volgen uit de provinciale studie naar de potentie van zon op de tredes 1 t/m 3. Gemeenten kunnen de resultaten waar nodig ook gaan gebruiken.

Een potentie is een mogelijkheid die in de toekomst kan worden verzilverd. Daarbij is de mate waarin, en de snelheid waarmee, per optie verschillend waardoor er redenen kunnen zijn om op hogere tredes in te zetten.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen

1.

Naam van de indiener:

Gemeente Voerendaal

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 'Instructieregels zonneparken' vijfde lid onder d. In deze planregel wordt bepaald dat gemotiveerd c.q. verantwoord moet worden op welke wijze "het streven naar een financiële participatie van ten minste 51% in het zonnepark door omwonenden, semioverheden of overheden" wordt nageleefd.

Door een ontwikkelaar een verantwoordingsplicht op te leggen waarin moet worden onderbouwd waarom de ontwikkelaar geen financieel meerderheidsbelang en daarmee invloed op de besluitvorming van het initiatief wilt uitgeven, beïnvloedt de provincie de vrijheid van ondernemerschap van ontwikkelaars. Het streven naar 51% is disproportioneel en gaat verder dan nodig.

Verzocht wordt artikel 13.3, vijfde lid onder d te laten vervallen. Het streven naar financiële participatie moet worden teruggebracht naar 50% zoals is vastgelegd in het klimaatakkoord en kan alleen als streven worden benoemd in de toelichting bij de regels.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota)

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Er blijft, ook in de toekomst, ruimte voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land. Een afgewogen mix van opwek via zon en wind is, naast mogelijk andere oplossingen, noodzakelijk om onze gezamenlijke afspraken om te zetten in resultaten. Zonder voldoende ruimte voor zon op land wordt het ons, net als alle andere Limburgse energiecoöperaties, onmogelijk gemaakt de doelstellingen omtrent de lokale energietransitie te realiseren. Het is juist essentieel om per locatie de beste oplossing te analyseren: opwek van zonne-energie, windenergie of zon in combinatie met wind (cable pooling), of mogelijke innovatieve combinaties zoals energie-opslag.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Daarom vindt hierop gerichte landelijke monitoring plaats. Op basis daarvan wordt bezien of de gemaakte afspraken bijstelling behoeven. Deze evaluatie vindt op landelijk niveau plaats tussen Rijk, koepels en het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES).

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen deze afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wel een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een project.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het principe dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie zijn onderschreven. Biedt flexibele ruimte, zeker waar lokaal overeenstemming bestaat.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Ten aanzien van de ontwikkeling van zonne-energie was de markt veelal leidend in de locatie van projecten en ontbrak sturend ruimtelijk beleid ten aanzien van zonnevelden door de overheden. Mede als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de druk op de ruimte nam de wens toe om wel in dit (aangescherpte) ruimtelijke beleid te voorzien. De bestuurlijke afspraken zijn hiervan een gevolg. Tevens is er een Ruimtelijk voorstel gedaan waarin de Provincie aangeeft hoe een evenwichtige toedeling van functies in de ruimte kan plaatsvinden. Ook ten aanzien van de elektriciteitsinfrastructuur zijn de opgaves enorm. Het verzwaren van het netwerk vraagt grote

investeringen en jaren werk. De grote maatschappelijke kosten vragen een heroverweging over wat en waar nog kan worden aangesloten, daarom geldt voor zon-pv dat deze bij voorkeur wordt opgewekt in de nabijheid van een elektriciteitsvraag. Het bieden van flexibele ruimte is daarmee geen vanzelfsprekendheid meer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel podia het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. Coöperatieve opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulant ingezet worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een coöperatieve aanpak en het ontstaan van energiegemeenschappen zijn geen ruimtelijke afwegingen, maar wel een maatschappelijke ontwikkeling die we graag ondersteunen. Het opwekken van energie hoeft zich niet te beperken tot zon op landbouwgrond, maar biedt wel een

manier om in één keer veel energie op te wekken. Als deze energie lokaal kan worden ingezet op een net-neutrale wijze biedt de uitzondering genoemd onder art. 13.3 lid 2 onder c hiervoor de mogelijkheid.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Zon op land wordt actief nagestreefd vanuit het principe van continuïteit van energievoorziening. Ten tijde van internationale spanningen heeft zon (en wind) op land lokaal een dusdanige omvang dat de energievoorziening lokaal kan worden veiliggesteld voor de gebouwde omgeving en cruciale infrastructuur / voorzieningen. Bovenstaand principe dient een plek te krijgen in de aangepaste provinciale verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv is relevant voor de toekomstige energievoorziening. Het niet regelbare karakter van zon-pv is daarbij in relatie tot de continuïteit van de energievoorziening uitdagend te noemen, zeker daar waar het grootschalig wordt opgewekt. Het vraagt nog veel technische ontwikkeling om met hernieuwbare energiebronnen te voorzien in onze continue energievraag. We werken aan een systeemstudie, een energievisie en een pMIEK, waarmee meer sturing kan worden gegeven aan een toekomstbestendig energiesysteem en de gewenste energiemix. Daarbij verwachten wij dat op het schaalniveau van de Provincie we altijd afhankelijk blijven van import van buitenaf, b.v. door de aanhaking van wind-op-zee, omdat onze mogelijkheden voor hernieuwbare opwek binnen Limburg beperkt zijn in relatie tot de energievraag die we hebben. Daarbij zal op landelijk niveau de vraag beantwoord dienen te worden hoe afhankelijk Nederland wil blijven van internationale toelevering van energie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

De potentie en kans van slagen van het onderdeel zon op land(bouwgrond) in de Limburgse energietransitie voor initiatiefnemers wordt ernstig benadeeld. Met name ook lokale Limburgse energiecoöperaties, die juist ervoor bestaan om lokaal gedragen en geaccepteerde projecten te ontwikkelen die vervolgens weer zorgen voor lokaal profijt, worden met deze wijzigingsverordening hard geraakt. Eén en ander is zeer strijdig met de doelstellingen die de Provincie Limburg, in

samenspraak met de landelijke koepelcoöperatie Energie Samen heeft gesteld omtrent het ontwikkelfonds grootschalige opwek voor energiecoöperaties.

Concreet betekent dit dat ófwel de instructieregels omtrent zon op landbouwgrond geschrapt ofwel aangepast moeten worden, overeenkomstig deze zienswijze; ofwel de criteria voor het ontwikkelfonds dusdanig versoepeld en uitgebreid moeten worden dat het voor energiecoöperaties mogelijk wordt gemaakt om voor andere soorten projecten (denk daarbij bijvoorbeeld aan projecten uit treden 1 t/m 3 van de zonneladder, maar óók kleinschalige zon op dak projecten) ontwikkelbudget uit het ontwikkelfonds toegekend te krijgen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Het landelijk bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan, waaronder de uitzonderingsgrond die wij hebben opgenomen als art. 13.3 lid 2 onder c. Deze uitzondering maakt projecten mogelijk die netneutraal kunnen worden ingepast, wat naar ons inzicht ruimte biedt voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van (betaalbare) elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut zonder een beroep te doen op transportcapaciteit. Juist energiecoöperaties dichtten wij een rol toe in de totstandkoming van energiegemeenschappen, dit in samenspraak met gemeenten en bedrijven. Daarbij blijft de inzet van het ontwikkelfonds mogelijk.

Wij achten de voorgestelde instructieregels niet in strijd met de doelstellingen van ontwikkelfonds. De doelstelling voor het ontwikkelfonds benoemen het wat (minder uitstoot broeikasgassen), maar niet het hoe (zoals wel of geen gebruik van landbouwgrond).

Als een coöperatie startgeld nodig heeft voor dit soort projecten, dan zijn er ook andere partijen die dit bieden, zoals de Rabobank (een startbudget van €10k). Ook hebben gemeentes soms subsidies beschikbaar om coöperaties op weg te helpen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 lid 2 stelt dat geen zon-PV op landbouwgrond mogelijk is, tenzij 'het zonnepark het landbouwkundig gebruik van de grond ondersteunt of het zonnepark leidt tot substantieel behoud van het landkundig gebruik (agri-PV)'. Zo heeft dit ook effect op de zogenaamde bouwhoogte omdat een project alsdan meer zichtbaar zal worden. Dit is dan tegenstrijdig en verdient een nadere onderbouwing.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We erkennen dat Agri-PV nog in ontwikkeling is. Ook qua landschappelijke inpassingen vraagt dit inderdaad aandacht. Voor ieder zonnepark blijft op basis van artikel 13.3, lid 4, onder a, gelden dat het zonnepark landschappelijk en natuurlijk goed wordt vormgegeven, ingepast en beheerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

In de wijzigingsverordening wordt gesteld dat bij een combinatie van zon-PV en landbouw de landbouwopbrengst ten minste 75% is van de referentiesituatie. Het is echter geheel onduidelijk hoe deze regel gekwantificeerd moet worden (m.a.w. wat wordt precies verstaan onder 'landbouwopbrengst'?). Daarnaast is de definitie van de referentiesituatie geheel niet onderbouwd, noch wordt er enige informatie gegeven over hoe deze referentiesituatie vastgesteld en/of onderbouwd dient te worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar, hetgeen begrijpelijk is. Bij het plaatsen van zonnepanelen is het gewenst te komen tot een symbiose tussen landbouw en energieproductie, waarbij nadrukkelijk de landbouwkundige opbrengst zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Daarbij hebben we aangegeven dat we een verlies van de landbouwkundig opbrengst van 25% acceptabel achten. Het is aan de initiatiefnemer dit uitgangspunt te verwerken in het ontwerp en verwachting van de landbouwkundige productie te onderbouwen. Indien is ingestemd met de onderbouwing en het project is gerealiseerd, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengst van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn. De toelichting is hierop aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota)

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Een discutabel aspect is de term 'landbouwgrond'. De algemeen geaccepteerde definitie van deze term wijst uit dat het hier gaat om gronden die gebruikt worden voor landbouwkundige doeleinden. Gronden die gebruikt worden voor veeteelt vallen volgens deze definitie niet onder de categorie

landbouwgrond en moeten dus uitgesloten worden van de beperkingen c.q. afwijkingsgronden zoals geformuleerd in de wijzigingsverordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In Bijlage I bij de Omgevingsverordening Limburg is landbouwgrond gedefinieerd als 'landbouwgrond als bedoeld in artikel 1 van de Meststoffenwet'. Die definitie luidt: grond waarop daadwerkelijk enige vorm van landbouw wordt uitgeoefend. In datzelfde artikel van de Meststoffenwet is 'landbouw' gedefinieerd als: akkerbouw, veehouderij – daaronder begrepen elke bedrijfsmatige vorm van houden van dieren voor gebruiks- of winstdoeleinden – , tuinbouw – daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, planten, bloemen en bloembollen – en bosbouw die aan bij ministeriële regeling gestelde regels voldoet.

Uit deze definities volgt dat grond die gebruikt wordt voor veeteelt ook onder de definitie van 'landbouwgrond' van de Omgevingsverordening valt.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3, lid 2 onder e stelt u dat 'het zonnepark gesitueerd is op een bouwvlak waarop de sloop van gebouwen plaatsvindt en het aantal vierkante meter PV-panelen niet groter is dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op de daken van de gesloopte gebouwen.'

De keuzes die u hier maakt, lijken volledig willekeurig genomen te zijn. Onderbouwingen ontbreken. Indiener vraagt alsnog om gedegen onderbouwingen, maar ook om daarbij in beide gevallen substantieel meer ruimte voor opwek mogelijk te maken. Zonder een degelijke onderbouwing dient dit criterium in zijn geheel uit de wijzigingsverordening geschrapt te worden, dan wel voorzien te worden van een goede nuancering, onderbouwd met relevant wetenschappelijk bewijs.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De keuze is niet willekeurig gemaakt. We hebben weet van overeenkomsten tussen agrariërs en zonnepaneelexploitanten, waarbij deze exploitanten de mogelijkheid hebben om panelen op de daken van de agrarische opstallen te situeren. Mochten deze opstallen gesloopt worden (bijvoorbeeld op basis van een saneringsregeling) dan dient deze overeenkomst herzien te worden, met financiële consequenties voor de agrariër. Door de aangehaalde regeling is er de mogelijkheid om de

aanwezige vierkante meters panelen op een verantwoorde locatie binnen het bouwblok terug te plaatsen. Deze mogelijkheid zien we als één van de gereedschappen in de gereedschapskist van de overheden om tot een wederzijds verantwoorde beëindiging te komen.

Ten aanzien van de opmerking over wetenschappelijk bewijs: Wij concretiseren met onze toelichting de algemene begrippen uit het landelijke bestuursakkoord. Dit is niet persé wetenschappelijk, omdat de wetenschappelijke kennis op het gebied van agri-pv nog in ontwikkeling is. Het operationaliseren van begrippen is gewenst om daarmee de uitvoering te sturen in een richting die wij bestuurlijke verantwoord en uitlegbaar achten. Daarbij zijn behoud van landbouwgrond en beperking van de knelpunten op het elektriciteitsnet belangrijke motieven.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Energie-opwek draagt eraan bij om de grote opgaven vlot te trekken en daarmee de vastgelopen (lokale) economie en woningbouwopgave met lokale energie als drager te realiseren. Opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulans ingezet worden. Dit in plaats van het benoemen van deze optie als een mogelijke afwijkingsgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De verordening is een instrument om de bestuurlijke afspraken juridisch te verankeren, zoals dat met landelijke partijen is afgesproken. Een verordening is in beginsel geen instrument voor het stimuleren van ontwikkelingen, maar het maakt ook ontwikkelingen niet onmogelijk. Zo biedt uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c de mogelijkheid voor het gebruik van landbouwgrond voor zon-pv als de opwek ingevoed wordt achter de meter of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen teruglevering plaatsvindt op het netwerk

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

3.

Naam van de indiener:

Projectbureau REScoop Limburg B.V.

Kern van de zienswijze:

Opwek van zon op land levert een directe bijdrage aan de warmtetransitie als door middel van opslag en omslag een betaalbare en duurzame warmtevoorziening wordt gerealiseerd. Door beperkingen op te leggen aan opwek daar waar dat kan en men lokaal overeenstemming heeft, wordt de warmtevoorziening in Noord en Midden Limburg voor inwoners onnodig duur. En we staan al voor een enorme uitdaging door het ontbreken van perspectief tot geothermie en de afwezigheid

van restwarmte. Bovengenoemd uitgangspunt zou moeten worden opgenomen in de aangepaste verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Bij het opstellen van het landelijk bestuurlijke afspraken is de rol van zon-pv voor de energietransitie erkend en is tevens erkend dat deze afspraken energieopwek uit zon inperken en de RES-doelen onder druk zet. Daarom wordt middels monitoring de vinger aan de pols gehouden. Tegelijkertijd is de oproep om de mogelijkheden op tredes 1 t/m 3 maximaal te benutten. Daarbij wordt ook van Rijkswege onderzocht hoe dit verder kan worden gestimuleerd.

We erkennen het belang van betaalbaarheid van energie, dat is ook als doel opgenomen in ons beleidskader 'Nieuwe energie en een schoon Leefmilieu'.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 lid 2. In de verdere toelichting staat "substantieel vinden wij een landbouwkundige opbrengst die ten minste 75% is van de huidige referentiesituatie. Verzocht wordt om dit percentage te schrappen en vast te houden aan het landelijke beleid.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij gebruiken dezelfde begrippen als in de landelijke bestuurlijke afspraken, maar we beogen in de toelichting het begrip substantieel nader te operationaliseren. Dit biedt initiatiefnemers en gemeenten ín onze ogen meer houvast dan enkel het begrip 'substantieel'. Naar aanleiding van deze en andere zienswijzen over dit onderwerp is de toelichting op dit punt aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. De zin 'Substantieel vinden wij een landbouwkundige opbrengst die ten minste 75% is van de huidige referentiesituatie' wordt vervangen door:
Wij leggen substantieel behoud uit als een landbouwkundige opbrengst van ten minste 75% van de huidige referentiesituatie, enkel op basis van locatiespecifieke omstandigheden in een concrete situatie is het mogelijk om te onderbouwen dat met een lager percentage kan worden volstaan.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Terugkijkend op het proces van de totstandkoming van de wijzigingsverordening indiener van mening dat meer en bredere betrokkenheid aan de voorkant - dus niet alleen via de formele zienswijzenperiode - de kans biedt om met haar van gedachten te wisselen over de voorgenomen wijzigingen en de gevolgen die dit voor de regio en gemeenten heeft. indiener doet de dringende

oproep om haar in het vervolg al aan de voorkant te betrekken bij voorgenomen wijzigingen. indiener vraagt in dit kader een bestuurlijk overleg in te plannen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zien in dat er meer overleg had moeten plaatsvinden over de aanpassingen van de instructieregels over zonneparken met de RES-partners. Dat was ook onze intentie. Onze Provinciale Staten hebben aangedrongen op spoedige doorwerking van het landelijke bestuursakkoord in onze instructieregels voor zonneparken. Er zijn slechts beperkte momenten dat de omgevingsverordening wordt aangepast en het moment is in dit geval mede bepaald door andere aanpassingen dan enkel die voor zonneparken. Het opnemen in de wijzigingsverordening 2024 gaf helaas onvoldoende ruimte voor de gewenste RES-afstemming. Wij hebben daarop gekozen voor het organiseren van informatiebijeenkomsten zodat belanghebbenden zijn ingelicht en vragen konden stellen en vervolgens desgewenst middels het indienen van een zienswijze hun inbreng konden leveren. Dit alles in de context dat de landelijke bestuurlijke afspraken weinig provinciale afwegingsruimte overlaten.

Wij hebben in RES-verband geregeld bestuurlijk overleg, waarbij dit onderwerp kan worden geagendeerd. Een apart bestuurlijk overleg lijkt ons daarmee overbodig..

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3, lid 1; Indiener verzoekt om een uitzondering op te nemen voor gronden die nabij de reeds geselecteerde locaties langs snelwegen en spoorinfrastructuur in het kader van het Opwek Energie op Rijksgronden (OER-traject), om daarmee de kansrijkheid van deze locaties te vergroten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het OER-programma wordt uitgevoerd door RWS dat als uitvoeringsorganisatie van het ministerie van IenW ook de afspraken uit het bestuursakkoord volgt. Daarbij wordt landbouwgrond alleen ingezet als het voldoet aan de uitzonderingsgronden van het bestuursakkoord.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3, lid 2 onder e: Gezien dit een extra toevoeging en aanscherping is bovenop de landelijke afspraken, wordt verzocht om dit artikel volledig te schrappen. Zo niet dan verzoekt

indiener dit tenminste aan te passen om ook het leggen van PV-panelen toe te staan die nog niet op de daken lagen voorafgaande aan sloop, ter grootte van oppervlakte gehele agrarische bouwvlak.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De uitzondering in art 13.3 lid 2 onder e heeft betrekking op agrarische gronden die tevens zijn aangeduid als bouwvlak en waar opstallen op zijn gesitueerd die zonnepanelen op het dak hebben. Mocht een agrariër besluiten om (bijvoorbeeld in het kader van een saneringsregeling) deze opstallen te slopen, dan achten we het ruimtelijk aanvaardbaar dat de aanwezige zonnepanelen via een grondopstelling terug worden geplaatst op de beste plek binnen het vigerende bouwvlak. In onze ogen is deze mogelijkheid een transformatie op individueel niveau, die daarmee passend is binnen de transformatie uitzonderingsgrond in het landelijk bestuursakkoord. Het is daarmee geen toevoeging op het landelijke bestuursakkoord, maar een specificering. Het geheel vol leggen van het bouwvlak gaat ten kosten van landbouwgronden, wat ongewenst is. Daarnaast kunnen meer panelen dan in de huidige situatie ertoe leiden dat er een vergroting van de elektriciteitsvoorziening nodig is, wat niet zorgt voor de vergroting van een efficiënter netwerkgebruik. We zien gelet op het bijzondere karakter van een bouwvlak voldoende aanleiding om dit onderdeel van lid 2 te handhaven en daarmee stoppende boeren met bestaande overeenkomsten met een zonne-exploitant een blijvend financieel perspectief te bieden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3, lid 4 De studie van Heusschen Copier heeft geen juridische status binnen de RESZL en is niet bestuurlijk onderschreven door de Zuid-Limburgse gemeenten. Daarnaast is het van belang dat landschapskader worden meegenomen die vastgesteld zijn door gemeenten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Projecten die ter beoordeling worden voorgelegd dienen op grond van afdeling 7.1 van de Omgevingsverordening Limburg te borgen dat de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg behouden blijven. De studie van Heusschen Copier heeft onderzocht hoe de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap het best geborgd kunnen worden. Wij beschouwen de wijze waarop Heusschen Copier dit heeft uitgewerkt als passend en adequaat. Het rapport biedt naar ons oordeel praktische handvatten voor ontwikkelaars en een beoordelingssystematiek die past bij de wijze waarop wij dit zullen doen bij de toetsing van ruimtelijke plannen die in het kader van vooroverleg en advisering/instemming aan ons ter toetsing worden voorgelegd. Dat deze studie in RES-ZL geen juridische status heeft verandert daar niets aan, het is immers aan de Provincie, volgend uit de verordening, om de toets op de kernkwaliteiten uit te voeren. Het staat gemeenten vrij ook andere onderzoeken te gebruiken die het behoud van kernkwaliteiten te onderbouwen

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3, lid 5, onder b. De 'gemeentelijke inspanning' is een begrip dat moeilijk is te onderbouwen. Het is aan grondeigenaren om pv-panelen toe te passen en een afweging te maken of dit (financieel) haalbaar is. De gemeente heeft hierin hooguit een informerende en stimulerende rol, behalve bij de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Het verzoek is dan ook dit specifieke lid te schrappen. (zie ook nr 1)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De voorkeursvolgorde zon kent geen volgtijdelijkheid. Er kan dus gelijktijdig ontwikkeld worden op de tredes 1 t/m 4. De voorkeur voor het gebruik van de laagste trede houdt in dat een inspanning wordt gedaan om die lagere tredes maximaal te benutten. Ondanks dat gemeenten inwoners en bedrijven niet kunnen verplichten tot het gebruik van trede 1 (het dak), zijn er beperkte mogelijkheden om het gebruik aantrekkelijk(er) te maken, bv. door voorlichting of een ontzorgingstraject. Dat kan een gemeente in beleid of uitvoeringsprogramma's vastleggen en dat wordt bij voorkeur in RES verband opgepakt. Dit geldt ook voor het benutten van tredes 2 en 3. Voor het gebruik van hogere tredes moet een noodzaak worden aangetoond. Deze noodzaak volgt bijv. uit de gestelde doelen van de RES of gemeenten op het terrein van energietransitie of klimaatbeleid. Zo kan de potentie van trede 1 onvoldoende blijken waardoor inzet nodig is op trede 2 en zo verder. Dit is een onderbouwing die gemeenten kunnen geven (en in een enkele geval al hebben gegeven). Deze potentie zal naar verwachting ook gaan volgen uit de provinciale studie naar de potentie van zon op de tredes 1 t/m 3. Gemeenten kunnen de resultaten waar nodig ook gaan gebruiken.

Een potentie is een mogelijkheid die in de toekomst kan worden verzilverd. Daarbij is de mate waarin, en de snelheid waarmee, per optie verschillend waardoor er redenen kunnen zijn om op hogere tredes in te zetten.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen

4.

Naam van de indiener:

Stadsregio Parkstad Limburg

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 lid 5, onder d. Verzocht wordt om dit artikel aan te passen en vast te houden aan de landelijke voorwaarden voor participatie, te weten 50%. Daarbij is lokaal eigendom niet per definitie hetzelfde als financiële participatie. Het streven naar 51% financiële participatie kan juridische

complicaties en vertragingen veroorzaken, aangezien meerderheidsbeslissingen meer overleg en consensus vereisen. Dit kan projectontwikkelaars ontmoedigen, wat de marktwerking verstoort en mogelijk leidt tot minder innovaties en hogere kosten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Wij sluiten aan bij het wetsvoorstel Energiewet. Daarin is opgenomen dat gemotiveerd wordt welke inspanningen de producent heeft verricht om mede-eigendom ten aanzien van de voorgenomen installatie en de exploitatie daarvan door een kring van partijen uit de omgeving. Het betreft dus mede-eigendom. Indien uit de participatie met de omgeving blijkt dat dit niet haalbaar is, dan dient dit te worden gemotiveerd. Het is b.v. denkbaar dat betrokkenen uit de omgeving op andere wijze financieel voordeel willen krijgen dan via eigenaarschap, b.v. via een deelneming, omgevingsfonds of anderszins. Dit wordt dan opgenomen in de motivatie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

Er blijft, ook in de toekomst, ruimte voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land. Een afgewogen mix van opwek via zon en wind is, naast mogelijk andere oplossingen, noodzakelijk om onze gezamenlijke afspraken om te zetten in resultaten. Zonder voldoende ruimte voor zon op land wordt het ons, net als alle andere Limburgse energiecoöperaties, onmogelijk gemaakt de doelstellingen omtrent de lokale energietransitie te realiseren. Het is juist essentieel om

per locatie de beste oplossing te analyseren: opwek van zonne-energie, windenergie of zon in combinatie met wind (cable pooling), of mogelijke innovatieve combinaties zoals energie-opslag.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Daarom vindt hierop gerichte landelijke monitoring plaats. Op basis daarvan wordt bezien of de gemaakte afspraken bijstelling behoeven. Deze evaluatie vindt op landelijk niveau plaats tussen Rijk, koepels en het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES).

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen deze afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wel een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een project.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het principe dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie zijn onderschreven. Biedt flexibele ruimte, zeker waar lokaal overeenstemming bestaat.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Ten aanzien van de ontwikkeling van zonne-energie was de markt veelal leidend in de locatie van projecten en ontbrak sturend ruimtelijk beleid ten aanzien van zonnevelden door de overheden. Mede als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de druk op de ruimte nam de wens toe om wel in dit (aangescherpte) ruimtelijke beleid te voorzien. De bestuurlijke afspraken zijn hiervan een gevolg. Tevens is er een Ruimtelijk voorstel gedaan waarin de Provincie aangeeft hoe een evenwichtige toedeling van functies in de ruimte kan plaatsvinden. Ook ten aanzien van de elektriciteitsinfrastructuur zijn de opgaves enorm. Het verzwaren van het netwerk vraagt grote investeringen en jaren werk. De grote maatschappelijke kosten vragen een heroverweging over wat en waar nog kan worden aangesloten, daarom geldt voor zon-pv dat deze bij voorkeur wordt opgewekt in de nabijheid van een elektriciteitsvraag. Het bieden van flexibele ruimte is daarmee geen vanzelfsprekendheid meer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.**Naam van de indiener:**

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.**Naam van de indiener:**

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel podia het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. Coöperatieve opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulant ingezet worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een coöperatieve aanpak en het ontstaan van energiegemeenschappen zijn geen ruimtelijke afwegingen, maar wel een maatschappelijke ontwikkeling die we graag ondersteunen. Het opwekken van energie hoeft zich niet te beperken tot zon op landbouwgrond, maar biedt wel een manier om in één keer veel energie op te wekken. Als deze energie lokaal kan worden ingezet op een net-neutrale wijze biedt de uitzondering genoemd onder art. 13.3 lid 2 onder c hiervoor de mogelijkheid.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

Zon op land wordt actief nagestreefd vanuit het principe van continuïteit van energievoorziening. Ten tijde van internationale spanningen heeft zon (en wind) op land lokaal een dusdanige omvang dat de energievoorziening lokaal kan worden veiliggesteld voor de gebouwde omgeving en cruciale infrastructuur / voorzieningen. Bovenstaand principe dient een plek te krijgen in de aangepaste provinciale verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv is relevant voor de toekomstige energievoorziening. Het niet regelbare karakter van zon-pv is daarbij in relatie tot de continuïteit van de energievoorziening uitdagend te noemen, zeker daar waar het grootschalig wordt opgewekt. Het vraagt nog veel technische ontwikkeling om met hernieuwbare energiebronnen te voorzien in onze continue energievraag. We werken aan een systeemstudie, een energievisie en een pMIEK, waarmee meer sturing kan worden gegeven aan een toekomstbestendig energiesysteem en de gewenste energiemix. Daarbij verwachten wij dat op het schaalniveau van de Provincie we altijd afhankelijk blijven van import van buitenaf, b.v. door de aanhaking van wind-op-zee, omdat onze mogelijkheden voor hernieuwbare opwek binnen Limburg beperkt zijn in relatie tot de energievraag die we hebben. Daarbij zal op landelijk niveau de vraag beantwoord dienen te worden hoe afhankelijk Nederland wil blijven van internationale toelevering van energie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3 lid 2 stelt dat geen zon-PV op landbouwgrond mogelijk is, tenzij 'het zonnepark het landbouwkundig gebruik van de grond ondersteunt of het zonnepark leidt tot substantieel behoud van het landkundig gebruik (agri-PV)'. Zo heeft dit ook effect op de zogenaamde bouwhoogte omdat een project alsdan meer zichtbaar zal worden. Dit is dan tegenstrijdig en verdient een nadere onderbouwing.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We erkennen dat Agri-PV nog in ontwikkeling is. Ook qua landschappelijke inpassingen vraagt dit inderdaad aandacht. Voor ieder zonnepark blijft op basis van artikel 13.3, lid 4, onder a, gelden dat het zonnepark landschappelijk en natuurlijk goed wordt vormgegeven, ingepast en beheerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

In de wijzigingsverordening is gesteld dat bij een combinatie van zon-PV en landbouw de landbouwoopbrengst ten minste 75% is van de referentiesituatie. Het is echter geheel onduidelijk hoe deze regel gekwantificeerd moet worden (m.a.w. wat wordt precies verstaan onder 'landbouwoopbrengst'?). Daarnaast is de definitie van de referentiesituatie geheel niet onderbouwd, noch wordt er enige informatie gegeven over hoe deze referentiesituatie vastgesteld en/of onderbouwd dient te worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar, hetgeen begrijpelijk is. Bij het plaatsen van zonnepanelen is het gewenst te komen tot een symbiose tussen landbouw en energieproductie, waarbij nadrukkelijk de landbouwkundige opbrengst zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Daarbij hebben we aangegeven dat we een verlies van de landbouwkundige opbrengst van 25% acceptabel achten. Het is aan de initiatiefnemer dit uitgangspunt te verwerken in het ontwerp en verwachting van de landbouwkundige productie te onderbouwen. Indien is ingestemd met de onderbouwing en het project is gerealiseerd, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengst van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn. De toelichting is hierop aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.
Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

Een discutabel aspect is de term 'landbouwgrond'. De algemeen geaccepteerde definitie van deze term wijst uit dat het hier gaat om gronden die gebruikt worden voor landbouwkundige doeleinden. Gronden die gebruikt worden voor veeteelt vallen volgens deze definitie niet onder de categorie landbouwgrond en moeten dus uitgesloten worden van de beperkingen c.q. afwijkingsgronden zoals geformuleerd in de wijzigingsverordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In Bijlage I bij de Omgevingsverordening Limburg is landbouwgrond gedefinieerd als 'landbouwgrond als bedoeld in artikel 1 van de Meststoffenwet'. Die definitie luidt: grond waarop daadwerkelijk enige vorm van landbouw wordt uitgeoefend. In datzelfde artikel van de Meststoffenwet is 'landbouw' gedefinieerd als: akkerbouw, veehouderij – daaronder begrepen elke bedrijfsmatige vorm van houden van dieren voor gebruiks- of winstdoeleinden – , tuinbouw – daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, planten, bloemen en bloembollen – en bosbouw die aan bij ministeriële regeling gestelde regels voldoet. Uit deze definities volgt dat grond die gebruikt wordt voor veeteelt ook onder de definitie van 'landbouwgrond' van de Omgevingsverordening valt.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.
Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3, lid 2 onder e stelt u dat 'het zonnepark gesitueerd is op een bouwvlak waarop de sloop van gebouwen plaatsvindt en het aantal vierkante meter PV-panelen niet groter is dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op de daken van de gesloopte gebouwen.'
De keuzes die u hier maakt, lijken volledig willekeurig genomen te zijn. Onderbouwingen ontbreken. Indiener vraagt alsnog om gedegen onderbouwingen, maar ook om daarbij in beide gevallen substantieel meer ruimte voor opwek mogelijk te maken. Zonder een degelijke onderbouwing dient dit criterium in zijn geheel uit de wijzigingsverordening geschrapt te worden, dan wel voorzien te worden van een goede nuancerings, onderbouwd met relevant wetenschappelijk bewijs.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De keuze is niet willekeurig gemaakt. We hebben weet van overeenkomsten tussen agrariërs en zonpaneelexploitanten, waarbij deze exploitanten de mogelijkheid hebben om panelen op de daken van de agrarische opstallen te situeren. Mochten deze opstallen gesloopt worden (bijvoorbeeld op basis van een saneringsregeling) dan dient deze overeenkomst herzien te worden, met financiële consequenties voor de agrariër. Door de aangehaalde regeling is er de mogelijkheid om de

aanwezige vierkante meters panelen op een verantwoorde locatie binnen het bouwblok terug te plaatsen. Deze mogelijkheid zien we als één van de gereedschappen in de gereedschapskist van de overheden om tot een wederzijds verantwoorde beëindiging te komen.

Ten aanzien van de opmerking over wetenschappelijk bewijs: Wij concretiseren met onze toelichting de algemene begrippen uit het landelijke bestuursakkoord. Dit is niet persé wetenschappelijk, omdat de wetenschappelijke kennis op het gebied van agri-pv nog in ontwikkeling is. Het operationaliseren van begrippen is gewenst om daarmee de uitvoering te sturen in een richting die wij bestuurlijke verantwoord en uitlegbaar achten. Daarbij zijn behoud van landbouwgrond en beperking van de knelpunten op het elektriciteitsnet belangrijke motiveringen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve

een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

6 en 35.

Naam van de indiener:

Coöperatie Duurzaam Maasgouw U.A.

Coöperatie Duurzaam Maasgouw (CDM) U.A. en Eerste Maastrichtse Energie Coöperatie (EMEC) U.A.

Kern van de zienswijze:

De potentie en kans van slagen van het onderdeel zon op land(bouwgrond) in de Limburgse energietransitie voor initiatiefnemers wordt ernstig benadeeld. Met name ook lokale Limburgse energiecoöperaties, die juist ervoor bestaan om lokaal gedragen en geaccepteerde projecten te ontwikkelen die vervolgens weer zorgen voor lokaal profijt, worden met deze wijzigingsverordening hard geraakt. Één en ander is zeer strijdig met de doelstellingen die de Provincie Limburg, in samenspraak met de landelijke koepelcoöperatie Energie Samen heeft gesteld omtrent het ontwikkelfonds grootschalige opwek voor energiecoöperaties.

Concreet betekent dit dat ófwel de instructieregels omtrent zon op landbouwgrond geschrapt ofwel aangepast moeten worden, overeenkomstig met deze zienswijze; ofwel de criteria voor het ontwikkelfonds dusdanig versoepeld en uitgebreid moeten worden dat het voor energiecoöperaties mogelijk wordt gemaakt om voor andere soorten projecten (denk daarbij bijvoorbeeld aan projecten uit treden 1 t/m 3 van de zonneladder, maar óók kleinschalige zon op dak projecten) ontwikkelbudget uit het ontwikkelfonds toegekend te krijgen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Het landelijk bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan, waaronder de uitzonderingsgrond die wij hebben opgenomen als art. 13.3 lid 2 onder c. Deze uitzondering maakt projecten mogelijk die netneutraal kunnen worden ingepast, wat naar ons inzicht ruimte biedt voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van (betaalbare) elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut zonder een beroep te doen op transportcapaciteit. Juist energiecoöperaties dichtten wij een rol toe in de totstandkoming van energiegemeenschappen, dit in samenspraak met gemeenten en bedrijven. Daarbij blijft de inzet van het ontwikkelfonds mogelijk.

Wij achten de voorgestelde instructieregels niet in strijd met de doelstellingen van ontwikkelfonds. De doelstelling voor het ontwikkelfonds benoemen het wat (minder uitstoot broeikasgassen), maar niet het hoe (zoals wel of geen gebruik van landbouwgrond).

Als een coöperatie startgeld nodig heeft voor dit soort projecten, dan zijn er ook andere partijen die dit bieden, zoals de Rabobank (een startbudget van €10k). Ook hebben gemeentes soms subsidies beschikbaar om coöperaties op weg te helpen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Indiener vindt dat de leidende principes van de energietransitie onvoldoende terug te zien zijn binnen de ontwerpregeling (blik op post 2030, bij elkaar brengen van afname vs opwek, energiegemeenschappen, onafhankelijkheid van toelevering, integrale aanpak). Ruimte voor maatwerk wordt essentieel gevonden bij de ontwikkeling van hernieuwbare opwek. Verwezen wordt naar de Omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant. Het heeft de voorkeur dat uitzonderingen mogelijk zijn, omdat deze een cruciale rol kunnen spelen in het behalen van de doelen van de energietransitie en een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de transitie van het landelijke gebied.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken erkennen het belang van de energietransitie, van landbouw, ruimtelijke kwaliteit en netcongestie. Deze verschillende belangen zijn met de landelijke bestuurlijke afspraken in samenhang bekeken, waarbij er overeenstemming is dat er meer sturing dient te komen op waar zon-pv wordt gerealiseerd en het strikt hanteren van de voorkeursvolgorde zon en daarmee het beperken van het aantal uitzonderingen op het Nee-tenzij-beginsel.

Het beter afstemmen van vraag en aanbod is één van de uitgangspunten van de afspraken en die met de wijziging van de verordening wordt nagestreefd. We willen juist voorkomen dat grote zonneparken ver van de vraag gelegen zijn en gaan terugleveren op een hoogspanningsstation waarmee de transportproblemen toenemen.

Uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c biedt ruimte voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van (betaalbare) elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel

voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut. Dit betekent tevens dat geen transportcapaciteit nodig is. Dit vraagt een integrale aanpak waarbij locaties passend zijn zowel in de ruimte als in het energiesysteem. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het collectieve RES-bod principe dat er geen taakstelling in opwek per gemeente is, maar dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie (en alle andere RES-partners) zijn onderschreven. Neem als provincie flexibele ruimte in de verordening op wat betreft opwek op landbouwgrond. Waar in gemeenten nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, kan die gemeente een bijdrage leveren aan het bod van de RESNML via zon op landbouwgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Lokale ruimte, flexibiliteit en lokale instemming zijn belangrijk, maar dragen niet bij aan de gewenste uniformiteit en het voorkomen van wildgroei in uitzonderingen. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Gesteld wordt dat er tegenspraak is tussen artikel 13.3 lid 2, onder a en d. Het gaat om behoud van landbouwkundig gebruik en tegelijk mag grond niet meer in gebruik zijn als landbouwgrond. Voldoe je aan sub d dan voldoe je niet aan sub a en vice versa. Daarop aanvullend Artikel 13.3 lid 2: het is onduidelijk of a tot en met d, 'én' voorwaarden of 'óf' voorwaarden zijn.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Er is geen sprake van strijdigheid tussen de voorwaarden.

In artikel 13.3, lid 2, zijn a tot en met e 'of'-voorwaarden. Een omgevingsplan mag een zonnepark dus toestaan als aan ten minste één van deze voorwaarden wordt voldaan. Uit het woord 'of' aan het slot van het voorlaatste onderdeel (d) blijkt dat het om een alternatieve opsomming gaat en niet om een cumulatieve opsomming. Hiervoor is het niet nodig dat tussen alle onderdelen 'of' wordt ingevoegd.

Deze wijze van weergeven van een opsomming is in overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzing 3.60) en is ook gebruikt in de Omgevingswet, de wet waarop de Omgevingsverordening Limburg is gebaseerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3, lid 2 Nee-tenzij-criteria voor het gebruik van landbouwgrond 'Op gronden in het bouwvlak na sloop van opstallen' geldt deze bepaling alleen voor het bouwvlak van agrarische bestemmingen of in het buitengebied? Gezien de titel van lid 2 lijkt het om agrarische bestemmingen te gaan. De bepalingen onder het schuingedrukte kopje lijken echter voornamelijk om kwaliteitswaarden van het buitengebied te gaan.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Deze bepaling geldt enkel voor het bouwvlak van agrarische bestemmingen. Kennen deze opstallen al een andere functie dan is er geen sprake van trede 4.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Biedt meer ruimte voor gebruik van bouwblok ook als daken nu nog niet benut zijn

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De intentie van deze regel is dat de vierkante meters zonnepanelen die op agrarische opstallen liggen, op de beste plek binnen het bouwvlak weer terug mogen komen bij sloop van deze opstallen. Het "zonnepanelen contract" kan hierdoor verder uitgediend worden, waardoor er geen sprake is van een desinvestering. Uitbreiding van het aantal panelen is niet voorzien. Deze mogelijkheid vermindert een onzekere factor in de gesprekken om te komen tot een eventuele beëindiging en kan een bijdrage leveren en voor alle betrokkenen acceptabele saneringsregeling.

Een stoppende agrariër kan bij transformatie kijken naar de mogelijkheid van artikel 13.3, lid 2, onder b. Als binnen een transitieplan van een agrarische bedrijf naar een nieuwe aanvaarbare functie, zon-pv inpasbaar is binnen het plan en de initiatiefnemer toont gemotiveerd de noodzaak aan, dan verzet deze transitieregel zich niet tegen meer zon-pv binnen het bouwvlak of zelfs daarbuiten. In deze regel is hiertoe geen maximum aan vierkante meters opgenomen. Dit zal situationeel per casus bepaald dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt op de gebiedsontwikkeling in buitengebied Venray West (jonge ontginningen) 100 hectare op te nemen op de projectenlijst in bijlage XIII. Dit het gezamenlijk gebiedsontwikkelingstraject betreft met de gemeente Horst aan de Maas, te weten 'Energie landschap Mariapeel'.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat deze gebiedsontwikkeling niet voldoet aan de bovenstaande criteria. Indien in de toekomst zou blijken dat het een gebiedsontwikkeling betreft waarbij sprake is van een transformatieopgave, dan bied de uitzondering van artikel 13.3, lid 2, onder b hiervoor mogelijk een oplossing.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

8.

Naam van de indiener:

Gemeente Venray

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt wat de toegevoegde waarde of de bedoeling is van artikel 13.3, lid 5 onder b na de bepalingen van artikel 13.3. lid 2? Is het gebruik van landbouwgrond niet voldoende zorgvuldig

afgewogen door de bepalingen in artikel 13.3. lid 2. Voorgesteld wordt om dit lid 5, onder b te laten vervallen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De voorkeursvolgorde zon kent geen volgtijdelijkheid. Er kan dus gelijktijdig ontwikkeld worden op de tredes 1 t/m 4. De voorkeur voor het gebruik van de laagste trede houdt in dat een inspanning wordt gedaan om die lagere tredes maximaal te benutten. Ondanks dat gemeenten inwoners en bedrijven niet kunnen verplichten tot het gebruik van trede 1 (het dak), zijn er beperkte mogelijkheden om het gebruik aantrekkelijk(er) te maken, bv. door voorlichting of een ontzorgingstraject. Dat kan een gemeente in beleid of uitvoeringsprogramma's vastleggen en dat wordt bij voorkeur in RES verband opgepakt. Dit geldt ook voor het benutten van tredes 2 en 3. Voor het gebruik van hogere tredes moet een noodzaak worden aangetoond. Deze noodzaak volgt bijv. uit de gestelde doelen van de RES of gemeenten op het terrein van energietransitie of klimaatbeleid. Zo kan de potentie van trede 1 onvoldoende blijken waardoor inzet nodig is op trede 2 en zo verder. Dit is een onderbouwing die gemeenten kunnen geven (en in een enkele geval al hebben gegeven). Deze potentie zal naar verwachting ook gaan volgen uit de provinciale studie naar de potentie van zon op de tredes 1 t/m 3. Gemeenten kunnen de resultaten waar nodig ook gaan gebruiken.

Een potentie is een mogelijkheid die in de toekomst kan worden verzilverd. Daarbij is de mate waarin, en de snelheid waarmee, per optie verschillend waardoor er redenen kunnen zijn om op hogere tredes in te zetten.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen.

10.

Naam van de indiener:

Limburgse Land- en Tuinbouwbond

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om geen zonnepark toe te laten op landbouwgronden gelegen in glastuinbouwontwikkelingsgebieden in gebruik voor glastuinbouw of gereserveerd om te gebruiken voor glastuinbouw.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing. Het primaat in glastuinbouwontwikkelingsgebieden ligt inderdaad op de ontwikkeling van glastuinbouw en daar is en blijft ons beleid en planologische toetsing op gericht. Daarnaast zien we in de gebieden dat door de rationele rechthoekige situering van tuinbouwkassen er restpercelen en reststroken overblijven. Een zonnepark, binnen het bebouwd karakter van een glastuinbouwontwikkelingsgebied, achten we in beginsel stedenbouwkundig / landschappelijk op dergelijke restpercelen niet onaanvaardbaar. Daarnaast zien we mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik (bijvoorbeeld op waterbergingen) en verticale toepassingen. Ook liggen er kansen om zonnepanelen te integreren met teeltondersteunende voorzieningen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

10.

Naam van de indiener:

Limburgse Land- en Tuinbouwbond

Kern van de zienswijze:

De voorwaarde dat het tijdelijk zonnepark na een periode van ten hoogste 30 jaar wordt getransformeerd naar een andere functie dan landbouwgrond (artikel 13.3 lid 2, onder b.) wordt onnodig beperkend geacht. Indien na afloop van de periode de keuze wordt gemaakt om de grond weer als landbouwgrond te gebruiken dan dient dit mogelijk te zijn.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Indien binnen deze uitzonderingsgrond, geen transformatie van landbouw naar een ander gebruik plaatsvindt, maar landbouw blijft, dan leidt dit er toe dat de huidige praktijk van zon-pv op landbouwgrond wordt gehandhaafd. Dit wordt niet met het bestuursakkoord beoogd. Mocht binnen of na de maximale termijn van 30 jaar door voortschrijdende ontwikkelingen, inzichten en wijziging in beleid- en regelgeving een andere dan oorspronkelijk beoogde functie de meest evenwichtige functie zijn voor die locatie, dan is het een teken van goed bestuur om de plannen hierop aan te passen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

10.

Naam van de indiener:

Limburgse Land- en Tuinbouwbond

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3 lid 2, onder e. staat vermeld dat het aantal vierkante meters pv-panelen niet groter mag zijn dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op daken van de gesloopte gebouwen. De LLTB is van mening dat in het kader van sanering van een agrarische bedrijfslocatie (bijv. bij deelnemers aan de stoppersregelingen LBV/LBV+) de mogelijkheid moet bestaan om pv-panelen te realiseren zonder op voorhand een maximum te stellen aan de oppervlakte. De LLTB is van mening dat het in dit kader te onderbouwen is dat er extra vierkante meters zon-pv wordt gerealiseerd als "tegenprestatie" voor het beëindigen van de veehouderij ter plaatse.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De intentie van deze regel is dat de vierkante meters zonnepanelen die op agrarische opstallen liggen, op de beste plek binnen het bouwvlak weer terug mogen komen bij sloop van deze opstallen. Het "zonnepanelen contract" kan hierdoor verder uitgediend worden, waardoor er geen sprake is van een desinvestering. Uitbreiding van het aantal panelen is niet voorzien. Deze mogelijkheid

vermindert een onzekere factor in de gesprekken om te komen tot een eventuele beëindiging en kan een bijdrage leveren en voor alle betrokkenen acceptabele saneringsregeling.

Een stoppende agrariër kan bij transformatie kijken naar de mogelijkheid van artikel 13.3, lid 2, onder b. Als binnen een transitieplan van een agrarische bedrijf naar een nieuwe aanvaardbare functie, zon-pv inpasbaar is binnen het plan en de initiatiefnemer toont gemotiveerd de noodzaak aan, dan verzet deze transitieregel zich niet tegen meer zon-pv binnen het bouwvlak of zelfs daarbuiten. In deze regel is hiertoe geen maximum aan vierkante meters opgenomen. Dit zal situationeel per casus bepaald dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

10.

Naam van de indiener:

Limburgse Land- en Tuinbouwbond

Kern van de zienswijze:

De ontwerp wijzigingsverordening stelt als voorwaarde in artikel 13.3 lid 4 dat het zonnepark landschappelijk en natuurlijk wordt vormgegeven, ingepast en beheerd. Behalve het zonnepark zelf kost deze inpassing ook nog eens extra landbouwgrond. Ter compensatie van dit extra verlies van landbouwgrond wordt voorgesteld voor om de landschappelijke inpassing door agrariërs te laten realiseren en beheren.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het beheer van het park maakt geen onderdeel uit van de ruimtelijke afweging. De inzet van agrariërs bij het beheer kan wel onderdeel zijn van de lokale participatie die ontwikkelaars dienen na te streven. De motivatie over de wijze waarop vorm is gegeven aan participatie is verplicht, maar we nemen geen voorwaarden op, waaraan deze participatie dient te voldoen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

Er blijft, ook in de toekomst, ruimte voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land. Een afgewogen mix van opwek via zon en wind is, naast mogelijk andere oplossingen, noodzakelijk om onze gezamenlijke afspraken om te zetten in resultaten. Zonder voldoende ruimte voor zon op land is het onmogelijk de doelstellingen omtrent de lokale energietransitie te realiseren.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Daarom vindt hierop gerichte

landelijke monitoring plaats. Op basis daarvan wordt bezien of de gemaakte afspraken bijstelling behoeven. Deze evaluatie vindt op landelijk niveau plaats tussen Rijk, koepels en het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES).

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen deze afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wel een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een project.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het principe dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie zijn onderschreven. Biedt flexibele ruimte, zeker waar lokaal overeenstemming bestaat.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Ten aanzien van de ontwikkeling van zonne-energie was de markt veelal leidend in de locatie van projecten en ontbrak sturend ruimtelijk beleid ten aanzien van zonnevelden door de overheden. Mede als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de druk op de ruimte nam de wens toe om wel in dit (aangescherpte) ruimtelijke beleid te voorzien. De bestuurlijke afspraken zijn hiervan een gevolg. Tevens is er een Ruimtelijk voorstel gedaan waarin de Provincie aangeeft hoe een evenwichtige toedeling van functies in de ruimte kan plaatsvinden. Ook ten aanzien van de elektriciteitsinfrastructuur zijn de opgaves enorm. Het verzwaren van het netwerk vraagt grote investeringen en jaren werk. De grote maatschappelijke kosten vragen een heroverweging over wat en waar nog kan worden aangesloten, daarom geldt voor zon-pv dat deze bij voorkeur wordt opgewekt in de nabijheid van een elektriciteitsvraag. Het bieden van flexibele ruimte is daarmee geen vanzelfsprekendheid meer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m

3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel podia het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. Duidelijk is dat energiegemeenschappen een kansrijke basis nodig hebben om succesvol te kunnen zijn. Door middel van lokale opwek via zon en wind kunnen zij een betaalbare energievoorziening voor inwoners en bedrijven realiseren en de afhankelijkheid van commerciële en buitenlandse partijen reduceren. In de aangepaste omgevingsverordening moet daarom opgenomen worden dat indien er lokaal overeenstemming is of komt om zon op land te realiseren met lokaal profijt (betaalbaar, rechtvaardig, lokaal en niet-netverzwarend), dan wordt daar ruim baan aan gegeven.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij staan positief tegenover de ontwikkeling van energiegemeenschappen waarbij het eigenaarschap van energievoorzieningen naar de lokale gemeenschap gaat en daarmee de energietransitie lokaal wordt verankerd. Uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c biedt ruimte voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut. Dit betekent tevens dat geen transportcapaciteit nodig is. Het bereiken van lokale overeenstemming over projecten beschouwen wij als een belangrijke succesfactor voor de energietransitie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

Energie-opwek draagt eraan bij om de grote opgaven vlot te trekken en daarmee de vastgelopen (lokale) economie en woningbouwopgave met lokale energie als drager te realiseren. Opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulans ingezet worden. Dit in plaats van het benoemen van deze optie als een mogelijke afwijkingsgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De verordening is een instrument om de bestuurlijke afspraken juridisch te verankeren, zoals dat met landelijke partijen is afgesproken. Een verordening is in beginsel geen instrument voor het stimuleren van ontwikkelingen, maar het maakt ook ontwikkelingen niet onmogelijk. Zo biedt uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c de mogelijkheid voor het gebruik van landbouwgrond voor zon-pv als de opwek ingevoed wordt achter de meter of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen teruglevering plaatsvindt op het netwerk

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

Opwek van zon op land levert een directe bijdrage aan de warmtetransitie als door middel van opslag en omslag een betaalbare en duurzame warmtevoorziening wordt gerealiseerd. Door beperkingen op te leggen aan opwek daar waar dat kan en men lokaal overeenstemming heeft, wordt de warmtevoorziening in Noord en Midden Limburg voor inwoners onnodig duur. En we staan al voor een enorme uitdaging door het ontbreken van perspectief tot geothermie en de afwezigheid van restwarmte. Bovengenoemd uitgangspunt zou moeten worden opgenomen in de aangepaste verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Bij het opstellen van het landelijk bestuurlijke afspraken is de rol van zon-pv voor de energietransitie erkend en is tevens erkend dat deze afspraken energieopwek uit zon inperken en de RES-doelen onder druk zet. Daarom wordt middels monitoring de vinger aan de pols gehouden. Tegelijkertijd is de oproep om de mogelijkheden op tredes 1 t/m 3 maximaal te benutten. Daarbij wordt ook van Rijksweg onderzocht hoe dit verder kan worden gestimuleerd.

We erkennen het belang van betaalbaarheid van energie, dat is ook als doel opgenomen in ons beleidskader 'Nieuwe energie en een schoon Leefmilieu'.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

Zon op land wordt actief nagestreefd vanuit het principe van continuïteit van energievoorziening. Ten tijde van internationale spanningen heeft zon (en wind) op land lokaal een dusdanige omvang dat de energievoorziening lokaal kan worden veiliggesteld voor de gebouwde omgeving en cruciale infrastructuur / voorzieningen. Bovenstaand principe dient een plek te krijgen in de aangepaste provinciale verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv is relevant voor de toekomstige energievoorziening. Het niet regelbare karakter van zon-pv is daarbij in relatie tot de continuïteit van de energievoorziening uitdagend te noemen, zeker daar waar het grootschalig wordt opgewekt. Het vraagt nog veel technische ontwikkeling om met hernieuwbare energiebronnen te voorzien in onze continue energievraag. We werken aan een systeemstudie, een energievisie en een pMIEK, waarmee meer sturing kan worden gegeven aan een toekomstbestendig energiesysteem en de gewenste energiemix. Daarbij verwachten wij dat op het schaalniveau van de Provincie we altijd afhankelijk blijven van import van buitenaf, b.v. door de aanhaking van wind-op-zee, omdat onze mogelijkheden voor hernieuwbare opwek binnen Limburg beperkt zijn in relatie tot de energievraag die we hebben. Daarbij zal op landelijk niveau de vraag beantwoord dienen te worden hoe afhankelijk Nederland wil blijven van internationale toelevering van energie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

In de wijzigingsverordening gesteld dat bij een combinatie van zon-PV en landbouw de landbouwopbrengst ten minste 75% is van de referentiesituatie. Het is echter geheel onduidelijk hoe deze regel gekwantificeerd moet worden (m.a.w. wat wordt precies verstaan onder 'landbouwopbrengst'?). Daarnaast is de definitie van de referentiesituatie geheel niet onderbouwd, noch wordt er enige informatie gegeven over hoe deze referentiesituatie vastgesteld en/of onderbouwd dient te worden

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar, hetgeen begrijpelijk is. Bij het plaatsen van zonnepanelen is het gewenst te komen tot een symbiose tussen landbouw en energieproductie, waarbij nadrukkelijk de landbouwkundige opbrengst zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Daarbij hebben we aangegeven dat we een verlies van de landbouwkundige opbrengst van 25% acceptabel achten. Het is aan de initiatiefnemer dit uitgangspunt te verwerken in het ontwerp en verwachting van de landbouwkundige productie te onderbouwen.

Indien is ingestemd met de onderbouwing en het project is gerealiseerd, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengst van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn. De toelichting is hierop aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3 lid 2, onder e. staat vermeld dat het aantal vierkante meters pv-panelen niet groter mag zijn dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op daken van de gesloopte gebouwen. Indiener vindt dit te rigide en vindt dat er ruimte moet bestaan voor toename van het oppervlak. Het is denkbaar dat een groter aantal vierkante meters op het bouwvlak niet storend is terwijl het verdienmodel voor agrariers vergroot. Clustering van verschillende projecten op één bouwvlak kan bovendien landschappelijk ook de voorkeur hebben.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De intentie van deze regel is dat de vierkante meters zonnepanelen die op agrarische opstallen liggen, op de beste plek binnen het bouwvlak weer terug mogen komen bij sloop van deze opstallen. Het "zonnepanelen contract" kan hierdoor verder uitgediend worden, waardoor er geen sprake is van een desinvestering. Uitbreiding van het aantal panelen is niet voorzien. Deze mogelijkheid vermindert een onzekere factor in de gesprekken om te komen tot een eventuele beëindiging en kan een bijdrage leveren en voor alle betrokkenen acceptabele saneringsregeling.

Een stoppende agrariër kan bij transformatie kijken naar de mogelijkheid van artikel 13.3, lid 2, onder b. In deze regel is hiertoe geen maximum aan vierkante meters opgenomen. Dit zal situationeel per casus bepaald dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

13.

Naam van de indiener:

Gemeente Roerdalen

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik en kleiner dan 0.2 ha niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Er zijn afspraken gemaakt tussen partijen binnen het kader van RES NML waarbij zowel de Provincie Limburg en als de gemeente Weert partij zijn. Deze afspraken moeten worden nagekomen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek en de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. Daarom vindt hierop gerichte monitoring plaats. Dit stelt landelijke partijen in staat om de afspraken te kunnen bijstellen indien de noodzaak hiervoor blijkt. Het bereiken van de doelen is niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn. In ons beleidskader 2024-2027 Nieuwe energie en een schoon leefmilieu bevestigen dat wij dat we ons de komende periode samen met de RES-regio's blijven inspannen om de gestelde doelen te halen. We zetten in om het gebruik van de tredes 1 t/m 3 van de zonneladder beter te benutten.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:
Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Het is noodzakelijk dat een brede mix van manieren van energieopwekking mogelijk. Er is nu onvoldoende flexibiliteit als het opwekken van zonne-energie op landbouwgronden niet meer tot de mogelijkheden behoort, omdat de resterende alternatieven waarschijnlijk onvoldoende opwek potentieel hebben.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv blijft een belangrijke rol vervullen in de energiemix. Op de tredes 1 t/m 3 worden ook substantiële hoeveelheden energie opgewekt en de opgave is dit nog beter te gaan benutten. Naast de noodzaak voor de energieopwekking zijn er ook grote opgaven voor woningbouw, landbouw en natuur. We hebben beperkte ruimte en daarom dienen keuzes te worden gemaakt en is landelijk afgesproken de landbouw en natuurgronden zoveel mogelijk te vrijwaren en alleen onder een beperkt aantal uniforme criteria zon-op-land mogelijk te maken.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:
Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Er blijft, ook in de toekomst, ruimte voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land. Een afgewogen mix van opwek via zon en wind is, naast mogelijk andere oplossingen, noodzakelijk om onze gezamenlijke afspraken om te zetten in resultaten. Zonder voldoende ruimte voor zon op land wordt het ons, net als alle andere Limburgse energiecoöperaties, onmogelijk gemaakt de doelstellingen omtrent de lokale energietransitie te realiseren. Het is juist essentieel om

per locatie de beste oplossing te analyseren: opwek van zonne-energie, windenergie of zon in combinatie met wind (cable pooling), of mogelijke innovatieve combinaties zoals energie-opslag.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek. Daarom vindt hierop gerichte landelijke monitoring plaats. Op basis daarvan wordt bezien of de gemaakte afspraken bijstelling behoeven. Deze evaluatie vindt op landelijk niveau plaats tussen Rijk, koepels en het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES).

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen deze afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wel een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een project.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het collectieve RES-bod principe dat er geen taakstelling in opwek per gemeente is, maar dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie (en alle andere RES-partners) zijn onderschreven. Neem als provincie flexibele ruimte in de verordening op wat betreft opwek op landbouwgrond. Waar in gemeenten nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, kan die gemeente een bijdrage leveren aan het bod van de RESNML via zon op landbouwgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Lokale ruimte, flexibiliteit en lokale instemming zijn belangrijk, maar dragen niet bij aan de gewenste uniformiteit en het voorkomen van wildgroei in uitzonderingen. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

16.**Naam van de indiener:**

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het principe dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie zijn onderschreven. Biedt flexibele ruimte, zeker waar lokaal overeenstemming bestaat.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Ten aanzien van de ontwikkeling van zonne-energie was de markt veelal leidend in de locatie van projecten en ontbrak sturend ruimtelijk beleid ten aanzien van zonnenvelden door de overheden. Mede als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de druk op de ruimte nam de wens toe om wel in dit (aangescherpte) ruimtelijke beleid te voorzien. De bestuurlijke afspraken zijn hiervan een gevolg. Tevens is er een Ruimtelijk voorstel gedaan waarin de Provincie aangeeft hoe een evenwichtige toedeling van functies in de ruimte kan plaatsvinden. Ook ten aanzien van de elektriciteitsinfrastructuur zijn de opgaves enorm. Het verzwaren van het netwerk vraagt grote investeringen en jaren werk. De grote maatschappelijke kosten vragen een heroverweging over wat en waar nog kan worden aangesloten, daarom geldt voor zon-pv dat deze bij voorkeur wordt opgewekt in de nabijheid van een elektriciteitsvraag. Het bieden van flexibele ruimte is daarmee geen vanzelfsprekendheid meer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel podia het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. Coöperatieve opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulans ingezet worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een coöperatieve aanpak en het ontstaan van energiegemeenschappen zijn geen ruimtelijke afwegingen, maar wel een maatschappelijke ontwikkeling die we graag ondersteunen. Het opwekken van energie hoeft zich niet te beperken tot zon op landbouwgrond, maar biedt wel een manier om in één keer veel energie op te wekken. Als deze energie lokaal kan worden ingezet op een net-neutrale wijze biedt de uitzondering genoemd onder art. 13.3 lid 2 onder c hiervoor de mogelijkheid.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

Zon op land wordt actief nagestreefd vanuit het principe van continuïteit van energievoorziening. Ten tijde van internationale spanningen heeft zon (en wind) op land lokaal een dusdanige omvang dat de energievoorziening lokaal kan worden veiliggesteld voor de gebouwde omgeving en cruciale infrastructuur / voorzieningen. Bovenstaand principe dient een plek te krijgen in de aangepaste provinciale verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv is relevant voor de toekomstige energievoorziening. Het niet regelbare karakter van zon-pv is daarbij in relatie tot de continuïteit van de energievoorziening uitdagend te noemen, zeker daar waar het grootschalig wordt opgewekt. Het vraagt nog veel technische ontwikkeling om met hernieuwbare energiebronnen te voorzien in onze continue energievraag. We werken aan een systeemstudie, een energievisie en een pMIEK, waarmee meer sturing kan worden gegeven aan een toekomstbestendig energiesysteem en de gewenste energiemix. Daarbij verwachten wij dat op het schaalniveau van de Provincie we altijd afhankelijk blijven van import van buitenaf, b.v. door de aanhaking van wind-op-zee, omdat onze mogelijkheden voor hernieuwbare opwek binnen Limburg beperkt zijn in relatie tot de energievraag die we hebben.

Daarbij zal op landelijk niveau de vraag beantwoord dienen te worden hoe afhankelijk Nederland wil blijven van internationale toelevering van energie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

In artikel 13.3, lid 2 onder e stelt u dat 'het zonnepark gesitueerd is op een bouwvlak waarop de sloop van gebouwen plaatsvindt en het aantal vierkante meter PV-panelen niet groter is dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op de daken van de gesloopte gebouwen.'

De keuzes die u hier maakt, lijken volledig willekeurig genomen te zijn. Onderbouwingen ontbreken. Indiener vraagt alsnog om gedegen onderbouwingen, maar ook om daarbij in beide gevallen substantieel meer ruimte voor opwek mogelijk te maken. Zonder een degelijke onderbouwing dient dit criterium in zijn geheel uit de wijzigingsverordening geschrapt te worden, dan wel voorzien te worden van een goede nuancering, onderbouwd met relevant wetenschappelijk bewijs.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De keuze is niet willekeurig gemaakt. We hebben weet van overeenkomsten tussen agrariërs en zonpaneelexploitanten, waarbij deze exploitanten de mogelijkheid hebben om panelen op de daken van de agrarische opstallen te situeren. Mochten deze opstallen gesloopt worden (bijvoorbeeld op basis van een saneringsregeling) dan dient deze overeenkomst herzien te worden, met financiële consequenties voor de agrariër. Door de aangehaalde regeling is er de mogelijkheid om de aanwezige vierkante meters panelen op een verantwoorde locatie binnen het bouwblok terug te plaatsen. Deze mogelijkheid zien we als één van de gereedschappen in de gereedschapskist van de overheden om tot een wederzijds verantwoorde beëindiging te komen.

Ten aanzien van de opmerking over wetenschappelijk bewijs: Wij concretiseren met onze toelichting de algemene begrippen uit het landelijke bestuursakkoord. Dit is niet persé wetenschappelijk, omdat de wetenschappelijke kennis op het gebied van agri-pv nog in ontwikkeling is. Het operationaliseren van begrippen is gewenst om daarmee de uitvoering te sturen in een richting die wij bestuurlijke verantwoord en uitlegbaar achten. Daarbij zijn behoud van landbouwgrond en beperking van de knelpunten op het elektriciteitsnet belangrijke motivaties.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

16.

Naam van de indiener:

Gemeente Weert

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

17.

Naam van de indiener:

Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat

we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

22.

Naam van de indiener:

Green IPP B.V.

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om het project 'gebiedsontwikkeling Evertsoord' in de gemeente Horst aan de Maas toe te voegen aan bijlage XIII. Enerzijds omdat het initiatief al loopt van voor 2023 en hierop ook participatie heeft plaatsgevonden, anderzijds omdat met het initiatief vele gestapelde doelen gerealiseerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat dit project niet voldoet aan de voorwaarde dat er instemming is van de gemeente vóór 26 oktober 2023. Gemeente Horst aan de Maas heeft in een gebiedsproces voor nu de afweging gemaakt te kiezen voor de Dorpelpeelweg als locatie voor het plaatsen van grootschalige opwekking met zon-pv binnen de gemeente. Indien in de toekomst zou blijken dat het een gebiedsontwikkeling betreft waarbij sprake is van een transformatieopgave, dan biedt de uitzondering van artikel 13.3, lid 2, onder b, hiervoor mogelijk een oplossing.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

24.

Naam van de indiener:

Kronos Solar Nederland

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om de volgende projecten toe te voegen aan de lijst:

- 'Zonnepark' Akerweg gemeente Landgraaf toe te voegen. De participatie over dit project is al gestart.
- Zonnepark Muijterdijk te Beesel (principe verzoek gedaan)
- Zonnepark A79 (Eyksenweg) te Beekdaelen
- Zonnepark Bergerweg te Sittard-Geleen
- Zonnepark Prickart te Simpelveld/Bocholtz
- Zonnepark Koningsbeemdweg te Mook en Middelaar (principe verzoek ingediend)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat elk afzonderlijk project van de hierboven vermelde projecten niet voldoet aan (alle) van in de opsomming gegeven criteria. Ons standpunt is dat deze gebiedsontwikkeling niet voldoet aan de voorwaarde dat er instemming is van de gemeente. Gemeente Horst aan de Maas heeft in een gebiedsproces gekozen voor de Dorpelpelweg als enige locatie voor het plaatsen van grootschalige opwekking met zon-pv binnen de gemeente.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

25.

Naam van de indiener:

Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

Minder opwek door restricties in een verordening leiden tot negatieve voortgang op het gebied van de RES 1.0 en de daaraan gekoppelde positieve maatschappelijke ontwikkelingen die de energietransitie met zich meebrengen. Verzocht wordt daarom om het onderdeel "Instructieregels zonneparken (wijziging artikel 13.3) en toelichting en nieuwe bijlage XIII' te laten vervallen. Het aanbrengen van bovengenoemde aanpassingen ziet indiener als een noodzakelijke voorwaarde om haar gezamenlijk doelen, RES bod en de klimaatdoelstellingen, te halen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij, en ook de landelijke partijen betrokken bij de bestuurlijke afspraken, beseffen dat met het inperken van het gebruik van landbouwgrond het niet eenvoudiger wordt de gestelde doelen van de RES te halen. Daarom is binnen de landelijk bestuurlijke afspraken bepaald hier gerichte monitoring op te zetten. Het Nationaal Programma RES (NPRES) heeft dit inmiddels doorgevoerd in de jaarlijkse rapportage. Dit stelt partijen in staat om de afspraken te kunnen bijstellen indien de

noodzaak hiervoor blijkt. Het bereiken van de doelen is niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

25.

Naam van de indiener:
Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

Het moet mogelijk zijn om per gemeente binnen de RES ZL, onder voorwaarde van lokale instemming, zon op land op landbouwgrond te kunnen realiseren om zo het bod tot 2030 te kunnen waarborgen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het landelijke bestuursakkoord beoogt de uitzonderingsgronden waarop zon op landbouwgrond wordt toegelaten te uniformeren en te beperken. Met de voorgestelde aanpassingen wordt dat ook in onze verordening nu vastgelegd. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

25.

Naam van de indiener:
Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

Gezien de afspraken die zijn vastgesteld in de RES 1.0 vraagt indiener de nieuwe instructieregels voor zon op land niet op te nemen. Tenzij na het onderzoek naar de grondpotentie van trede 1 tot en met 3 van de Limburgse Zonneladder aantoonbaar dat er voldoende gronden beschikbaar zijn voor het halen van het RES bod 1.0 Zuid-Limburg. Het RES bod dat zowel de provincie als gemeente Sittard-Geleen heeft aangenomen is gebaseerd op de potentie waarbij er meer ruimte was voor zon op land. In deze ontwerp wijzigingsverordening zal deze ruimte sterk verminderen en ten koste gaan van de opwekpotentie. Volgens indiener moet de toepassing van zon op land mogelijk blijven, daar waar overeenstemming en maatwerk dit mogelijk maken.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Met de ondertekening van de bestuursafspraken zijn wij eraan gehouden om deze vast te leggen in onze verordening. Hiertoe zijn wij ook door Provinciale Staten via motie 3012 opgeroepen. Bij het opstellen van het landelijk bestuurlijke afspraken is erkend dat deze afspraken energieopwek uit zon inperken en de RES-doelen onder druk zetten. Daarom wordt middels monitoring de vinger aan

de pols gehouden. Tegelijkertijd is de oproep om de mogelijkheden op tredes 1 t/m 3 maximaal te benutten. Daarbij wordt ook van rijkswege onderzocht hoe dit verder kan worden gestimuleerd. Maatwerk en overeenstemming zijn van groot belang, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

25.

Naam van de indiener:

Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

In de motie 3012 met titel 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' vragen Provinciale Staten van Limburg om de alternatieve locaties van de Limburgse Zonneladder in kaart te brengen. Dit met als doel om eerst aan te tonen dat er voldoende realistische potentiëgronden beschikbaar zijn voor zon op land, zonder daar op voorhand beperkingen op te leggen. Tevens is het noodzakelijk om expliciet in de toelichting aan te geven hoe ver de motivatieplicht van trede 1 tot en met 3 reikt. Maw: wat verwacht de provincie concreet van gemeenten (zie ook nr's 1 en 6)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 wordt ingeperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing van zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullend pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren. Met betrekking tot de motivatieplicht wordt aan gemeenten gevraagd te onderbouwen wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m3, in hoeverre dit potentieel wordt en kan worden benut en in hoeverre de inzet van trede 4 noodzakelijk is om de RES-doelen resp. de daarvan afgeleide gemeentelijke doelstelling te behalen. Er zijn gemeenten die een dergelijke analyse al hebben uitgevoerd. De analyse doet recht aan de reeds langer vastgelegde voorkeursvolgorde zon, oftewel de zonneladder, en noodzaakt gemeenten op alle fronten actief beleid te hebben m.b.t. het benutten van zon-pv op tredes 1 t/m 3.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
De toelichting en regeling wordt hierop verbeterd.

25.

Naam van de indiener:

Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

Om zon op land voor eigen gebruik meer impactvol en toepasbaar te kunnen maken zou de bovengrens van 200m² verhoogd moeten worden naar 2000m², conform het voorstel vanuit de stuurgroep RES ZL (op basis van een advies van de expertisetafel Zuid-Limburg). Ook voor Sittard-Geleen zorgt dit voor meer mogelijkheden om zon op land op een kleinschalige manier onder voorwaarde van 'lokaal opwek, lokaal verbruik', toe te kunnen passen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

25.**Naam van de indiener:**

Gemeente Sittard-Geleen

Kern van de zienswijze:

Het is voor de gemeente van belang dat er, ook in de toekomst, ruimte blijft voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land passend binnen het bod van RES 1.0 en de RES-opgave voor de periode daarna. Waar in gemeenten, nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, moet die gemeente een bijdrage kunnen leveren aan het bod van de RES via zon op landbouwgrond. Dit moet alsnog plek krijgen in de nieuwe omgevingsverordening. (dubbellingen met andere rubrieken) (de onderstreepte passage is kennelijk onderdeel van de afspraak die binnen RES is gemaakt, dit als alternatief voor een doelstelling per gemeente)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

De voorwaarden in artikel 13.3, lid 2 lezen alsof a t/m d en-en-voorwaarden zijn, door de toevoeging van 'of' enkel aan het einde van voorwaarde d. wordt dit nog benadrukt. Aangezien meerdere voorwaarden elkaar tegenspreken, is hier waarschijnlijk of-of bedoeld. Voorgesteld wordt om elke voorwaarde in dit lid af te sluiten met 'of', om verwarring uit te sluiten. (zie ook 24)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In artikel 13.3, lid 2, zijn a tot en met e 'of'-voorwaarden. Een omgevingsplan mag een zonnepark dus toestaan als aan ten minste één van deze voorwaarden wordt voldaan. Uit het woord 'of' aan het slot van het voorlaatste onderdeel (d) blijkt dat het om een alternatieve opsomming gaat en niet om een cumulatieve opsomming. Hiervoor is het niet nodig dat tussen alle onderdelen 'of' wordt ingevoegd.

Deze wijze van weergeven van een opsomming is in overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzing 3.60) en is ook gebruikt in de Omgevingswet, de wet waarop de Omgevingsverordening Limburg is gebaseerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt Agri-PV niet te verplichten zolang de businesscase niet haalbaar is, lees: de SDE++-opzet (dan wel andere stimuleringsregelingen vanuit het Rijk) aangepast is naar het includeren van Agri-PV.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Met de uitzonderingsgronden verplichten wij niets. De omgevingsverordening geeft de provinciaal planologisch-juridische kaders waarbinnen initiatieven kunnen worden ontplooid.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt dat maatwerk nodig is bij Agri-PV projecten. Het ene landbouwperceel is het andere niet, waardoor de opbrengsten van 75% zoals nu genoemd niet te vergelijken en daardoor niet mogelijk zijn. Dit ziet indiener graag weggelaten in een aangepaste verordening. Daarnaast zijn sommige algemene eisen voor zonneparken (zoals landschappelijke inpassing en behouden van bodemkwaliteit) lastiger door te voeren op een Agri-PV opstelling. Ook hier wordt maatwerk voorgesteld.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar, hetgeen begrijpelijk is. Bij het plaatsen van zonnepanelen is het gewenst te komen tot een symbiose tussen landbouw en energieproductie, waarbij nadrukkelijk de landbouwkundige opbrengst zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Daarbij hebben we aangegeven dat we een verlies van de landbouwkundig opbrengst van 25% acceptabel achten. Het is aan de initiatiefnemer dit uitgangspunt te verwerken in het ontwerp en verwachting van de landbouwkundige productie te onderbouwen. Indien is ingestemd met de onderbouwing en het project is gerealiseerd, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengst van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn. De toelichting is hierop aangepast. Daar ieder perceel anders is, is landschappelijke inpassing altijd maatwerk. Het is begrijpelijk dat de wijze van landschappelijk inpassing afgestemd wordt op de aard van het zonnepark. In andere woorden, we kunnen ons voorstellen dat een 'Agri-PV zonnepark' een andere inpassing heeft dan een 'transformatie zonnepark'. Gelijk aan nu zal dit planspecifiek beschouwd dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt om in de toelichting op artikel 13.3, lid 2 voor om de 'zonder een toename van invoeding' weg te laten en/of anders te formuleren.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Art. 13.3 lid 2 onder c wordt in de toelichting nader toegelicht, waarbij we aangeven hoe wij invulling geven aan het begrip 'betekenisvol bijdragen aan de vermindering van de netcongestie' of 'zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik'. We stellen hieraan de voorwaarde dat geen extra elektriciteit teruggeleverd wordt. Dit respecteert bestaande contracten voor teruglevering indien aanwezig. We willen evenwel geen ruimte bieden voor verruiming van de teruglevering, omdat dit extra capaciteit van de netinfrastructuur vraagt. We zullen de term 'invoeding' wijzigen in de term 'teruglevering van elektriciteit'.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de toelichting bij artikel 13.3, tweede lid, Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie, wordt de term "invoeding" gewijzigd in: terugleveren van elektriciteit. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt om een schriftelijke verklaring van de netbeheerder niet op te nemen als een vereiste. Er vindt afstemming plaats met de netbeheerder. Een zonnepark wordt alleen aangesloten onder hun voorwaarden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Mede naar aanleiding van de zienswijze en nader contact met Enexis, zie we in dat een dergelijk schriftelijke verklaring niet past bij de wettelijke taken van de netbeheerder. We verwijderen dit uit de toelichting. Onverlet zal een zonnepark dat gebruik wil maken van de uitzondering onder artikel 13.3 lid 2 onder c feitelijk dienen aan te tonen dat niet extra elektriciteit teruggeleverd gaat worden en dat hij derhalve binnen zijn bestaande terugleveringscontract blijft opereren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de toelichting bij artikel 13.3, tweede lid, Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie, wordt 'de instemming van de netbeheerder' verwijderd. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Met de eis van 51% komen de risico's van de projectontwikkeling bij de omgeving en (semi)-overheden te liggen

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Er is bij de planontwikkeling sprake van een risico voor elke van de deelnemende partijen. Dit financiële risico neemt toe bij een groter aandeel. Een belang van 50% naar 51% betekent echter geen substantiële verandering in deze situatie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Gesteld wordt dat het voor ontwikkelaars lastig is om afspraken met een grondeigenaar te maken over de periode na beëindiging en ontmanteling van een zonnepark. Immers de ontwikkelaar heeft dan geen rol meer in relatie tot het perceel. Derhalve wordt verzocht om inhoudelijk meer ruimte en/of maatwerk mogelijk te houden bij het behouden van de landschappelijke inpassing.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een zonnepark kent een verwachte instandhoudingsduur van minimaal tussen de 25 en 30 jaar. Onderdelen van de landschappelijke inpassing die structureel de landschapsinrichting versterken, zijn in die periode volwassen elementen geworden. Ook vanuit flora- en faunaregelgeving rusten er derhalve al beperkingen op het verwijderen van deze elementen. Daarnaast mag tegenover de verdienste van een zonnepark ook in het kader van het algemeen belang een vergroening staan die het landschap en de flora en fauna structureel versterkt. In het landschapsplan kan hier al rekening mee gehouden worden. Om beheerproblemen in de toekomst voor te zijn verdient aanbeveling dat dergelijke gronden overgedragen worden aan terrein behorende organisaties, zoals het Limburgs Landschap of Staatsbosbeheer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

geen

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

De grondeigenaar krijgt na 30 jaar niet al zijn grond terug door eis voor behoud landschapselementen. Verandert dan de bestemming? Wie beheert de elementen na deze 30 jaar en wie betaalt dit, de overheid? Ontwikkelaar kan niet worden gehouden aan dit beheer na 30 jaar

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het heeft de voorkeur om de bestemming van de landschapselementen aan te passen, om de landschapselementen een definitieve status te geven.

Tevens wijzen we u op de volgende motivatie;

Een zonnepark kent een verwachte instandhoudingsduur van minimaal tussen de 25 en 30 jaar. Onderdelen van de landschappelijke inpassing die structureel de landschapsinrichting versterken, zijn in die periode volwassen elementen geworden. Ook vanuit flora- en faunaregelgeving rusten er derhalve al beperkingen op het verwijderen van deze elementen. Daarnaast mag tegenover de verdienste van een zonnepark ook in het kader van het algemeen belang een vergroening staan die het landschap en de flora en fauna structureel versterkt. In het landschapsplan kan hier al rekening mee gehouden worden. Om beheerproblemen in de toekomst voor te zijn verdient aanbeveling dat dergelijke gronden overgedragen worden aan terrein behorende organisaties, zoals het Limburgs Landschap of Staatsbosbeheer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

26.

Naam van de indiener:

TPSolar Nederland B.V.

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 'Instructieregels zonneparken' vijfde lid onder d. In deze planregel wordt bepaald dat gemotiveerd c.q. verantwoord moet worden op welke wijze "het streven naar een financiële participatie van ten minste 51% in het zonnepark door omwonenden, semioverheden of overheden" wordt nageleefd.

Door een ontwikkelaar een verantwoordingsplicht op te leggen waarin moet worden onderbouwd waarom de ontwikkelaar geen financieel meerderheidsbelang en daarmee invloed op de besluitvorming van het initiatief wilt uitgeven, beïnvloedt de provincie de vrijheid van ondernemerschap van ontwikkelaars. Het streven naar 51% is disproportioneel en gaat verder dan nodig.

Verzocht wordt artikel 13.3, vijfde lid onder d te laten vervallen. Het streven naar financiële participatie moet worden teruggebracht naar 50% zoals is vastgelegd in het klimaatakkoord en kan alleen als streven worden benoemd in de toelichting bij de regels.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt

voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

27.

Naam van de indiener:

Regioteam Energietransitie

Kern van de zienswijze:

Het regioteam Energietransitie Limburg (NVDE, Holland Solar, NedZero en Energie-Nederland) pleit voor een landelijke meer uniforme benadering en attenderen op de ontwerpregeling van de provincie Noord-Holland met betrekking tot Agri-PV. Verzocht wordt om de insteek van de provincie Noord-Holland te bestuderen en deze insteek zoveel mogelijk over te nemen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Conform de landelijk bestuurlijke afspraken brengen wij onze Omgevingsverordening in lijn met deze afspraken. Binnen IPO-verband vindt hierover informatiedeling plaats. In de voorbereiding is hiervan gebruik gemaakt. In zijn algemeenheid kent iedere provincie, onder meer vanuit de ruimtelijke verschillen tussen provincies, verschillende omgevingsverordeningen. Juist door op provinciaal niveau het bestuursakkoord te verankeren kan hiermee rekening gehouden worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

27.

Naam van de indiener:

Regioteam Energietransitie

Kern van de zienswijze:

Het is op dit moment niet mogelijk om garanties te geven voor de agrarische opbrengst bij alle variëteiten aan gewassen. Dit maakt het voor ontwikkelaars van zonprojecten risicovol om een vergunning aan te vragen op basis van een agrarische opbrengst. Ten tweede is de ontwikkelaar hiermee afhankelijk van een opbrengst die door een andere ondernemer moet worden gerealiseerd.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Initiatiefnemers zullen niet worden afgerekend op een overschrijding van de 25%. De gewenste monitoring moet leiden tot data die dienst doet om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energieopwek op te doen. Aan de hand hiervan zal ook bepaald gaan worden of deze combinatie voor de langere termijn gewenst is. We zullen onze bedoeling in de toelichting beter tot uitdrukking laten komen.

Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar, hetgeen begrijpelijk is. Bij het plaatsen van zonnepanelen is het gewenst te komen tot een symbiose tussen landbouw en energieproductie, waarbij nadrukkelijk de landbouwkundige opbrengst zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Daarbij hebben we aangegeven dat we een verlies van de landbouwkundige opbrengst van 25% acceptabel achten. Het is aan de initiatiefnemer dit uitgangspunt te verwerken in het ontwerp en verwachting van de landbouwkundige productie te onderbouwen.

Indien is ingestemd met de onderbouwing en het project is gerealiseerd, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengst van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn. De toelichting is hierop aangepast.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

27.

Naam van de indiener:

Regioteam energietransitie

Kern van de zienswijze:

De voorwaarden in dit lid lezen alsof a t/m d en-en-voorwaarden zijn, door de toevoeging van 'of' enkel aan het einde van voorwaarde d. wordt dit nog benadrukt. Aangezien meerdere voorwaarden elkaar tegenspreken, is hier waarschijnlijk of-of bedoeld. Voorgesteld wordt om elke voorwaarde in dit lid af te sluiten met 'of', om verwarring uit te sluiten. (zie ook 24)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In artikel 13.3, lid 2, zijn a tot en met e 'of'-voorwaarden. Een omgevingsplan mag een zonnepark dus toestaan als aan ten minste één van deze voorwaarden wordt voldaan. Uit het woord 'of' aan het slot van het voorlaatste onderdeel (d) blijkt dat het om een alternatieve opsomming gaat en niet om een cumulatieve opsomming. Hiervoor is het niet nodig dat tussen alle onderdelen 'of' wordt ingevoegd.

Deze wijze van weergeven van een opsomming is in overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzing 3.60) en is ook gebruikt in de Omgevingswet, de wet waarop de Omgevingsverordening Limburg is gebaseerd.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

27.

Naam van de indiener:

Regioteam energietransitie

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt om in de toelichting op artikel 13.3, lid 2 voor om de 'zonder een toename van invoeding' weg te laten en/of anders te formuleren.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Art. 13.3 lid 2 onder c wordt in de toelichting nader toegelicht, waarbij we aangeven hoe wij invulling geven aan het begrip 'betekenisvol bijdragen aan de vermindering van de netcongestie' of 'zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik'. We stellen hieraan de voorwaarde dat geen extra elektriciteit teruggeleverd wordt. Dit respecteert bestaande contracten voor teruglevering indien aanwezig. We willen evenwel geen ruimte bieden voor verruiming van de teruglevering, omdat dit extra capaciteit van de netinfrastructuur vraagt. We zullen de term 'invoeding' wijzigen in de term 'teruglevering van elektriciteit'.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de toelichting bij artikel 13.3, tweede lid, Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie, wordt de term "invoeding" gewijzigd in: terugleveren van elektriciteit. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

27.

Naam van de indiener:

Regioteam energietransitie

Kern van de zienswijze:

Voorgesteld wordt om een schriftelijke verklaring van de netbeheerder niet op te nemen als een vereiste. Er vindt afstemming plaats met de netbeheerder. Een zonnepark wordt alleen aangesloten onder hun voorwaarden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Mede naar aanleiding van de zienswijze en nader contact met Enexis, zie we in dat een dergelijk schriftelijke verklaring niet past bij de wettelijke taken van de netbeheerder. We verwijderen dit uit de toelichting. Onverlet zal een zonnepark dat gebruik wil maken van de uitzondering onder artikel 13.3 lid 2 onder c feitelijk dienen aan te tonen dat niet extra elektriciteit teruggeleverd gaat worden en dat hij derhalve binnen zijn bestaande terugleveringscontract blijft opereren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In de toelichting bij artikel 13.3, tweede lid, Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie, wordt 'de instemming van de netbeheerder' verwijderd. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter

inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

27.

Naam van de indiener:

Regioteam energietransitie

Kern van de zienswijze:

Gesteld wordt dat het voor ontwikkelaars lastig is om afspraken met een grondeigenaar te maken over de periode na beëdiging en ontmanteling van een zonnepark. Immers de ontwikkelaar heeft dan geen rol meer in relatie tot het perceel. Derhalve wordt verzocht om inhoudelijk meer ruimte en/of maatwerk mogelijk te houden bij het behouden van de landschappelijke inpassing.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een zonnepark kent een verwachte instandhoudingsduur van minimaal tussen de 25 en 30 jaar. Onderdelen van de landschappelijke inpassing die structureel de landschapsinrichting versterken, zijn in die periode volwassen elementen geworden. Ook vanuit flora- en faunaregelgeving rusten er derhalve al beperkingen op het verwijderen van deze elementen. Daarnaast mag tegenover de verdienste van een zonnepark ook in het kader van het algemeen belang een vergroening staan die het landschap en de flora en fauna structureel versterkt. In het landschapsplan kan hier al rekening mee gehouden worden. Om beheerproblemen in de toekomst voor te zijn verdient aanbeveling dat dergelijke gronden overgedragen worden aan terrein behorende organisaties, zoals het Limburgs Landschap of Staatsbosbeheer.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
geen

27.

Naam van de indiener:

Regioteam energietransitie

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 'Instructieregels zonneparken' vijfde lid onder d. In deze planregel wordt bepaald dat gemotiveerd c.q. verantwoord moet worden op welke wijze "het streven naar een financiële participatie van ten minste 51% in het zonnepark door omwonenden, semioverheden of overheden" wordt nageleefd.

Door een ontwikkelaar een verantwoordingsplicht op te leggen waarin moet worden onderbouwd waarom de ontwikkelaar geen financieel meerderheidsbelang en daarmee invloed op de besluitvorming van het initiatief wilt uitgeven, beïnvloedt de provincie de vrijheid van ondernemerschap van ontwikkelaars. Het streven naar 51% is disproportioneel en gaat verder dan nodig.

Verzocht wordt artikel 13.3, vijfde lid onder d te laten vervallen. Het streven naar financiële participatie moet worden teruggebracht naar 50% zoals is vastgelegd in het klimaatakkoord en kan alleen als streven worden benoemd in de toelichting bij de regels.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

28.**Naam van de indiener:**

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

In het huidige artikel 13.3 lid 3 is nadrukkelijk een rol opgenomen voor de regionale energiestrategie NML. Elk zonnepark dat via een omgevingsplan planologisch mogelijk wordt gemaakt dient afgestemd te worden met de RES NML. Deze afstemming is in het nieuwe artikel 13.3 niet meer opgenomen. Dit acht indiener niet wenselijk omdat hiermee onvoldoende rekening wordt gehouden met het bod van RES NML 1.0. Indiener verzoekt dan ook de (afstemmende) rol van RES NML op te nemen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij blijven pleiten voor afstemming binnen de RES. De RES is juist bedoeld om af te stemmen en samen op te trekken. Het vervallen artikel had in de totstandkoming en provinciale beoordeling van plannen weinig toegevoegde waarde, omdat afstemmen niet was gedefinieerd en de RES geen bevoegdheden heeft. De rol van de RES NML 1.0 blijft echter van belang. De motivatie bij het plan vraagt immers een reden waarom zon-pv noodzakelijk is (artikel 13.3 lid 5 onder a).

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

In de bestuurlijke afspraken is opgenomen dat partijen verplicht zijn de mogelijkheden onder de treden 1-3 aantrekkelijker te maken.

Het is wenselijk dat partijen eerst de mogelijkheden onder treden 1-3 aantrekkelijker maken, voordat beperkende maatregelen voor trede 4 worden ingevoerd

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de landelijke bestuurlijke afspraken zijn gelijktijdig afspraken gemaakt over het stimuleren van zon-pv op de tredes 1 t/m 3 als ook het beperken van zon-pv op landbouwgrond en wij zijn met de ondertekening gehouden aan deze landelijke bestuurlijke afspraken. Daarbij zien we een belangrijke rol voor de rijksoverheid om zorg te dragen voor gunstige (financiële) randvoorwaarden voor de benutting van de tredes 1 t/m 3. Tevens moeten we in RES-verband kijken wat vanuit de lokale overheden nog kan worden toegevoegd om partijen te stimuleren en waar nodig te helpen bij het benutten van hun daken en overige gronden. In ons Beleidskader 2024- 2027 Nieuwe energie en een schoon leefmilieu zetten we hier expliciet op in.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Op bijlage XIII, Lijst van zonneparkprojecten, is het project aan de Dorperpeelweg in onze gemeente opgenomen. Hierbij is als beoogde locatie van het project Dorperpeelweg opgenomen, en als projectnaam

'zonneweide (350 Ha) Energielandschap Mariapeel (275 ha)' . Om misverstanden te voorkomen, verzoeken wij

u deze projectnaam te wijzigen in 'Dorperpeelweg'.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij passen de projectenlijst conform deze zienswijze aan.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Bijlage XIII wordt als volgt gewijzigd:

in de rij 'Horst aan de Maas' in de tweede kolom 'Zonneweide (350 Ha) Energielandschap Mariapeel (275 ha)' vervangen door: Zonneweide Dorperpeelweg.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Ten aanzien van artikel 13.3 lid 5 merkt indiener op dat blijkens de aanhef van dit lid, de onder a tot en met e genoemde voorwaarden gelden voor alle zonneparken. Dus bijvoorbeeld ook voor een zonnepark op gronden in het buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur. Dit strookt echter niet met wat bijvoorbeeld onder sub b en c van lid 5 is opgenomen. Onder sub b en c wordt er immers vanuit gegaan dat het zonnepark op landbouwgrond wordt toegelaten. Indiener verzoekt dan ook het vijfde lid ofwel alleen van toepassing te laten zijn voor zonneparken op landbouwgronden (en dit dan ook duidelijk op te nemen in de aanhef van lid 5), ofwel de voorwaarden in lid 5 zo te omschrijven dat ze ook toepasbaar zijn op alle zonneparken.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het is juist dat het gestelde in lid 5 onder b en c uitsluitend betrekking heeft op zonneparken die op landbouwgrond zijn gelegen. Wij passen dit aan.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdelen b en c, wordt vóór de bestaande tekst ingevoegd: als het een zonnepark op landbouwgrond betreft,.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Zonder onderzoek naar de potentie zijn er onvoldoende handvatten om lid 5b "gepleegde inspanningen" te kunnen onderbouwen. Ook vraagt indiener zich af hoe de Provincie dit, zonder de uitkomsten van het onderzoek, gaat toetsen. Indiener verzoekt om handvatten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De voorkeursvolgorde zon kent geen volgtijdelijkheid. Er kan dus gelijktijdig ontwikkeld worden op de tredes 1 t/m 4. De voorkeur voor het gebruik van de laagste trede houdt in dat een inspanning wordt gedaan om die lagere tredes maximaal te benutten. Ondanks dat gemeenten inwoners en bedrijven niet kunnen verplichten tot het gebruik van trede 1 (het dak), zijn er beperkte mogelijkheden om het gebruik aantrekkelijk(er) te maken, bv. door voorlichting of een ontzorgingstraject. Dat kan een gemeente in beleid of uitvoeringsprogramma's vastleggen en dat wordt bij voorkeur in RES verband opgepakt. Dit geldt ook voor het benutten van tredes 2 en 3. Voor het gebruik van hogere tredes moet een noodzaak worden aangetoond. Deze noodzaak volgt bijv. uit de gestelde doelen van de RES of gemeenten op het terrein van energietransitie of klimaatbeleid. Zo kan de potentie van trede 1 onvoldoende blijken waardoor inzet nodig is op trede 2 en zo verder. Dit is een onderbouwing die gemeenten kunnen geven (en in een enkele geval al hebben gegeven). Deze potentie zal naar verwachting ook gaan volgen uit de provinciale studie naar de potentie van zon op de tredes 1 t/m 3. Gemeenten kunnen de resultaten waar nodig ook gaan gebruiken.

Een potentie is een mogelijkheid die in de toekomst kan worden verzilverd. Daarbij is de mate waarin, en de snelheid waarmee, per optie verschillend waardoor er redenen kunnen zijn om op hogere tredes in te zetten.

Er zal voor de motivatie inderdaad onderzoek noodzakelijk zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt op de gebiedsontwikkeling in buitengebied Venray West (jonge ontginningen) 100 hectare op te nemen op de projectenlijst in bijlage XIII. Dit het gezamenlijk gebiedsontwikkelingstraject betreft met de gemeente Horst aan de Maas, te weten 'Energie landschap Mariapeel'.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat deze gebiedsontwikkeling niet voldoet aan de bovenstaande criteria. Indien in de toekomst zou blijken dat het een gebiedsontwikkeling betreft waarbij sprake is van een transformatieopgave, dan bied de uitzondering van artikel 13.3, lid 2, onder b hiervoor mogelijk een oplossing.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

Het is voor de gemeente van belang dat er, ook in de toekomst, ruimte blijft voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land passend binnen het bod van RES 1.0 en de

RES-opgave voor de periode daarna. Waar in gemeenten, nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, moet die gemeente een bijdrage kunnen leveren aan het bod van de RES via zon op landbouwgrond. Dit moet alsnog plek krijgen in de nieuwe omgevingsverordening. (dubbellingen met andere rubrieken) (de onderstreepte passage is kennelijk onderdeel van de afspraak die binnen RES is gemaakt, dit als alternatief voor een doelstelling per gemeente)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijk aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst a/d Maas

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan

met u en andere RES-partners worden gezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

29.

Naam van de indiener:

Gemeente Mook en Middelaar

Kern van de zienswijze:

Het is voor de gemeente van belang dat er, ook in de toekomst, ruimte blijft voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zonnepanelen op land passend binnen het bod van RES 1.0 en de RES-opgave voor de periode daarna. Waar in een gemeente, nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, moet die gemeente een bijdrage kunnen leveren aan het bod van de RES via zonnepanelen op landbouwgrond. Dit moet alsnog plek krijgen in de instructieregels.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zonnepanelen op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

29.

Naam van de indiener:

Gemeente Mook en Middelaar

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel plekken het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. De gemeente Mook en Middelaar wilt daarin graag met de provincie optrekken. Duidelijk is dat energiegemeenschappen een kansrijke basis nodig hebben om succesvol te kunnen zijn. Door middel van lokale opwek via zonnepanelen en wind kunnen zij een betaalbare energievoorziening voor inwoners en bedrijven realiseren en de afhankelijkheid van commerciële en buitenlandse partijen reduceren. In de aangepaste omgevingsverordening moet daarom opgenomen worden dat indien er lokaal overeenstemming is of komt om zonnepanelen op land te realiseren met lokaal profijt (betaalbaar, rechtvaardig, lokaal en niet-netverzwarend), dan wordt daar ruim baan aan gegeven.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij staan positief tegenover de ontwikkeling van energiegemeenschappen waarbij het eigenaarschap van energievoorzieningen naar de lokale gemeenschap gaat en daarmee de energietransitie lokaal wordt verankerd.

Uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c biedt ruimte voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut. Dit betekent tevens dat geen transportcapaciteit nodig is.

Het bereiken van lokale overeenstemming over projecten beschouwen wij als een belangrijke succesfactor voor de energietransitie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

29.

Naam van de indiener:

Gemeente Mook en Middelaar

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om in de toelichting van artikel 13.3 lid 2, onder a (Agri-PV) en onder e (Zonnepanelen op bouwvlak na sloop) het gestelde in deze artikelen nader te onderbouwen, maar ook om daarbij in beide gevallen substantieel meer ruimte voor opwek mogelijk te maken.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De intentie van deze regel is dat de vierkante meters zonnepanelen die op agrarische opstallen liggen, op de beste plek binnen het bouwvlak weer terug mogen komen bij sloop van deze opstallen. Het "zonnepanelen contract" kan hierdoor verder uitgediend worden, waardoor er geen sprake is van een desinvestering. Uitbreiding van het aantal panelen is niet voorzien. Deze mogelijkheid vermindert een onzekerheid en kan een bijdrage leveren in een effectieve en voor alle betrokkenen acceptabele saneringsregeling.

Een stoppende agrariër kan bij transformatie kijken naar de mogelijkheid van artikel 13.3, lid 2, onder b. In deze regel is hiertoe geen maximum aan vierkante meters opgenomen. Dit zal situationeel per casus bepaald dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

29.

Naam van de indiener:

Gemeente Mook en Middelaar

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk

beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zonnepanelen op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zonnepanelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijk aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

30.

Naam van de indiener:

Ampyr Solar Europe

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om een aanpassing van artikel 13.3, lid 4 zodat ook elders de verbetering van de omgevingskwaliteit, de bodemkwaliteit en de biodiversiteit kan worden behouden of verbeterd in samenhang met het omgevingsplan

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Deze zienswijze stelt feitelijk voor om ter compensatie buiten de projectgrenzen van het ingediende plan te compenseren voor verschillende kwaliteitsaspecten. Dat is niet wat wij beogen. Juist binnen het projectgebied zal een inspanning moeten worden gedaan om de kwaliteiten te borgen of te verbeteren. De eisen voor omgevings- en bodemkwaliteit dienen aan te sluiten bij de toekomstige functie van het gebied

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

30.

Naam van de indiener:

Ampyr Solar Europe

Kern van de zienswijze:

Deze inspanningsverplichting wordt als onredelijk ervaren als volgtijdelijkheid van de voorkeursvolgorde niet van toepassing is.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De voorkeursvolgorde zon kent geen volgtijdelijkheid. Er kan dus gelijktijdig ontwikkeld worden op de tredes 1 t/m 4. De voorkeur voor het gebruik van de laagste trede houdt in dat een inspanning wordt gedaan om die lagere tredes maximaal te benutten. Ondanks dat gemeenten inwoners en bedrijven niet kunnen verplichten tot het gebruik van trede 1 (het dak), zijn er beperkte mogelijkheden om het gebruik aantrekkelijk(er) te maken, bv. door voorlichting of een ontzorgingstraject. Dat kan een gemeente in beleid of uitvoeringsprogramma's vastleggen en dat wordt bij voorkeur in RES verband opgepakt. Dit geldt ook voor het benutten van tredes 2 en 3. Voor het gebruik van hogere tredes moet een noodzaak worden aangetoond. Deze noodzaak volgt bijv. uit de gestelde doelen van de RES of gemeenten op het terrein van energietransitie of klimaatbeleid. Zo kan de potentie van trede 1 onvoldoende blijken waardoor inzet nodig is op trede 2 en zo verder. Dit is een onderbouwing die gemeenten kunnen geven (en in een enkele geval al hebben gegeven). Deze potentie zal naar verwachting ook gaan volgen uit de provinciale studie naar de potentie van zon op de tredes 1 t/m 3. Gemeenten kunnen de resultaten waar nodig ook gaan gebruiken.

Een potentie is een mogelijkheid die in de toekomst kan worden verzilverd. Daarbij is de mate waarin, en de snelheid waarmee, per optie verschillend waardoor er redenen kunnen zijn om op hogere tredes in te zetten.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen.

30.

Naam van de indiener:

Ampyr Solar Europe

Kern van de zienswijze:

Voorstel is dit artikel als volgt aan te passen:

het streven naar een financiële participatie van ten minste 50% in het zonnepark door omwonenden, semioverheden of overheden als omschreven in wetsvoorstel 36378;

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Onder de kring van partijen uit de omgeving verstaan we: omwonenden, energiecoöperaties, energiegemeenschappen, lokale bedrijven en (semi)overheden. Wij zullen dit aan de toelichting toevoegen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel d, wordt 'omwonenden, semioverheden of overheden' vervangen door: de lokale omgeving, zoals omwonenden, energiecoöperaties, energiegemeenschappen, lokale bedrijven, semioverheden of overheden.

30.

Naam van de indiener:

Ampyr Solar Europe

Kern van de zienswijze:

Artikel 13.3 'Instructieregels zonneparken' vijfde lid onder d. In deze planregel wordt bepaald dat gemotiveerd c.q. verantwoord moet worden op welke wijze "het streven naar een financiële participatie van ten minste 51% in het zonnepark door omwonenden, semioverheden of overheden" wordt nageleefd.

Door een ontwikkelaar een verantwoordingsplicht op te leggen waarin moet worden onderbouwd waarom de ontwikkelaar geen financieel meerderheidsbelang en daarmee invloed op de besluitvorming van het initiatief wilt uitgeven, beïnvloedt de provincie de vrijheid van ondernemerschap van ontwikkelaars. Het streven naar 51% is disproportioneel en gaat verder dan nodig.

Verzocht wordt artikel 13.3, vijfde lid onder d telaten vervallen. Het streven naar financiële participatie moet worden teruggebracht naar 50% zoals is vastgelegd in het klimaatakkoord en kan alleen als streven worden benoemd in de toelichting bij de regels.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Provincie Limburg is voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek en de vorming van energiegemeenschappen. Hiermee willen we de opbrengsten die komen uit lokale energieopwek zoveel mogelijk ten goede laten komen aan de Limburger zelf. Bij energieopwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgen als hernieuwbare opwek in hun achtertuin plaatsvindt. Dit kan door een lagere energierekening of eigenaarschap in de opwek. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord. Voor beide geldt dat de inspanning om dit te bereiken wordt beoordeeld. Daarbij kan dit streven ook lager uitvallen dan de 50 of 51%. In het geval dat een commerciële ontwikkelaar het initiatief neemt, begrijpen wij dat deze het meerderheidsbelang niet zondermeer wil kwijtraken. Met 50% eigenaarschap of meer behoudt een ontwikkelaar immers zeggenschap in de ontwikkeling.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij. De instructieregel vraagt de gemeente in de motivering van het plan het streven te verantwoorden. Participatie van 51% is dus geen eis.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

30.

Naam van de indiener:

Ampyr Solar Europe

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt op de gebiedsontwikkeling in buitengebied Venray West (jonge ontginningen) 100 hectare op te nemen op de projectenlijst in bijlage XIII. Dit het gezamenlijk gebiedsontwikkelingstraject betreft met de gemeente Horst aan de Maas, te weten 'Energie landschap Mariapeel'.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat deze gebiedsontwikkeling niet voldoet aan de bovenstaande criteria. Indien in de toekomst zou blijken dat het een gebiedsontwikkeling betreft waarbij sprake is van een transformatieopgave, dan bied de uitzondering van artikel 13.3, lid 2, onder b hiervoor mogelijk een oplossing.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

31.

Naam van de indiener:

Gemeente Eijsden-Margraten

Kern van de zienswijze:

De gemeente Eijsden-Margraten verwijst naar de zienswijze aangeboden door de RESZL en bevestigt dat zij zich hierbij aansluiten.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Voor kennisgeving aangenomen

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Energie-opwek draagt eraan bij om de grote opgaven vlot te trekken en daarmee de vastgelopen (lokale) economie en woningbouwopgave met lokale energie als drager te realiseren. Opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulans ingezet worden. Dit in plaats van het benoemen van deze optie als een mogelijke afwijkingsgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De verordening is een instrument om de bestuurlijke afspraken juridisch te verankeren, zoals dat met landelijke partijen is afgesproken. Een verordening is in beginsel geen instrument voor het stimuleren van ontwikkelingen, maar het maakt ook ontwikkelingen niet onmogelijk. Zo biedt uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c de mogelijkheid voor het gebruik van landbouwgrond voor zon-pv als de opwek ingevoed wordt achter de meter of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen teruglevering plaatsvindt op het netwerk

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Opwek van zon op land levert een directe bijdrage aan de warmtetransitie als door middel van opslag en omslag een betaalbare en duurzame warmtevoorziening wordt gerealiseerd. Door beperkingen op te leggen aan opwek daar waar dat kan en men lokaal overeenstemming heeft, wordt de warmtevoorziening in Noord en Midden Limburg voor inwoners onnodig duur. En we staan al voor een enorme uitdaging door het ontbreken van perspectief tot geothermie en de afwezigheid van restwarmte. Bovengenoemd uitgangspunt zou moeten worden opgenomen in de aangepaste verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Bij het opstellen van het landelijk bestuurlijke afspraken is de rol van zon-pv voor de energietransitie erkend en is tevens erkend dat deze afspraken energieopwek uit zon inperken en de RES-doelen onder druk zet. Daarom wordt middels monitoring de vinger aan de pols gehouden. Tegelijkertijd is de oproep om de mogelijkheden op tredes 1 t/m 3 maximaal te benutten. Daarbij wordt ook van Rijksweg onderzocht hoe dit verder kan worden gestimuleerd.

We erkennen het belang van betaalbaarheid van energie, dat is ook als doel opgenomen in ons beleidskader 'Nieuwe energie en een schoon Leefmilieu'.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om in bijlage XIII ook het batterijopslagsysteem behorende bij het zonnepark Maria Hoop aan de Putbroekerbosweg 28 te Maria Hoop toe te voegen. Dit plan is in een vergevorderd

stadium en is al onderwerp geweest van participatie onder meer via het rayonplanologie spoor met de provincie Limburg.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een separate batterijopslag valt niet onder de definitie van een zonnepark en valt buiten de regels van artikel 13.3. Als batterijen een samenhangend onderdeel vormen van het zonnepark worden deze integraal beoordeeld als zonnepark. Als het in samenhang met een bestaand zonnepark wordt toegevoegd is er geen noodzaak om het in de lijst op te nemen, omdat het park al bestaand is en de lijst alleen voorziet in nog in ontwikkeling zijnde zonneparken.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

MKB-ondernemers die willen verduurzamen en hun energielasten willen verlagen, maar geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen, lopen vast. Indiener vraagt de provincie om hieraan oplossend bij te dragen door zonneweides bestemd voor eigen gebruik niet als grootschalige zonneparken te beschouwen en derhalve niet als zodanig te beoordelen. Met passend gemeentelijk beleid en een aanpassing van de provinciale omgevingsverordening ontstaat ruimte voor een bredere groep ondernemers om te verduurzamen met zon op de eerste vier treden van de zonneladder. Indiener stelt de volgende voorwaarden voor:

- Het in zijn geheel loslaten van een maximaal toegestane grootte om te kwalificeren als kleinschalige zonneweide. Het leidende criterium zou moeten zijn dat MKB ondernemers, indien het eigen dak niet beschikbaar ofwel niet geschikt is voor zon-PV panelen, toegestaan moet kunnen worden om een zonneweide te realiseren met een omvang die equivalent is aan het eigen stroomverbruik (en verbruiksprofiel) van die MKB ondernemer. Op deze manier kunnen zonneweides verantwoord, met respect voor de omgeving, op eigen terrein en voor eigen gebruik ontwikkeld worden met een maximale ontlasting van het publieke elektriciteitsnet.
- De initiatiefnemer toont aan waarom de opwek niet op daken gerealiseerd kan worden.
- De opgewekte elektriciteit is alleen voor eigen gebruik, zonder teruglevering aan het net met uitzondering van kleinverbruikersaansluitingen (maximaal 3 x 80 A aansluiting; in dat geval kan er nog gebruik gemaakt worden van de salderingsregeling).
- Waarborging van een goede landschappelijke inpassing.
- Lokale overeenstemming en samenwerking door de initiatiefnemer met een lokale energiecoöperatie in de vorm van lokale (al dan niet financiële) participatie.
- Benutting van kansen voor biodiversiteit.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

We zijn van mening dat de huidige regels voor een belangrijk deel voorzien in hetgeen hier wordt voorgesteld. Wij definiëren een zonnepark als een ruimtelijk samenhangende grondgebonden of drijvende installatie voor het opwekken van zonne-energie, groter dan 200 m². We stellen derhalve een minimale omvang als ondergrens om een installatie als zonnepark te definiëren. Een

zonnepark dient vervolgens te voldoen aan de regels in hoofdstuk 13. We hebben geen maximale toegestane grootte opgenomen en we zien daar ook geen meerwaarde in.

De uitzondering die we maken in art. 13.3 lid 2 onder c biedt ruimte voor de bouw van een zonnepark nabij een afnemer, een ondernemer of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen extra teruglevering plaatsvindt op het netwerk van Enexis. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt. We stellen in de toelichting dat de afnemer daarbij zijn daken maximaal benut. Art. 13.3 lid 4 waarborgt de landschappelijke inpassing, bodemkwaliteit en ecologie, terwijl de Omgevingswet borgt dat er maximale afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit maakt dat we weinig verschil zien in hetgeen in deze zienswijze naar voren is gebracht en hetgeen wij voorschrijven.

Als een ondernemer een ruimtelijke uitbreidingswens heeft voor (de verduurzaming van) zijn bedrijf en deze wens wordt ruimtelijke aanvaardbaar geacht, kan in aanvulling op de toepassing van art. 13.3 lid 2 onder c een bedrijfsmatige functie aan de beoogde locatie worden toebedeeld conform de gemeentelijke en provinciale beleidsmatige en planologisch-juridische voorwaarden.

Gevraagd wordt om teruglevering toe te staan voor aansluitingen kleiner dan 3 x 80 A om gebruik te maken van de salderingsregeling. We achten dit ongewenst. Het stroomnet is nu reeds overbelast, dat geldt in toenemende mate ook voor het laagspanningsnet, en het vraagt enorme inspanningen in investeringen en menskracht om deze infrastructuur op peil te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het collectieve RES-bod principe dat er geen taakstelling in opwek per gemeente is, maar dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie (en alle andere RES-partners) zijn onderschreven. Neem als provincie flexibele ruimte in de verordening op wat betreft opwek op landbouwgrond. Waar in gemeenten nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, kan die gemeente een bijdrage leveren aan het bod van de RESNML via zon op landbouwgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Lokale ruimte, flexibiliteit en lokale instemming zijn belangrijk, maar dragen niet bij aan de gewenste uniformiteit en het voorkomen van wildgroei in uitzonderingen. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

De provincie onderschrijft op veel podia het belang van lokale energiegemeenschappen en geeft aan de realisatie ervan te willen ondersteunen. De gemeente Mook en Middelaar wilt aarin graag met de provincie optrekken. Duidelijk is dat energiegemeenschappen een kansrijke basis nodig hebben om succesvol te kunnen zijn. Door middel van lokale opwek via zon en wind kunnen zij een betaalbare energievoorziening voor inwoners en bedrijven realiseren en de afhankelijkheid van commerciële en buitenlandse partijen reduceren. In de aangepaste omgevingsverordening moet daarom opgenomen worden dat indien er lokaal overeenstemming is of komt om zon op land te realiseren met lokaal profijt (betaalbaar, rechtvaardig, lokaal en niet-netverzwarend), dan wordt daar ruim baan aan gegeven. (zie ook onder nr. 7)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij staan positief tegenover de ontwikkeling van energiegemeenschappen waarbij het eigenaarschap van energievoorzieningen naar de lokale gemeenschap gaat en daarmee de energietransitie lokaal wordt verankerd.

Uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c biedt ruimte voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut. Dit betekent tevens dat geen transportcapaciteit nodig is.

Het bereiken van lokale overeenstemming over projecten beschouwen wij als een belangrijke succesfactor voor de energietransitie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om in de toelichting van artikel 13.3, lid 2, onder a (Agri-PV) en onder e (Zonnepanelen op bouwvlak na sloop) het gestelde in deze artikelen nader te onderbouwen, maar ook om daarbij in beide gevallen substantieel meer ruimte voor opwek mogelijk te maken. (zie ook nr 3 en 12)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De intentie van deze regel is dat de vierkante meters zonnepanelen die op agrarische opstallen liggen, op de beste plek binnen het bouwvlak weer terug mogen komen bij sloop van deze opstallen. Het "zonnepanelen contract" kan hierdoor verder uitgediend worden, waardoor er geen sprake is van een desinvestering. Uitbreiding van het aantal panelen is niet voorzien. Deze mogelijkheid vermindert een onzekerheid en kan een bijdrage leveren in een effectieve en voor alle betrokkenen acceptabele saneringsregeling.

Een stoppende agrariër kan bij transformatie kijken naar de mogelijkheid van artikel 13.3, lid 2, onder b. In deze regel is hiertoe geen maximum aan vierkante meters opgenomen. Dit zal situationeel per casus bepaald dienen te worden.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden gezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m

3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Zon op land wordt actief nagestreefd vanuit het principe van continuïteit van energievoorziening. Ten tijde van internationale spanningen heeft zon (en wind) op land lokaal een dusdanige omvang dat de energievoorziening lokaal kan worden veiliggesteld voor de gebouwde omgeving en cruciale infrastructuur / voorzieningen. Bovenstaand principe dient een plek te krijgen in de aangepaste provinciale verordening.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Zon-pv is relevant voor de toekomstige energievoorziening. Het niet regelbare karakter van zon-pv is daarbij in relatie tot de continuïteit van de energievoorziening uitdagend te noemen, zeker daar waar het grootschalig wordt opgewekt. Het vraagt nog veel technische ontwikkeling om met hernieuwbare energiebronnen te voorzien in onze continue energievraag. We werken aan een systeemstudie, een energievisie en een pMIEK, waarmee meer sturing kan worden gegeven aan een toekomstbestendig energiesysteem en de gewenste energiemix. Daarbij verwachten wij dat op het schaalniveau van de Provincie we altijd afhankelijk blijven van import van buitenaf, b.v. door de aanhaking van wind-op-zee, omdat onze mogelijkheden voor hernieuwbare opwek binnen Limburg beperkt zijn in relatie tot de energievraag die we hebben. Daarbij zal op landelijk niveau de vraag beantwoord dienen te worden hoe afhankelijk Nederland wil blijven van internationale toelevering van energie.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

33.

Naam van de indiener:

Gemeente Echt-Susteren

Kern van de zienswijze:

Het is voor de gemeente van belang dat er, ook in de toekomst, ruimte blijft voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land passend binnen het bod van RES 1.0 en de RES-opgave voor de periode daarna. Waar in gemeenten, nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, moet die gemeente een bijdrage kunnen leveren aan het bod van de RES via zon op landbouwgrond. Dit moet alsnog plek krijgen in de nieuwe omgevingsverordening. (dubbellingen met andere rubrieken) (de onderstreepte passage is kennelijk onderdeel van de afspraak die binnen RES is gemaakt, dit als alternatief voor een doelstelling per gemeente)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

34.

Naam van de indiener:

Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

De gemeente Maasgouw constateert dat de voorgenomen wijzingen negatieve impact hebben op het vastgestelde gemeentelijke beleidskader Zon. Gesteld wordt dat door het aanscherpen van de instructieregels het voor de gemeente Maasgouw onmogelijk wordt om op een actieve manier bij te dragen aan de vorm van duurzame energieopwekking.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De landelijk bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat deze een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek op zowel lokaal als regionaal niveau. Het belang van zuinig ruimtegebruik en het vrijwaren van landbouw- en natuurgrond, wegen echter zwaar mee in de belangenafweging binnen dit bestuursakkoord. Daarnaast biedt het bestuursakkoord een aantal uniforme uitzonderingsgronden, waarvan de initiatiefnemers gebruik kunnen maken. Tevens zijn ontwikkelingen op tredes 1 t/m 3 van de zonneladder nog immer mogelijk.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

34.

Naam van de indiener:

Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

Verzocht wordt om aan bijlage XIII Lijst van Zonneparkprojecten toe te voegen het zoekgebied Brachterveld, uitzonderingsgebied Meggelderveld en uitzonderingsgebied Panheelderveld, zoals beschreven in het Beleidskader Zon en zover gelegen op landbouwgronden. Zodoende kan ook de gemeente Maasgouw blijven bijdragen aan de gestelde opgaven

Reactie van Gedeputeerde Staten:

In de toelichting bij art. 13.3 lid 3 hebben we de voorwaarden opgenomen die gelden voor het plaatsen van projecten op de projectenlijst. Dit moet gaan om projecten die:

- in ontwikkeling waren, bijvoorbeeld door uitgevoerde onderzoeken door te zake deskundige onafhankelijke adviseurs;
- in een participatief proces zijn besproken met de omgeving;
- de instemming hadden van de gemeente; en
- idealiter al vooroverleg met de provincie heeft plaatsgevonden.

Het voldoen aan één van de voorwaarden is onvoldoende.

Ons standpunt is dat deze gebiedsontwikkeling niet voldoet aan de bovenstaande criteria

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

34.

Naam van de indiener:

Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

Met de voorgestelde aanpassingen in de provinciale verordening wordt inbreuk gemaakt op het collectieve RES-bod principe dat er geen taakstelling in opwek per gemeente is, maar dat de opwek plaatsvindt waar er lokaal ruimte en instemming is. Een generieke beperking van zon op land staat hier haaks op en is daarmee strijdig met de uitgangspunten die eerder door de provincie (en alle andere RES-partners) zijn onderschreven. Neem als provincie flexibele ruimte in de verordening op wat betreft opwek op landbouwgrond. Waar in gemeenten nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, kan die gemeente een bijdrage leveren aan het bod van de RESNML via zon op landbouwgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Lokale ruimte, flexibiliteit en lokale instemming zijn belangrijk, maar dragen niet bij aan de gewenste uniformiteit en het voorkomen van wildgroei in uitzonderingen. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

De toelichting wordt hierop aangepast. Zie: Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg (aan het einde van deze nota).

34.

Naam van de indiener:

Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

Het is voor de gemeente van belang dat er, ook in de toekomst, ruimte blijft voor maatwerk als er lokaal overeenstemming ontstaat voor zon op land passend binnen het bod van RES 1.0 en de RES-opgave voor de periode daarna. Waar in gemeenten, nu of in de toekomst, lokaal overeenstemming bestaat, moet die gemeente een bijdrage kunnen leveren aan het bod van de RES via zon op landbouwgrond. Dit moet alsnog plek krijgen in de nieuwe omgevingsverordening. (dubbellingen met andere rubrieken) (de onderstreepte passage is kennelijk onderdeel van de afspraak die binnen RES is gemaakt, dit als alternatief voor een doelstelling per gemeente)

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

34.

Naam van de indiener:

Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

Energie-opwek draagt eraan bij om de grote opgaven vlot te trekken en daarmee de vastgelopen (lokale) economie en woningbouwopgave met lokale energie als drager te realiseren. Opwek op land moet hiervoor in de provinciale verordening actief als stimulans ingezet worden. Dit in plaats van het benoemen van deze optie als een mogelijke afwijkingsgrond.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De verordening is een instrument om de bestuurlijke afspraken juridisch te verankeren, zoals dat met landelijke partijen is afgesproken. Een verordening is in beginsel geen instrument voor het stimuleren van ontwikkelingen, maar het maakt ook ontwikkelingen niet onmogelijk. Zo biedt uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c de mogelijkheid voor het gebruik van landbouwgrond voor zon-pv als de opwek ingevoed wordt achter de meter of een netwerk dat onderdeel is van een energy-hub met een groepscontract, waarbij de facto geen teruglevering plaatsvindt op het netwerk

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

34.

Naam van de indiener:
Gemeente Maasgouw

Kern van de zienswijze:

In motie 3012 'inzake betere benutting alternatieve locaties en toepassingen voor zon PV' verzoekt PS Limburg het college van GS de 2 RES-regio's op te roepen de alternatieve locaties (treden 1 t/m 3 van de zonneladder) in beeld te brengen. Indiener vindt dat pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat in trede 1 tot en met 3 voldoende opwekpotentieel bestaat tot 2050 eventueel verdere beperkende maatregelen voor trede 4 ingevoerd kunnen worden.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

De resultaten van onderzoek naar 'alternatieve toepassingen voor zon-pv' zullen geen invloed hebben op gemaakte afspraken van het landelijke bestuursakkoord. Het bestuursakkoord zelf erkent dat de gemaakte afspraken het aantal mogelijkheden om te voldoen aan de RES 1.0 inperkt. Het genoemde onderzoek zal helder maken wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3 en of innovatieve toepassing zon-pv perspectief kan bieden voor aanvullende pv-vermogen in de toekomst. Ook zal worden onderzocht in hoeverre deze potentie wordt benut. In combinatie met de door het Rijk toegezegde verbetering van de mogelijkheden voor het gebruik van tredes 1 t/m 3 kan met u en andere RES-partners worden bezien of we gezamenlijk kunnen komen tot extra inspanningen om dit potentieel te verzilveren.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

36.

Naam van de indiener:
Gemeente Peel en Maas

Kern van de zienswijze:

In veel gevallen is geen sprake van kostbare, voor de voedselproductie noodzakelijk, landbouwgronden. In veel gevallen kan landbouwgrond slechts marginaal voor de voedselproductie gebruikt worden en dan nog slechts voor dierenvoedsel (grasland). Hier is bijvoorbeeld sprake van bij de zgn. "zuidoostelijke zandgronden".

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Er is onderscheid aan te brengen in de waarde van landbouwgrond en de mate waarin deze gronden kunnen bijdragen aan het voortbrengend vermogen van de landbouw. Daarbij is grasland niet betekenisloos voor de landbouw en de beleving van het landschap.

Indien gronden hun betekenis voor de landbouw verliezen biedt art. 13.3, lid 2, onder b ruimte voor het maken van bestuurlijke afspraken over de transitie van gronden naar een andere functie dan landbouw.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

36.

Naam van de indiener:
Gemeente Peel en Maas

Kern van de zienswijze:

In de ontwerpregels wordt voorbijgegaan aan het feit dat er sprake kan zijn van lokale omstandigheden die het plaatsen van zonneparken op landbouwgronden toch kunnen verantwoorden. Er moet ruimte zijn voor maatwerk

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Het bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Maatwerk vormt binnen de landelijke bestuurlijke afspraken geen uitzonderingsgrond, maar is wat ons betreft van groot belang voor het welslagen van een project. Het bereiken van de doelen is daarbij niet geheel afhankelijk van het gebruik van landbouwgronden en we doen een beroep op gemeenten om maximaal gebruik te maken van andere mogelijkheden die er zijn.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

36.

Naam van de indiener:
Gemeente Peel en Maas

Kern van de zienswijze:

Gemeenschappen zijn bezig met het inzetten op een eigenstandige energievoorziening en hierbij spelen ook zonneparken een rol. Voor het plaatsen hiervan zijn gelet op de hiervoor noodzakelijke omvang ook landbouwgronden noodzakelijk.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Wij staan positief tegenover de ontwikkeling van energiegemeenschappen waarbij het eigenaarschap van energievoorzieningen naar de lokale gemeenschap gaat en daarmee de energietransitie lokaal wordt verankerd.
Uitzonderingsgrond art. 13.3 lid 2, onder c biedt ruimte voor energiegemeenschappen en energy-hubs om zich te verzekeren van elektriciteit. Daarbij staat niet het verdienmodel voorop, maar een afgestemde aanpak waarbij elektriciteit lokaal wordt opgewekt en benut. Dit betekent tevens dat geen transportcapaciteit nodig is.

Het bereiken van lokale overeenstemming over projecten beschouwen wij als een belangrijke succesfactor voor de energietransitie.

4. Zienswijzen op overige onderwerpen

<p>7.</p> <p>Naam van de indiener: Cumela Nederland</p>
<p>Kern van de zienswijze: De indiener, Cumela Nederland, geeft zelf reeds aan dat haar zienswijze geen betrekking heeft op de ter inzage gelegde wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg, maar op het ontgrondingenbeleid van de Provincie Limburg en op de Legesverordening waarin de te betalen leges voor ontgrondingsvergunningen zijn vastgelegd.</p>
<p>Reactie van Gedeputeerde Staten: De door Cumela Nederland naar voren gebrachte stellingen en wensen hebben geen betrekking op het ontwerp van de wijzigingsverordening. In de loop van 2025 wordt de provinciale Omgevingsvisie geactualiseerd. In dat verband kan Cumela Nederland haar visie op het provinciale ontgrondingenbeleid naar voren brengen.</p>
<p>Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp: Geen.</p>

<p>4.</p> <p>Naam van de indiener: Stadsregio Parkstad Limburg</p>
<p>Onderwerp: Bescheringsgebied Einstein Telescope</p>
<p>Kern van de zienswijze: De Stadsregio Parkstad Limburg verzoekt in haar zienswijze om de omgevingsverordening zo te wijzigen dat het plaatsen van een windturbine binnen het beschermingsgebied voor de Einstein Telescope mogelijk wordt gemaakt indien wordt aangetoond dat de windturbine geen trillingen veroorzaakt die de werking van de Einstein Telescope kunnen belemmeren.</p>
<p>Reactie van Gedeputeerde Staten: De zienswijze van de Stadsregio heeft niet rechtstreeks betrekking op de inhoud van deze wijzigingsverordening, maar op het beleid van de Provincie Limburg op basis waarvan de regels voor het beschermingsgebied voor de Einstein Telescope door Provinciale Staten in de omgevingsverordening zijn vastgelegd. Dat beleid en de daaruit voortvloeiende regels in de omgevingsverordening zijn met deze wijzigingsverordening niet veranderd.</p> <p>Ten overvloede merken wij op dat de Stadsregio dezelfde zienswijze heeft ingediend ten tijde van het vaststellen van de regels voor het beschermingsgebied voor de Einstein Telescope in 2022.</p>

De reactie van het college van Gedeputeerde Staten luidde toen:

“Het Nikhef heeft (...) garanties gevraagd aan de provincie Limburg om in haar omgevingsbeleid waarborgen op te nemen om geen nieuwe ruisbronnen binnen het zoekgebied en de 10 kilometer eromheen te introduceren welke de kandidatuur van de EMR regio voor de Einstein Telescope verzwakken. Uit ondergrondse metingen in 2019 is namelijk gebleken dat de toplaag van de bodem vanwege de unieke geologie in de EMR-regio voldoende dempend werkt en het ruisniveau in de ondergrond voldoende gering is om als kansrijke locatie in beeld te komen. Echter, metingen hebben ook uitgewezen dat er weinig marge is en additionele, nieuwe trillingsbronnen deze conclusie in negatieve zin beïnvloeden. Helaas heeft een in 2021 uitgevoerde seismische campagne in de EMR-regio ook laten zien dat windturbines rond Aken seismische ruis veroorzaken op 250 meter diepte binnen het zoekgebied. Vanwege de enorme kansen die de Einstein Telescope biedt voor de EMR-regio, Limburg en Nederland bieden wij die garanties met de wijziging van de omgevingsverordening. In de tussentijd verricht het Nikhef in 2023 en 2024 verder onderzoek naar de geologie in de EMR-regio en naar mitigerende maatregelen, waaronder in relatie met het initiatief Windenergie Parkstad Zuid. Wij kiezen voor een voorzorgsbeginsel dat voor nu uit gaat van een ‘stand still beginsel’ in de vorm van een verbod zolang niet duidelijk is of beide projecten samen kunnen gaan. Dit geeft de garanties voor een sterke kandidatuur en tevens ruimte aan verder onderzoek. “

Het bedoelde onderzoek is nog niet afgerond.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

28.

Naam van de indiener:

Gemeente Horst aan de Maas

Kern van de zienswijze:

De gemeente verzoekt een reeks wijzigingen door te voeren in de informatieobjecten (c.q. de digitale kaarten) met betrekking tot het buitengebied, landelijke kernen, het natuurnetwerk Nederland en meer. Daarnaast verzoekt de gemeente het beleid ten aanzien van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en langs natuurbeken te heroverwegen en de omgevingsverordening daar op aan te passen.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Geen van deze verzoeken heeft betrekking op de ter inzage gelegde wijzigingsverordening, zodat deze voorstellen nu niet kunnen worden beoordeeld.

In de loop van 2025 zal echter de Provinciale Omgevingsvisie worden geactualiseerd en vervolgens daar op zal ook de Omgevingsverordening Limburg worden geactualiseerd. In die procedures kunnen de door de gemeente verzochte actualisaties en wijzigingen wél worden meegenomen. Wij verzoeken de gemeente dan ook deze voorgestelde beleidswijzigingen en wijzigingen in de omgevingsverordening in (de voorbereiding van) die processen ter sprake te brengen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:
Geen.

31.

Naam van de indiener:

Gemeente Eijsden-Margraten

Kern van de zienswijze:

De gemeente refereert aan een eerder verzoek om de grens van het stiltegebied in Noorbeek aan te passen teneinde er woningbouw mogelijk te maken.

Reactie van Gedeputeerde Staten:

Een eventuele aanpassing van de grens van het betreffende stiltegebied is geen onderdeel van de voorliggende wijzigingsverordening. Bovendien vindt er reeds in een separaat traject overleg plaats met de gemeente over dit onderwerp. In dat verband zal het verzoek verder worden besproken. Indien dat overleg uitmondt in een voorstel de begrenzing van het stiltegebied aan te passen zal dat in de procedure van een volgende wijzigingsverordening worden meegenomen.

Verandering in de wijzigingsverordening ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp:

Geen.

Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ter inzage gelegde ontwerp van de Wijzigingsverordening 2024 Omgevingsverordening Limburg

Artikel II bestaat uit de onderdelen A tot en met J. Dat wordt A tot en met K. Er wordt onder verlettering van A tot en met J tot B tot en met K, een nieuw onderdeel A, ingevoegd:

A (nieuw)

Artikel 3.1, zevende lid, komt te luiden:

7. De omgevingswaarden als bedoeld in het eerste, tweede, derde, vierde, vijfde en zesde lid zijn inspanningsverplichtingen voor het waterschap.

C (was B)

1. In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt vóór de bestaande tekst ingevoegd: als het een zonnepark op landbouwgrond betreft,.
2. In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel b, wordt 'inspanningen' vervangen door: beleidsinspanningen.
3. In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel c, wordt vóór de bestaande tekst ingevoegd: als het een zonnepark op landbouwgrond betreft,.
4. In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel d, wordt 'omwonenden, semioverheden of overheden' vervangen door: de lokale omgeving, zoals omwonenden, energiecoöperaties, energiegemeenschappen, lokale bedrijven, semioverheden of overheden.
5. In artikel 13.3, vijfde lid, onderdeel e, wordt 'landschappelijke inpassing' vervangen door: landschappelijke en natuurlijke inpassing.

G (was F)

Bijlage XIII wordt als volgt gewijzigd:

in de rij 'Horst aan de Maas' in de tweede kolom 'Zonneweide (350 Ha) Energielandschap Mariapeel (275 ha)' vervangen door: Zonneweide Dorperpeelweg.

In de eerste van de drie rijen 'Voerendaal' wordt in de een na laatste kolom '12' vervangen door: 17

In elk van de drie rijen 'Voerendaal' wordt in de laatste kolom 'Principeverzoek ingediend' door: Principemedewerking verleend.

H (was G)

Toelichting bij Afdeling 3.1:

- In de Normeringstabel wordt de titel van de derde kolom gewijzigd in: Norm gemiddelde overstromingskans per jaar.
- In de Normeringstabel wordt aan het eind een nieuwe rij toegevoegd:

Punten F	Lokale bescherming woonkernen	1:25
----------	-------------------------------	------

- In de Normeringstabel in de rij 'overstromingskansgebieden A', in de tweede kolom, de tweede * gewijzigd in: **
- In de Normeringstabel in de rij 'overstromingskansgebieden C', in de tweede kolom, de ** gewijzigd in: ***
- De tekst met de drie bullets na "De norm voor bebouwing geldt voor woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen in bebouwde kernen. De norm geldt niet voor stedelijk groen en overige onbebouwde terreinen in stedelijk gebied. Daarbij is van belang dat: " komt te luiden:

- de norm voor deze bebouwing alleen geldt voor water dat zich op straatniveau of hoger bevindt en over de begane grondvloer naar binnen stroomt. De norm geldt dus niet voor lager gelegen bebouwing, souterrains, kelders, etc. Ook als water vanaf een andere zijde dan de straatzijde het pand binnenstroomt wordt het straatniveau aangehouden. De norm geldt dan niet als deze bebouwing lager ligt dan het straatniveau aan de straatzijde;
- we aannemen dat water pas over de begane grond naar binnen stroomt als het over de drempel(s) kan stromen. Drempel definiëren we als onderdorpel van een deurkozijn;
- drempels van panden over het algemeen op 15 cm of meer boven straatniveau liggen, zodat er tot dat waterniveau nog geen water over de begane grondvloer naar binnen stroomt. Er zijn echter ook situaties waarbij toch water naar binnen stroomt als er minder dan 15 cm water op straat staat. Bij deze situaties is er geen inspanningsplicht voor het waterschap om aan de norm te voldoen. Desgewenst kunnen waterschap en gemeente wel gezamenlijk onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn om wateroverlast te beperken.

J (was I)

1.

Toelichting bij artikel 13.3

Tussen '... in lijn gebracht met de afspraken uit het bestuursakkoord.' en 'De aanscherping van de voorkeursvolgorde...' wordt de volgende tekst ingevoegd:

De landelijke bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het besef dat de afspraken een negatieve impact kunnen hebben op de doelen voor hernieuwbare opwek en de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. Daarom vindt hierop gerichte monitoring plaats. Dit stelt landelijke partijen in staat om de afspraken te kunnen bijstellen indien de noodzaak hiervoor blijkt.

Het landelijke bestuursakkoord beoogt het beperken van zon op landbouwgrond en dit slechts onder een beperkt aantal uniforme voorwaarden toe te staan. Lokale ruimte, flexibiliteit en lokale instemming zijn belangrijk, maar dragen niet bij aan de gewenste uniformiteit en het voorkomen van wildgroei in uitzonderingen. Lokale instemming is een belangrijk succesfactor voor de energietransitie, maar geen uitzonderingsgrond op zich.

2.

Toelichting bij artikel 13.3, lid 2:

Het tekstblok 'Met onderstaande voorbeelden wordt agri-pv (...) kennisontwikkeling voor opvolgende projecten.' wordt vervangen door:

Met onderstaande voorbeelden wordt agri-pv geïllustreerd. Het is aan de initiatiefnemer om aan te tonen en vast te leggen in de procedurestukken dat sprake is van het substantieel behoud van de landbouwfunctie. Wij leggen substantieel behoud uit als een landbouwkundige opbrengst van ten minste 75% van de huidige referentiesituatie, enkel op basis van locatiespecifieke omstandigheden in een concrete situatie is het mogelijk om te onderbouwen dat met een lager percentage kan worden volstaan. Het CBS houdt de jaarlijkse opbrengst bij van vele soorten akkerbouwgewassen, uitgedrukt in kg/ha. Deze statistiek laat een variatie zien in de opbrengst van jaar tot jaar. Na realisatie van het project, vragen we de initiatiefnemer voor een periode van 3 jaar jaarlijks de gewasopbrengsten van het perceel te bepalen. Deze kunnen worden vergeleken met de CBS-statistiek (driejarig gemiddelde van het aan de orde zijnde akkerbouwgewas). De getallen doen vooral dienst om toekomstige ontwerpen beter te maken en meer in het algemeen om kennis over de combinatie van landbouw en energie-opwek op te doen. Aan de hand hiervan en in combinatie met landelijke data en ontwikkelingen zal bepaald gaan worden of agri-pv voor de langere termijn perspectief biedt en de voorgestelde regels afdoende en werkbaar zijn.

3.

Toelichting bij artikel 13.3, lid 2:

Het tekstblok 'Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie (...) kan aangetoond worden dat het plan voldoet aan bovenstaande criteria' wordt vervangen door:

Betekenisvolle bijdrage aan de netcongestie

Zonneparken dragen bij aan de gewenste opwek van hernieuwbare energie, maar vormen tevens een belasting voor het overvolle elektriciteitsnetwerk. De maatschappelijke kosten voor de aanleg van zonneparken in het buitengebied kunnen bovendien relatief hoog zijn. Tegelijkertijd kan een zonnepark dat met een directe lijn een bedrijf of meerdere bedrijven rechtstreeks van elektriciteit voorziet, bijdragen aan het verminderen van de netcongestie en kan bestaande energie-infrastructuur beter worden benut als een zonnepark wordt aangesloten op een elektriciteitsaansluiting van een bestaande opwekker, in de praktijk vaak een windpark, waarmee verlenging van de bedrijfstijd kan worden bereikt en de bestaande kabel efficiënter wordt benut. Daarom worden projecten op landbouwgrond betekenisvol geacht als die:

- a. achter de meter aangesloten worden van een enkele afnemer of een collectief van afnemers zonder dat sprake is een toename van de teruglevering van elektriciteit op het elektriciteitsnet. Daarvoor geldt dat de mogelijkheden voor zon-op-dak geheel zijn benut; of
- b. aangesloten worden op een elektriciteitsaansluiting van een energieopwekker (zgn. cable-pooling).

Bovengenoemde situaties leiden niet tot extra netinpassingskosten en beperken een claim op aanvullende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Het is wenselijk dat een initiatiefnemer in de initiatieffase van het project hierover al in contact treedt met de decentrale netbeheerder.

De uitzondering genoemd onder a, kan benut worden voor een enkele ondernemer die wil voorzien in eigen hernieuwbare energie. De uitzondering geldt ook voor meerdere bedrijven die willen samenwerken en hun verbruik en opwek met elkaar afstemmen en daarover een groepscontract afsluiten met de netbeheerder. Dit collectief van bedrijven kan gezamenlijk besluiten tot extra opwek via zonnepanelen om te voorzien in een ontbrekende energievraag. Ook energiegemeenschappen kunnen op soortgelijke wijze opereren. Voorwaarde voor deze drie voorbeelden is dat zon-op-dak is benut en er geen (aanvullende) teruglevering plaatsvindt op het elektriciteitsnet. Hiervoor dient de omvang van het zonnepark aan te sluiten bij het gebruiksprofiel van de afnemer(s) en kan middels opslag verder worden geoptimaliseerd en voorkomen worden dat er teruglevering plaatsvindt.

4.

Toelichting bij artikel 13.3, lid 5:

Het tekstblok 'Niet op treden 1 t/m 3 van de zonneladder (...) voor het bevorderen van maatschappelijk draagvlak, eigenaarschap en financiële participatie.' wordt vervangen door:

Niet op treden 1 t/m 3 van de zonneladder

Het beleid is erop gericht om zo veel mogelijk zonnepanelen te situeren op daken en niet-landbouwgronden. Met betrekking tot de motivatieplicht wordt aan gemeenten gevraagd te onderbouwen wat de potentie is voor zon-pv op de tredes 1 t/m 3, in hoeverre dit potentieel wordt en kan worden benut, de inspanningen die de gemeente doet om het potentieel op de tredes 1 t/m 3 te (laten) benutten en in hoeverre de inzet van trede 4 noodzakelijk is om de RES-doelen of de gemeentelijke doelstelling te behalen. Er zijn gemeenten die een dergelijke analyse al hebben uitgevoerd. De analyse doet recht aan de reeds langer vastgelegde voorkeursvolgorde zon, oftewel de zonneladder, en noodzaakt gemeenten op alle fronten actief beleid te hebben met betrekking tot het benutten van zon-pv op tredes 1 t/m 3.

De wijze waarop invulling is gegeven aan het tweede en vierde lid

Deze bepaling behoeft, naast het onder artikel 13.3, lid 2 en 4 vermelde, geen verdere toelichting.

Streven naar financiële participatie van ten minste 51% door de lokale omgeving

Zonneparken hebben een impact op het landschap en de woonomgeving. Naast het zo goed als mogelijk inpassen, zijn we ook een voorstander van lokaal eigendom van de energie-opwek. Lokaal eigendom wil zeggen dat inwoners/ondernemers/overheden collectief (gedeeltelijk) eigenaar zijn van de installatie van een wind- of zonnepark en zeggenschap hebben over (de ontwikkeling van) het project, inclusief (een deel van) de opbrengsten. De collectiviteit kan verlopen via energiecoöperaties, energiegemeenschappen of een op te richten entiteit.

Bij energie-opwek wordt voor de exploitatie gebruik gemaakt van SDE-subsidie, die mede door de Limburger is opgebracht. Wij achten het rechtvaardig dat de Limburger daarvan een deel terugkrijgt als hernieuwbare opwek nabij of aangrenzend aan hun woonomgeving plaatsvindt. Dit kan middels eigenaarschap, maar ook door andere vormen van financiële participatie zoals door een lagere energierekening. Het is naar onze mening tevens een noodzakelijke voorwaarde om steun te krijgen of te behouden voor de energietransitie.

Het streven naar 51% lokaal eigenaarschap komt hieruit voort. Dit is tevens opgenomen in ons beleidskader "Nieuwe Energie en schoon leefmilieu (p. 45)". Het is een streven, zoals dit ook geldt voor het streven naar 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord, dat ook de beide RES-regio's hanteren. Wij beoordelen de inspanning die is gedaan om 51% eigenaarschap te bereiken. Er kan gekozen worden om af te wijken van het algemeen streven naar 51% lokaal eigendom vanwege lokale, project gerelateerde redenen, bijvoorbeeld als de omgeving niet geïnteresseerd is of niet in staat is om zelf te investeren en de voorkeur geeft aan een andere vorm van (financiële) participatie.

Wij willen partijen aanmoedigen te zoeken naar co-creatie, waarbij ontwikkelaars een meer dienende rol vervullen bij de totstandkoming van lokaal gedragen hernieuwbare opwek. Het streven naar 51% past hierbij, maar dit streven moet niet worden verward met een eis of verplichting. Een omgevingsplan dient daarom een beschrijving te bevatten van de wijze waarop de omgeving is betrokken en zorg is gedragen voor het bevorderen van maatschappelijk draagvlak, eigenaarschap en financiële participatie.

Kaarten

Overstromingskansgebied C (omgevingswaarde 1:25 per jaar) wordt uitgebreid met het gebied dat wordt beschermd door de waterkering die zal worden aangelegd, en deels al is aangelegd, rond het perceel F1525, bij Vlodrop.

Omgevingswaarde Punt F

Punt F zal weer worden vermeld op de digitale kaart "03 omgevingswaarden wateroverlast", en tevens in de legenda van deze digitale kaart met daarbij de aanduiding "woonkernen gemarkeerd met punt F".

Toelichting

In de toelichting bij de wijzigingsverordening, onderdeel 'Normering wateroverlast en toelichting' wordt bij de tweede wijziging ('Steen Huys'), na 'Bij het terugzetten van de normering naar 1:100 houden we de begrenzing aan zoals die was in de Omgevingsverordening Limburg 2014.' de volgende tekst ingevoegd:

'Naar aanleiding van een zienswijze is aan een deel van het gebied waarvoor geen norm gold, de beschermingsnorm 1:25 gegeven. De reden daarvan is dat de eigenaar van het perceel met het

Waterschap is overeengekomen dat hij een waterkering (aarden wal en aanvullende waterkerende voorzieningen) rondom het perceel gaat aanleggen. Deels is deze al aangelegd. Na het volledig gereedkomen van deze waterkering zal het erfgoedensemble geen onderdeel meer uitmaken van het overstromingsgebied. De reden om hieraan geen norm toe te kennen zal dan dus vervallen. Vooruitlopend op het geheel gereedkomen van deze waterkering is aan het gebied dat hierdoor beschermd zal worden de beschermingsnorm van 1:25 gegeven.'

Het tweede kaartje ('aangepast') bij dit onderdeel wordt vervangen door een kaartje dat de aangepaste situatie weergeeft:

